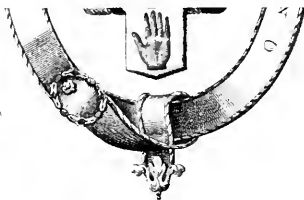

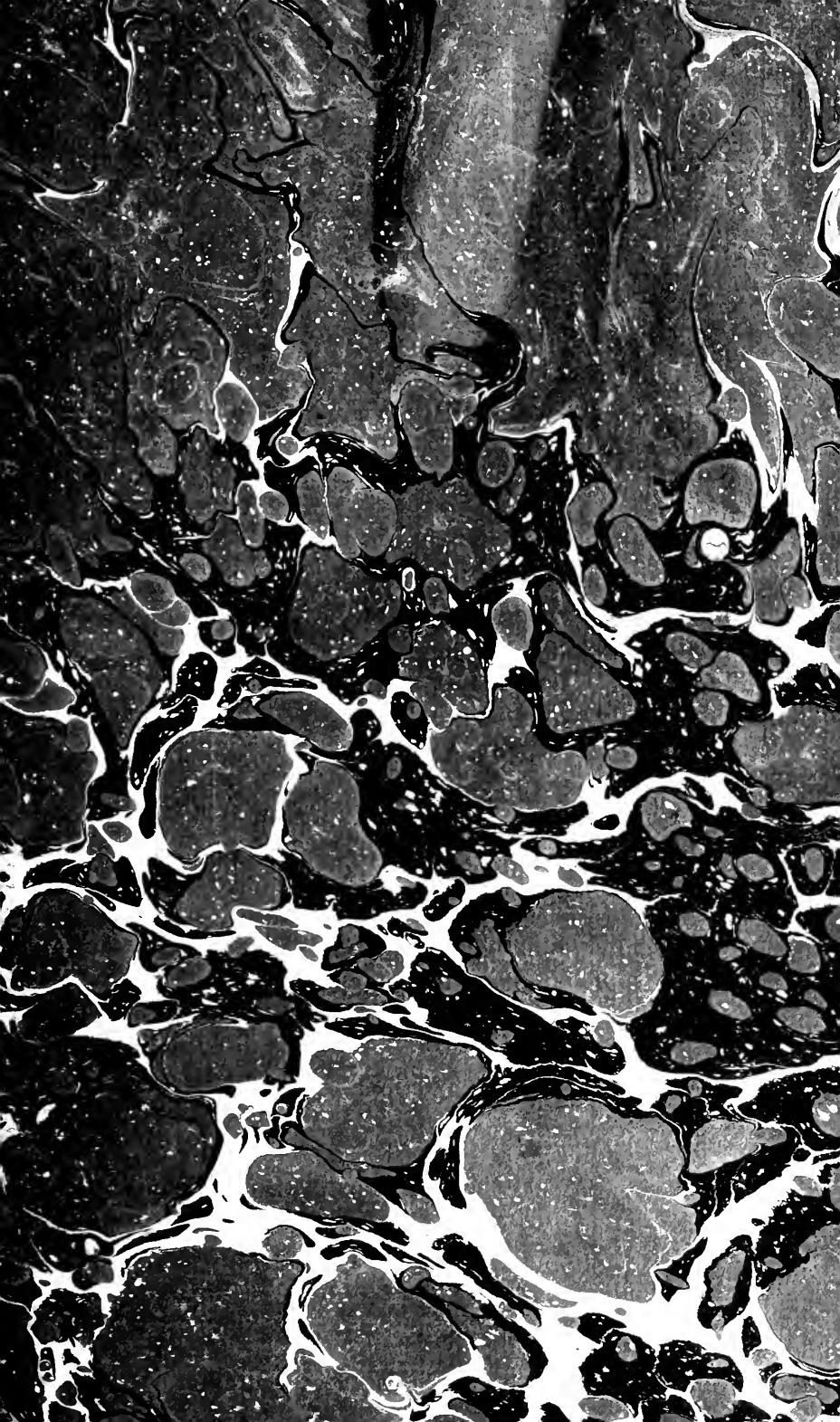

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

Sir George Sargent.

Persian Literature
Course Catalogue printed edition
307 - ~~unpublished~~

S O O H R A B,

A P O E M.

SOOHRAB,

A Poem:

FREELY TRANSLATED FROM THE ORIGINAL PERSIAN

OF

FIRDOUSEE;

BEING A PORTION OF THE SHAHNAMU OF THAT

CELEBRATED POET.

BY JAMES ATKINSON,

ASSISTANT SURGEON ON THE BENGAL ESTABLISHMENT, AND MEMBER
OF THE ASIATIC SOCIETY.

PUBLISHED UNDER THE SANCTION OF THE COLLEGE
OF FORT WILLIAM.

Calcutta:

PRINTED BY P. PEREIRA, AT THE HINDOOSTANEE PRESS.

1814.

PK
6456
A1248

DEDICATION.

TO

HIS EXCELLENCY THE RIGHT HONORABLE

FRANCIS, EARL OF MOIRA, K. G.

GOVERNOR GENERAL

AND

COMMANDER IN CHIEF OF BRITISH INDIA,

&c. &c. &c.

MY LORD,

I AM highly sensible of the honor which you have done me in permitting the following work to be dedicated to your Lordship. The knowledge acquired by your Lordship in the Persian language will enable you to judge of the merits of Firdousee in the original Poem.

DEDICATION.

I wish that the translation had been more worthy of your Lordship's patronage; but I am confident that the indulgence which it requires will not be withheld by one so eminently gifted in literature and eloquence, and whose generosity of disposition, is only equalled by the splendor of his rank and the high endowments of his mind.

I have the honor to be,

MY LORD,

Your Lordship's

Most Obedient Servant,

J. ATKINSON.

CALCUTTA, }
August 1, 1814. }

P R E F A C E.

THE SHAHNAMEH, from which the Poem of SOOHRAB is taken, comprises the history and achievements of the ancient Kings of Persia from Kuyomoors, down to the invasion and conquest of that empire by the Saracens, during the reign of YUZDJIRD, in 636. It is replete with heroic and chivalrous adventures, which are written with great strength of genius and fervor of imagination. Of Aboul Qasim Firdousee, the author of this celebrated work, little is satisfactorily known. He was born at Toos, a city of Khorasan, about the year 950. The

following circumstances respecting the origin of the Poem and the life of the Poet, are chiefly derived from the Preface to the copy of the Shahnamu which was collated in the year of the Hijree 829, nearly 400 years ago, by order of BAYISUNGHUR BUHADOOR KHAN. It appears from that Preface that YUZDJIRD, the last King of the Sassanian race, took considerable pains in collecting all the chronicles, histories, and traditions, connected with Persia and the Sovereigns of that country, from the time of Kuy-omoors to the accession of the Khoosroos, which by his direction were digested and brought into one view, and formed the book known by the name of Siyurool Moolock, or the BASTAN-NAMU. When the followers of Moohummud overturned the Persian monarchy, this work was found in the plundered library of Yuzdjird. The Preface above alluded to minutely traces its progress, through different hands in Arabia, Ethiopia,

and Hindoostan. The chronicle was afterwards continued to the time of Yuzdjird. In the tenth century, one of the Kings of the Samanian dynasty directed Duqeeqee to versify that extensive work, but the Poet only lived to finish a thousand distichs, having been assassinated by his own slave. Nothing further was done till the reign of Sooltan Mahmood Subooktageen, in the beginning of the eleventh century. That illustrious conqueror with the intention of augmenting the glories of his reign, projected a history of the Kings of Persia, and ordered the literary characters of his court conjointly to prepare one from all accessible records. While they were engaged upon this laborious undertaking, a romantic accident, which it is unnecessary to describe, furnished the Sooltan with a copy of the BASTAN-NAMU, the existence of which was till then unknown to him. From this work Mahmood selected seven Stories

or Romances, which he delivered to seven Poets to be composed in verse, that he might be able to ascertain the merits of each competitor. The Poet UNSUREE, to whom the story of Roostum and Soohrab was given, gained the palm, and he was accordingly engaged to arrange the whole in verse.

Firdousee was at this time at Toos, his native city, where he cultivated his poetical talents with assiduity and success. He had heard of the attempt of Dugeegee to versify the history of the Kings of Persia, and of the determination of the reigning King, Mahmood, to patronize an undertaking which promised to add lustre to the age in which he lived. Having fortunately succeeded in procuring a copy of the BASTAN-NAMU, he pursued his studies with unremitting zeal, and soon produced that part of the Poem in which the battles of Zohak and Fureedoon are described. The performance was universally

read and admired, and it was not long before his fame reached the ears of the Sooltan, who immediately invited him to his Court.

When Firdousee arrived at Ghuzneen, the success of Unsuree in giving a poetical dress to the Romance of Roostum and Soohrab, was the subject of general observation and praise.* Animated by this proof of literary taste, he commenced upon the story of the battles of Isfundiyar and Roostum, and having completed it, he embraced the earliest opportunity of getting that

---

* A singular anecdote is also related in the same Preface. When our author reached the capital, he happened to pass near a garden where Unsuree, Usjudee, and Furrokhee were seated. The Poets observed him approach, and at once agreed that if the stranger chanced to have any taste for poetry, which they intended to put to the test, he should be admitted to their friendship. Firdousee joined them and hearing their proposal, promised to exert his powers.. Unsuree commenced with an extemporaneous verse:

Poem presented to the Sooltan, who had already seen abundant evidence of the transcendent talents of the author. Mahmood regarded the production with admiration and delight. He, without hesitating a moment, appointed him to complete the SHAHNAMU, and ordered his chief Minister* to pay him a thousand misqals.

The light of the moon to thy splendor is weak,
Usjudce rejoined :

The rose is eclipsed by the bloom of thy cheek ;
Then Furrokhee :

'Thy eye-lashes dart thro' the folds of the joshun.†
And Firdousee :

Like the javelin of GU in the battle with POSHUN.
The Poets were astonished at the readiness of the stranger and ashamed at being totally ignorant of the story of GU and POSHUN, which Firdousee related as described in the BASTAN-NAMU. They immediately treated him with the greatest kindness and respect.

* Uhmud Mymundee.

---

† Joshun, armour.

for every thousand distichs, and at the same time honored him with the surname of Firdousee, because that he had diffused over his Court the delights of paradise.* Unsuree liberally acknowledged the superiority of Firdousee's genius, and relinquished the undertaking without apparent regret.

The Minister, in compliance with the injunctions of Mahmood, offered to pay the sums as the work went on; but Firdousee preferred waiting till he had completed his engagement, and receiving the whole at once, as he had long indulged the hope of being able to do something of importance for the benefit of his native city.

It appears that Firdousee was of an independent spirit, and not of that pliant disposition which was necessary to satisfy the expectations and demands of the proud Wuzeer, who offend-

---

* Firdous signifies paradise.

ed at his unbending manners, did every thing in his power to ruin his interest with the King. Several passages in his Poems were extracted and invidiously commented upon, as containing sentiments contrary to the principles of the true Faith! It was alleged that they proved him to be an impious philosopher, a schismatic, and a follower of Ulee. But in spite of all that artifice and malignity could frame, the Poet rose in the esteem of the public. Admiration followed him in the progress of the work, and presents were showered upon him from every quarter. The Poems were at length completed. The composition of sixty thousand couplets* appears to have cost him the labour of thirty years. The Sooltan was fully sensible of the value and ex-

---

* In a dissertation called YAMINEE it is said that the ancient Poet Rodukee, who flourished half a century before Firdousee, had written one million and three hundred verses!!!

cellence of that splendid monument of genius and talents, and proud of being the patronizer of a work which promised to perpetuate his name, he ordered an elephant-load of gold to be given to the author.¹¹ But the malignity of the Minister was unappeased, and he was still bent upon the degradation and ruin of the Poet. Instead of the elephant-load of gold, he sent to him 60,000 silver dirhums!* Firdousee was in the public bath at the time, and when he found that the bags contained only silver, he was so enraged at the insult offered to him, that on the spot he gave 20,000 to the keeper of the bath, 20,000

---

* This conduct is more than paralleled by the Cardinal Farnese. Annibale Caracci devoted eight years of study and labour in painting the series of pictures in the Farnese Gallery at Rome, which do honor to his name and country, and when he expected to be rewarded with the munificence which they merited, he received little more than 200£ and to add to the indignity, the amount is said to have been sent to him in copper money!

to the seller of refreshments, and 20,000 to the slave who brought them. "The Sooltan shall know," he said, "that I did not bestow the labour of thirty years on a work, to be rewarded with dirhums!" When this circumstance came to the knowledge of the King he was exceedingly exasperated at the disgraceful conduct of the Minister, who had, however, artifice and ingenuity enough to exculpate himself, and to cast all the blame upon the Poet. Firdousee was charged with disrespectful and insulting behaviour to his Sovereign; and Mahmood, thus stimulated to resentment, and not questioning the veracity of the Minister, passed an order that the next morning he should be trampled to death under the feet of an elephant. The unfortunate Poet, panic-struck and in the greatest consternation heard of the will of the Sooltan. He immediately hurried to the presence, and falling at the feet of the King, begged for mer-

cy, at the same time pronouncing an elegant eulogium on the glories of his reign, and the innate generosity of his heart. The King touched by his agitation, and respecting the brilliancy of his talents, at length condescended to revoke the order.

But the wound was deep and not to be endured without a murmur. He went home and wrote a Satire against Mahmood, with all the bitterness of reproach which insulted merit could devise, and instantly fled from the court. He passed some time at Mazinduran and afterwards took refuge at Bagdad, where he was in high favour with the Caliph Ul Qadur Billah, in whose praise he added a thousand couplets to the SHAHNAMU, and for which he received a robe of honor, and 60,000 deenars. He also wrote a poem called Joseph during his stay in that city.

Mahmood at length became acquainted with

the falsehood and treachery of the Wuzeer, whose cruel persecution of the unoffending Poet had involved the character and reputation of his Court in disgrace. His indignation was extreme, and the Minister was banished for ever from his presence. Anxious to make all the reparation in his power for the injustice he had been guilty of, he immediately dispatched to Bagdad, a present of 60,000 deenars, and a robe of state, with many apologies for what had happened. But Firdousee did not live to be gratified by this consoling acknowledgment. He had returned to his friends at Toos, where he died before the present from the King arrived. His family however scrupulously devoted it to the benevolent purposes which the Poet had originally intended, viz. the erection of public buildings, and the general improvement of his native city.

This brief biographical notice is the sum of

all that is known of the great Firdousee. The Poet seems to have lived to a considerable age. When he wrote the Satire against Mahmood, according to his own account, he was more than seventy.

When Charity demands a bounteous dole,
Close is thy hand, contracted as thy soul ;
Now seventy years have marked my long career,
Nay more, but age has no protection here !

Probably about ten years elapsed during his sojourn at Mazinduran and Bagdad, after he quitted the Court of Ghuzneen, so that he must have been at least eighty when he died. It appears from several parts of the Satire that a period of thirty years were employed in the composition of the SHAHNAME, from which it must be inferred that he had been engaged upon that work long before the accession of Mahmood to the throne, for that Monarch survived Firdousee ten years, and the period of

his reign was only thirty-one. Although there be nothing in the preceding memoir to indicate that the poet had commenced versifying the BASTAN-NAMU nine years before the reign of Mahmood, the circumstance can hardly be questioned. All Oriental Biography is so vague, metaphorical, and undetermined, that there is always great difficulty in arriving at the simplest fact, yet it is not at all probable that the round number of thirty years was falsely assumed by the poet. Notwithstanding the turn which is given by the Preface just mentioned, to the cause of Firdousee's disappointment, in referring it to the rancour of the Minister, the conduct of Mahmood was in the highest degree ungrateful and insulting. He well knew that the Minister sent dirhums instead of the elephant-load of gold, and still he suffered himself to be flattered and cajoled into petty resentment against the man who had,

in the opening verses of the Poem, immortalized his name. The present of 60,000 deenars which he afterwards sent to Bagdad seems at any rate to shew that he felt some stings of conscience and that he wished to recover from the disgrace which attached to him, as a patron of literature, from so dishonorable a transaction.

The SHAHNAMEH is the finest production of the kind which Oriental Nations can boast. The general character of Persian verse is well known to be excess of ornament and inflation of style, but the language of Firdousee combines a great portion of the energy and grace of western poetry. His descriptions are generally powerful, though sometimes diffuse and tedious. His verse is exquisitely smooth and flowing, and never interrupted by harsh forms of construction. He is the sweetest and most sublime poet of Persia. In epic grandeur he is above all, and in the softer passions he is far superior to Jamee or Ha-

fiz. He is besides the easiest to be understood.

The author of the *SHAHNAMU* has usually been called the *Homer of the East*, but certainly not from any consideration of placing the Greek and Persian together in the same scale of excellence. Sir W. Jones in his *Essay on the Poetry of the Eastern Nations*, does “not pretend to assert that the Poet of Persia is equal to that of Greece; but there is certainly,” he observes “a very great resemblance between the works of those extraordinary men; both drew their images from Nature herself, without catching them only from reflexion, and painting in the manner of the modern poets, the likeness of a likeness; and both possessed, in an eminent degree, the rich and creative invention which is the very soul of Poetry.” There is another resemblance, which is however unconnected with their comparative merits; the heroic Poems of Firdousee are held exactly in the same estima-

tion in the East, with reference to the works of other poets, as those of Homer are in the West. Like Homer too he describes a rude age, when personal strength and ferocious courage were chiefly valued, and when the tumultuous passions of the mind had not been softened and harmonized by civilization, or brought under the control of reason and reflexion. Firdousee is also as much the father of Persian Poetry as Homer is of the Greek ; but it would be sacrilege to draw a critical comparison between the SHAHNAMU and the ILIAD !

It has been observed by Dr. Hurd in his Letters on Chivalry and Romance, that “ there is a remarkable correspondence between the manners of the old heroic times as painted by their great Romancer Homer, and those which are represented to us in the modern books of knight-errantry.” The correspondence is however infinitely more striking between the man-

ners described by Firdousee, and those of the age of European Chivalry. It is well known that the Moors carried into Spain the Fictions and Romances of Arabia and Persia. Most of our best tales are derived from the same source, but it was not till the 12th Century that Romances of Chivalry began to amuse and delight the Western world. Although the *Roman de la Rose* was the first considerable work of the kind in verse, the Poem which gave life and character to all succeeding tales of Chivalry was the Orlando Innamorato of Boyardo, afterwards improved and paraphrased by Berni. To this production we are indebted for the Orlando Furioso of Ariosto. The SHAHNAMEH was finished early in the eleventh century, gathered from the tales and legends, for ages traditionally known throughout the East, and there are Camillas, and Bradamantes in it as valiant and beautiful as in Virgil or Ariosto. In the

following Poem the reader will be struck with many resemblances to the classical compositions of the West.

The story of SOOHRAB is a fair specimen of Firdousee's powers as a Poet. It is perhaps one of the most beautiful and interesting in the SHAHNAMU. Had the Poet been able to depict the nicer varieties of emotion and passion, the more refined workings of the mind under the influence of disappointment, love, and despair, the poem would have been still more deserving of praise. But, as Johnson observes of Milton, "he knew human nature only in the gross, and had never studied the shades of character, nor the combinations of concurring, or the perplexity of contending passions;" yet is there much to admire. Sir William Jones, had planned a tragedy of SOOHRAB, and intended to have arranged it with a Chorus of the Magi, or Fire-worshipers, but it was found unfinished.

at the time of his death.*

Respecting the work now offered to the public it may be necessary to say a few words. The rules of poetical translation are now pretty generally understood, and even in European languages, which are not essentially dissimilar in idiom and imagery, considerable latitude of expression is always allowed. Those who best know the peculiarities of the Persian will ac-

---

* It is very extraordinary how this great Orientalist could have mistaken the Story so far as the following view of it, at the end of his History of Nadir Shah, demonstrates. “ Rustem, voyageant sous un nom emprunté, avoit trouvé le moyen de séduire une jeune princesse, à qui la honte fit ensuite exposer le fruit de cet amour infortuné. Schareb, c'est le nom de cet enfant abandonné, ne connoissant point ses parens, entre au service d'Afrasiab, est avancé par ce roi aux premières charges de l'Armée, et enfin envoyé pour combattre Rustem, qui ne le reconnoît pour son fils qu'après l'avoir mortellement blessé.”

TRAITE SUR LA POESIE ORIENTALE.

knowledge how requisite it is to adopt a still greater freedom of interpretation in conveying Eastern notions into English verse. I have consequently paid more attention to sentiments than words. The translation is much shorter than the original, having avoided all the repetitions and redundancies which I could not preserve with any degree of success. The Persian reader may be of opinion, that a closer adherence to the descriptions and amplifications of the original would have given a better view of the merits of the author, but I was not desirous of hazarding the experiment. The progress of the tale would have been interrupted, and unnecessarily protracted to double the extent. One unsuccessful attempt is a sufficient beacon. Some years ago Mr. Champion published a volume containing a translation in English verse of the first parts of the SHAHNAMU. I have never been able to procure a copy of that work

and can only judge of its merits from the copious extracts which are inserted in Waring's Tour to Sheeraz (London edition). They are much too diffuse, and possess little of the spirit of Firdousee. Specimens of the Persian Poet have also been translated into French by Wallenburg. Hammer, the conductor of the periodical work published in Germany, called Mines of the East, has recently given to the world a translation of one of the Tales, Khoosroo and Sheereen, with the original annexed, adjusted from the only two manuscript copies which he could obtain. In proposing to publish an entire translation, with the text, which he calculates will occupy ten years! Hammer laments the scarcity of valuable MSS, and indeed it seems quite impossible that, in Europe, he can ever have the opportunities and advantages required in an Editor of such an extensive work. The text which he publishes may con-

sequently be taken from one that has no greater claim to correctness than those commonly circulated in the East. The translation he has given appears to be quite literal, and is written in the same measure as the Persian,* to which language, the German is said to have a great affinity, and may in consequence bear repetition and diffusion. The English language, on the contrary, is too concise, vigorous, and comprehensive to admit of the prolixity of detail and flowery amplification of the Persian, and I am of opinion that a literal translation of Firdousee would never be read with pleasure or satisfaction.

Some apology may be demanded for the length of the notes. I was anxious to illustrate the Poem by analogous passages from our own poets, as well as to shew that the chaster productions of the East are more meritorious, and more closely resemble those of the West, than

---

* The same as Anstey's Bath Guide.

has been commonly imagined. With what success the reader must decide.

The original text, now first printed, is taken from a manuscript corrected under the superintendence of the learned Mr. Lumsden, Professor of the Arabic and Persian languages in the College of Fort William, and kindly lent to me by that gentleman with the laudable view of promoting the diffusion of Oriental literature. It was carefully collated from twenty seven manuscript copies, by a body of natives of acknowledged acquirements, whom he had selected for the purpose of preparing a complete Edition of the SHAHNAME, which it was calculated would be comprised in eight folio volumes. The first volume appeared in 1811, but the publication of the second, which will contain the story of SOOHRAB, has been suspended. When we consider that at present all the manuscripts of the SHAHNAME extant are so

exceedingly incorrect, and many of them with interpolations and omissions to the extent of from ten to twenty thousand verses, the importance of the work, liberally undertaken to rescue the great Poet of Persia for ever from the ignorance and vanity of transcribers, may be supposed to ensure its completion. I trust that nothing may occur to operate against the final accomplishment of this desirable object. It will be as highly creditable to the industry and erudition of the Editor, as it is peculiarly worthy of the patronage and munificence of the Honorable Court of Directors, under whose fostering care and protection the languages and literature of Asia have been studied with such distinguished success.

S O O H R A B,

A Poem.

WHERE Scythian wilds in sullen grandeur lie,
And hovering mists obscure the azure sky,

VERSE 1. *Where Scythian wilds, &c.*] Ancient Scythia embraced the whole of Tooran and the northern part of Persia. The Tooranians are the Scythians of the Greek Historians, who are said, about the year B. C. 639, to have invaded the kingdom of the Medes.

For now the Parthian King,
In Ctesiphon had gathered all his host,
Against the *Scythian*, whose incursions wild,
Have wasted Sogdiana. MILTON.

Tooran, which is the ancient name of the country of Toorkistan, appears from Des Guignes, to be the source and fountain of

With venturous speed o'er plains and forests drear,
 The mighty Roostum chaced the panting deer :
 And oft exulting saw his quivering dart, 5
 Plunge through the glossy skin and pierce the heart—

---

all the celebrated Scythian nations, which under the name of Goths and Vandals subsequently overran the Roman empire. Iran and Tooran, according to the Oriental Historians, comprehended all that is comprised in upper Asia, with the exception of India and China. Every country beyond the pale of the Persian empire was considered barbarous and ایران و توران Iran and Tooran is often understood in the same manner as Urub oo Ujum, Arabs and Persians, or rather Barbarians, the Arabians pluming themselves on a similar distinction. Thus also among the Hebrews, Jews and Gentiles. The great river called by the Arabs and Persians, Jihoon and Amou, and by the Greeks and Romans, Bactrus and Oxus, divided these two great countries from each other.

VERSE 4. *The mighty Roostum chaced the panting deer.*] The original is گور Gor. A wild Ass, the Onager, an Elk, a Goat-hart. Hunting the Gor appears to have been a favorite sport in Persia. Bulram the Sixth was surnamed Gor, in consequence of his being peculiarly devoted to the chase of this animal, and which

Tired of the chace at length, he sought the shade,
 Which near a stream embowering trees display'd;
 There heaped the kindling fire with crackling wood,
 With eager haste prepared the savoury food ;   10

at last, cost him his life. D'Herbelot.

چو نزدیکی مرز توران رسید   بیا بان سراسر پراز گور دید

“ When he arrived in Tooran he came to a forest abounding with deer.” In the Romance or Division of the Shahnamu immediately preceding the present Poem, Roostum is fighting against the Tooranians, and pursues the flying army, led by Afrasiab, with great carnage. Afrasiab had offered the diadem to any chief who should conquer Roostum, that Champion having with his warrior-friends made a formidable incursion into his kingdom, under the pretense of hunting. Roostum defeats Afrasiab, but it does not appear from Firdousee how he separated from his companions to hunt *alone* as described in the opening verses. His espousing the daughter of the King of Sumungan must have happened during this excursion, otherwise there would be a considerable gap in the arrangement of the Poems.

VERSE 9. *There heap'd the kindling fire, &c.*] There is no mention in the original, how the flame was produced. But in his journey to Mazinduran we have the following lines :

And when his thirst and hunger were repress,
O'erpowering sleep composed his limbs to rest.

زیپکان تیر آتشی بر فروخت بروخار و خاشاک و هیزم بسوخت

He struck a light with the point of his arrow. A similar circumstance is described with equal simplicity in Virgil, but pompously translated by Dryden.

Ac primum silici scintillam excudit Achates,
Suscepitque ignem foliis, atque avida circum,
Nutrimenta dedit, rapuitque in fomite flammas.

Æneid. Lib. 1. l. 174.

First good Achates with repeated strokes,
Of clashing flints, their hidden fire provokes ;
Short flame succeeds ; a bed of withered leaves,
The dying sparkles in their fall receives ;
Caught into life, in fiery fumes they rise,
And, fed with stronger food, invade the skies.

In the preceding part of the Shahnamu it is said that Hoshung, the second King of Persia of the Peshdadian Dynasty, was the first who brought fire out of stone, and that he founded the religion of the fire-worshippers, considering it as the light of God. He established the worship of the Creator,

The Warriors' steed, for strength and form renown'd,
 Stray'd o'er the plain with flowery herbage crown'd,
 Encumbering arms no more his sides opprest,   15
 No folding mail confin'd his ample chest,
 Gallant and free, he left the Champion's side,
 And cropp'd the mead, or sought the rippling tide;
 When lo! returning from the woodland chace,
 A band of horsemen rambled near the place,   20
 And saw surprized superior game astray;
 At once, resolved to seize the noble prey,
 With sudden start they from the thicket sprung,
 And round his neck the noose entangling flung;

بگفتا فروغست این ایزدی پرستید باید اگر بخردی

Saying, this is the light, this is the Almighty,

If ye are wise ye will be its worshippers.

VERSE 13. *The Warriors' steed, &c.* [رخش Rukhsh, lightening.
 The name of Roostum's horse.

VERSE 15. *No folding mail, &c.* [The armour called برگستوان
 Burgustuan almost covered the horse, and was usually made of
 leather and felt-cloth.

In vain he raging spurns the smoking ground ;   25
 In vain the tumult echoes all around ;
 They bear him off, and view with ardent eyes,
 His matchless beauty and majestic size ;
 Then soothe his fury, anxious to obtain,
 A bounding steed of his immortal strain.   30

When Roostum woke and miss'd his favorite horse,
 The loved companion of his glorious course ;
 Furious he rose, and, gathering sword and shield,
 And quivered stores, he strode across the field ;

VERSE 33. *Furious he rose and gathering sword and shield.*]

In this hunting excursion he is completely armed, being supplied with spear, sword, shield, mace, bow and arrows. Like the Knight-errants, of after times, he seldom even slept unarmed. Single combat and the romantic enterprizes of European Chivalry may indeed be traced to the East. Roostum was a most illustrious example of all that is pious, disinterested and heroic. The adventure now describing is highly characteristic of a Chivalrous age. In the Dissertation prefixed to Richardson's Dictionary, mention is made of a famous Arabian Knight-errant called Abu Mahommud Albatal, "who wandered every where in quest of

Harness and reins were o'er his shoulders slung,   35
 At every step his ponderous armour rung,—
 “ Burthen'd, on foot, a dreary waste in view,
 “ Where shall I bend my steps, what path pursue?
 “ The scoffing Turks will cry, ‘ behold our might!
 “ ‘ We won the trophy from the Champion-knight!’ ”
 Then looking round with anxious eye to meet,
 The broad impression of the courser's feet,
 The track he hail'd, and following, onward prest,
 While grief and rage revolved within his breast;

---

adventures, and redressing grievances. He was killed in the year 738.”

VERSE 40. *The scoffing Turks, &c.*] Firdousee uses the term Turk and Tooranian indifferently.

VERSE 42. *The broad impression of the courser's feet.*] See the Story of the Horse in ZADIG, which is doubtless of Oriental origin. In the upper parts of Hindoostan, it is said that the people are exceedingly expert in discovering robbers by tracing the marks of their horse's feet. These mounted robbers are called قزاقان Quzzaks. The Russian *Cossack* is probably derived from the same word.

O'er vale and wild-wood led, he soon describes, 45
 A regal city's shining turrets rise.
 At SUMUNGAN the valiant Chief was known,
 And grateful homage brought him to the throne :

VERSE 47. *At Sumungan, &c.*] This was, according to Firdousee, an independent principality, probably of no considerable extent, in the neighbourhood of Tooran, and beyond the limits of Iran. D'Herbelot simply mentions it as the country of a Princess, whom Roostum married. In Rennell's Map there is a place written Sumenjan, about 60 miles to the South-east of Balkh in Great Bucharia. Ebn Haukal, the Arabian traveller, comprehends Sumungan in the province of Balkh, but says nothing of its relative situation.

VERSE 48. *And grateful homage, &c.*] The renown of Roostum had filled every Eastern region with admiration. The King of Sumungan must have often witnessed his glorious successes against the common tyrant of Tooran. On hearing of the Champion's approach, he himself heads the ceremonious procession to meet him, called in Persian the استقبال Istiqbal. This custom is derived from the earliest ages of Persia, and has been continued down to the present times with no abatement of

The King respectful met his welcome guest,
 With strength and wisdom more than human blest ; 50
 But Roostum frowned, and with resentment fired,
 Spoke of his wrongs, the plundered steed required.

its pomp or splendor. Mr. Morier thus speaks of the progress of the late Embassy to Persia.

“ An *Istiqbal* composed of fifty horsemen of our *Mihmandar*'s tribe, met us about three miles from our encampment ; they were succeeded as we advanced by an assemblage on foot, who threw a glass vessel filled with sweetmeats beneath the Envoy's horse, a ceremony which we had before witnessed at *Kauzeroon*, and which we again understood to be an honour shared with the King and his sons alone. Then came two of the principal Merchants of *Shiraz*, accompanied by a boy, the son of MAHOMED NEBEE KHAN, the new Governor of *Bushere*. They, however, incurred the Envoy's displeasure by not dismounting from their horses, a form always observed in Persia by those of lower rank, when they meet a superior*. We were thus met by three *Istiqbals* during the course of the day.” Again. “ As we ap-

---

* The King of Sumungan considered himself as inferior to Roostum and therefore dismounted to receive him.

“ My honored guest !” the wondering King replied,
 “ Shall Roostum’s wants or wishes be denied ?
 “ But let not anger, headlong, fierce, and blind, 55
 “ O’ercloud the virtues of a generous mind.
 “ If still within the limits of my reign,
 “ The well known courser shall be thine again ;

proached *Teheran*, we were met by frequent *Istiqbals*, in the
 principal of which was NOROOZ KHAN, one of the Kings relations,
 and master of the ceremonies.” Morier’s *Journey to Persia*,
p. 97 and 184.

VERSE 55. *But let not anger, &c.*] Firdousee never misses
 an opportunity for moral reflexion.

که تیزی و تندى نیايد بکار   بذر مى بر آيد ز سوراخ مار

Wrath and Impatience, are of no avail ;

But heavenly Gentleness has power to charm,

A serpent from its nest.

Thus Shakspeare,

What would you have? Your gentleness shall force,

More than your force move us to gentleness,

——Sit you down,

And take upon command what help we have.

“ Then cease to nourish useless wrath, and share,
 “ With joyous heart my hospitable fare.” 60

The son of ZAUL, abashed, his rage subdued,
 With calm contented look the Monarch view'd.
 The ready Herald by the Kings command,
 Convened the Chiefs and Warriors of the land;
 And cheerful song and music's magic power, 65
 And sparkling wine, beguiled the festive hour.

And Homer,

O let not headlong passion bear the sway ;

Due honors to the seed of Jove belong,

Due honors calm the fierce and bend the strong.

VERSE 61. *The son of Zaul, &c.*] Zaul, the son of Saum Nureeman, was surnamed Zur. Saum, Zaul, and Roostum, were the most famous Heroes of Persia, and lived under the reigns of Manuchuhur, of Buhuman, and of Afrasiab.

VERSE 64. *Convened the Chiefs, &c.*] Thus Alcinous convenes the Chiefs of Phæacia in honor of Ulysses.

VERSE 65. *And cheerful Song, &c.*] The original gives to the Singers سیہ چشم گل رخ black eyes and cheeks like roses. These women are generally known by the term لولیان Loolæan,

The dulcet draughts o'er Roostum's senses stole,
 And melting strains absorbed his peaceful soul.
 Night deepen'd round—at rest the Champion lay,
 And dreams prolonged the pleasures of the day. 70

perhaps referring to their beauty, as Looloo signifies a pearl, a gem, a jewel, though Looloo is also the name of a people or tribe in Persia.

Thus Hafiz,

فغان کین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب

Oh! these wanton damsels, flatterers, and disturbers of the city.

VERSE 66. *And sparkling wine, &c.*] کسارند ک بادۀ Grief removing wine. The Nepenthe of Homer.

ἐνθεν ἔπινον,

Νηπενθές τ' ἄρχολον τε, κακῶν ἐπίληθον ἀπαντων.

ODYSSEY, B. 4, l. 220.

Charmed with that virtuous draught th' exalted mind,

All sense of woe delivers to the wind.

POPE.

Thus Anacreon, ODE XXV*.

Σὺν τῷ δὲ πίνειν ἡμᾶς,

Εὐδῶσιν αἱ μέριμναι.

For when wine transports the breast,

All our cares are lull'd to rest.

FAWKES.

---

* According to the Edition by Barnes.

Not long had sleep her silken pinions spread,
 Around the Hero's venerable head;
 When sudden light the dusky gloom dispell'd,
 And slow advancing near him, he beheld,
 A female form; and next in beauty bright, 75
 The Monarch's daughter struck his wondering sight;
 Clear as the sun, in radiant charms arrayed,
 Dark glancing eyes her winning power displayed.

VERSE 76. *The Monarch's daughter, &c.*] Female beauty has always been a darling subject with the Poets of all nations, and they have generally embellished it with all their powers of description. Perhaps the first full length picture, of classical authors, is contained in the exquisite Ode of Anacreon, beginning *Αγ'ε, ζωγράφων ἄρισε*. In that description there are many points which approximate very closely to the taste of the Persians.

Γράφε μοι τρίχας το πρώτον

Απ' αλάς τε και μελαίνης.

Paint her jetty ringlets straying,

Silky twine in tendrils playing.

MOORE.

Τὸ μετόφρυσον δὲ μη μοι

Διάκοπτε, μήτε μισγε

Her cypress-form entranced the gazers view!

Her waving curls the heart resistless drew!

80

Ε'χέτω δ', ὅπως ἐκείνη,

Τὸ, λεληθότως σύνοφρυ

Βλεφάρων ἴτυν κελαίνην.

Let her eye-brows sweetly rise,

In jetty arches o'er her eyes,

Gently in a crescent gliding,

Just commingling, just dividing. MOORE.

This accords exactly with the Persian Poets, for with them, the eye-brows joining each other is a peculiar beauty. The Enchantress Alcina in Ariosto, and the Armida of Tasso, are beautiful amplifications of this description of Anacreon's mistress. They are more voluptuously enchanting than any thing of the kind which ancient times can boast. In comparing the Greek and Persian notions of female beauty and its attributes, we find no important disparity, but a much closer resemblance than might be expected, considering the physical difference between the two countries. For the imagery of every genuine Poet must be derived from what he is accustomed to see, from the natural objects and circumstances by which he is surrounded. Hence it is that every country must have what Dr. Johnson

Glowing with warmth, in youths luxuriant bloom,
And gales of heavenly fragrance fill'd the room.

---

calls, "traditional imagery, and hereditary similes." The Odes of Hafiz have all the rich imagery of the Teian bard, besides an abundance of beautiful epithets, unknown to the Greek, drawn from the varied productions of a still more genial climate. When a Poet is particular, as in the Ode above quoted, he cannot fail to be intelligible; because, as the Painters say, he comes down to the canvas, and therefore must be understood. Now no distinct impression can be made by the description of Venus, or her Cestus, which is the same thing, beginning,

Η, καὶ ἀπὸ στήθεσφι ἐλυσάτο κέστυ, &c.

ILIAD, B. 14, l. 214.

She from her fragrant breast the Zone unbraced,
With various skill and high embroidery graced,
In this was every art, and every charm,
To win the wisest and the coldest warm,
Fond love, the gentle vow, the gay desire,
The kind deceit, the still surviving fire;
Persuasive speech, and more persuasive sighs,
Silence that spoke and eloquence of eyes!

Roostum amazed the nymph divine addrest,
And ask'd what cares disturbed her virgin breast.

This is very beautiful, but it is all imagination, sentiment, and feeling; it conveys no defined notion of form, and admits of no comparison. On the contrary, Alcina and Armida, are placed before our eyes, like the lovely being whom Anacreon describes. The descriptions in Firdousee are not so regular as in these examples, they are more wild, and not under the direction of so refined a taste, but they are essentially in the same spirit, and, as it will be presently shewn, the imagery is highly similar to that of our best Poets. The following description of Roodabu, when first seen by the father of Roostum, has great sweetness and harmony :

پس پرده او یکی دختر است
که رویش زخورشید روشن تر است
زسر تا پایش بکردار عاج
برخ چون بهار و ببالا چو ساج
بران سفت سیمین دو مشکین کمند
سرش کشته چون حلقه پای بند
رخانش چو کلنار و لب نار وان
زمینیم برش رسته دو نار وان

“ O thou,” she softly sigh’d, “ of matchless fame! 85
 “ With pity hear, Tuhmeena is my name!

دو چشمش بسان دونه‌گس بداع
 مژه تیرکي برده از پر زاغ
 دو ابرو بسان کمان طراز
 برو تو ز پوشیده از مشک ناز
 اگر ماه جوئی همه روی از است
 وگر مشک بوئی همه بوی او است
 بهشتی است سر تا سر آراسته
 بر آرایش ورامش و خواسته

LUMSDEN's *Shahnamu*, *Fol.* 1, *p.* 173.

If thou would'st make her charms appear,
 Think of the Sun so bright and clear ;
 And brighter far, with softer light,
 The maiden strikes the dazzled sight.
 Think of her skin, with what compare !
 Ivory was never half so fair !
 Her stature like the Sabin tree ;
 Her eyes ! so full of witchery,

" The pangs of love my anxious heart employ,
 " And flattering promise long-expected joy ;
 " The suit of Kings regardless I resign,
 " And only hope to be for ever thine !

90

Glow like the Nirgis* tenderly.
 Her arching brows their magic fling,
 Dark as the raven's glossy wing.
 Soft o'er her blooming cheek is spread,
 The rich pomegranate's vivid red.
 Upon her bosom, white as snow,
 Two vermil buds, in secret, blow.
 Her musky ringlets, unconfin'd,
 In clustering meshes roll behind.
 Love ye the Moon ? Behold her face,
 And there the lucid planet trace.
 If breath of musky fragrance please !
 Her balmy odours scent the breeze ;
 Possess'd of every sportive wile,
 'Tis heaven, 'tis bliss, to see her smile !

This imagery is all familiar to European taste, not excepting

---

* نرگس The Narcissus, to which the eyes of beautiful women are usually compared.

“ The savage monsters of the echoing wood,
 “ The howling Dæmons, hell’s infuriate brood,

even the allusion to the moon*, which has usually been considered peculiar to the Poetry of Asia. Firdousee says of Tuhmeena,

دو بَرکت کَلش سوسن می سرشت

Her cheeks were two roses mixed with lilies, which is, at least equal to Anacreon’s,

Ρόδον τῶ γαλακτι μίχεν,

Roses mixed with milk.

Ροδοδάκτυλος, Rosy-fingered, is common in Homer. Gray has got, “ rosy-bosomed,” and the Persians have گل اندام Rosy-form. انار پستان A bosom like the pomegranate, is superior to Ariosto’s, “ due pome acerbe,” two unripe apples. Spenser has a similar idea, in his Fairy Queen,

Like young fruit in May, B. 2, c. 3.

Pope has,

* “ Who is she that looketh forth as the morning, fair as the *Moon*, clear as the Sun.”

SOLOMON’S SONG.

“ She came in all her beauty, like the *Moon* from the cloud of the East.” OSSIAN.

“ The noble Sister of Poplicola,

“ The *Moon* of Rome.”

SHAKESPEARE.

“ Yield to thy single arm ! With wild amaze,
 “ I’ve listen’d, sigh’d, enamoured of thy praise !

The sleepy eye that speaks the melting soul !

Firdousee has the black beaming eye, پرزخواب full of sleep and languishing sensibility. I should be disposed to conclude from the epithet *Ροδοδακτύλος* above alluded to, that, in the days of Homer, the Greek women, like the women of Asia, were accustomed to tinge the ends of their fingers with a crimson dye. This practice is common all over Bengal, Hindoostan, Persia, Turkey, and as far west as the shores of the Mediterranean. Lady Wortley Montagu, speaking of the Greek and Turkish ladies at Adrianople, observes ; “ the ladies dye their nails a rose-colour ; but I own I cannot enough accustom myself to this fashion to find any beauty in it.” But in the note to the first line of the second book of the *Odyssey*, edited by Clarke, the epithet is referred in the scholia simply to the colour of the dawn, and is there said, by Eustathius, to be used allegorically for a ray of the Sun. Εἶεν δὲ αὖ ἡδὲ δακτύλοι, κατὰ ἀλληγορίαν, αἱ τὴ ἡλίου ἀκτῖνες. Eustath. Pope understood it in the same manner, and has translated the line which contains, Φανη ροδοδακτύλος Ηώς.

Soon as Aurora, daughter of the dawn,

Sprinkled with roseate light the dewy lawn,

“ Then did I vow, thus powerful glory charms, 95
 “ No other spouse should bless my longing arms,

Although the Critics and Commentators are silent on the subject, it is probable that Homer's acquaintance with the East, furnished him with the metaphor. Rosy-bosom and rosy-form, beautifully imply bloom and fragrance, but the application of rosy-fingered is not so obvious, without we admit the allusion to the custom, just stated. Pope in his letters, to Lady Wortley Montagu, regrets that he had not the advantage of translating Homer in Asia, where the manners of the country must have afforded him so many illustrations of the Poet:

But independent of particular similies applied to different features, it is curious to observe, how strangely they are sometimes applied to express the combined effect of a beautiful woman. Thus in Solomon's Song, “ I have compared thee, O my Love! to a company of horses in Pharaoh's chariots.” Thus also Theocritus in the Epithalamium of Helen,

ἡ ἀρματι θεσσαλος ἵππος.

She resembles the horse in the chariots of Thessaly. Yet none but a Hindoo Poet perhaps ever thought of comparing a lovely woman to a goose!

“ Indulgent Heaven, propitious to my prayer,
 “ Now grants my wish, and terminates my care!”

THE CYPRESS.

“ Nor with the goose the smiling fair,
 “ In graceful motion can compare.”

See the *Cloud Messenger*, elegantly translated from the Sanscrit, by H. H. Wilson, Esq. note, page 15.

VERSE 79. *Her Cypress-form, &c.*] Theocritus in his eighteenth Idyllium compares Helen to the Cypress,

Η κατω υπαριςτος.

But with us, the Cypress is uniformly consecrated to sorrow, amongst the Asiatics to joy and gladness.

VERSE 80. *Her waving curls, &c.*] دو گیسو کمند Inspiring ringlets. Thus Shakspeare;

Here in her hairs,
 The painter plays the Spider, and hath woven
 A golden mesh to entrap the hearts of men,
 Faster than gnats in cobwebs: But her eyes!

VERSE 82. *And gales of heavenly fragrance, &c.*] Beauty and fragrance are amongst the Poets inseparable. The Persians exceed even the Greeks in their love of perfume, though Anacreon thought it so indispensable a part of Beauty, that in directing

The damsel paused, while Roostum's mien exprest,
The soften'd feelings of his manly breast. 100

---

the Rhodian Artist to paint the mistress of his heart, he wishes even her fragrance to be pourtrayed.

Ο' δε κηρός αὖ δυνηται,

Γράφε και μύρε πνεσας,

And if your art can rise so high,

Let breathing odours round her fly.

VERSE 89. *The suit of Kings regardless I resign.*] Thus
Eloisa, but with enthusiasm less virtuous than Tuhmeena's,

Not Cæsar's Empress would I deign to prove,

No make me mistress to the man I love.

VERSE 93. *With wild amaze,*

I've listen'd, sigh'd, enamoured of thy praise.] I have not
ventured to translate the whole speech, as parts of it verge on the
wonderful. There would be no difficulty, however, in adducing parallel
passages from European poetry. She speaks of his sword thus,

برهنه چو تیغ تو بیند عقاب نیارد بنخچیر کردن شتاب

The ravenous eagle hovering o'er his prey,

Starts at thy gleaming sword, and flies away.

Of his javelin,

ز بیم سنان تو خون بارد ابر

The Warrior pleased, the Monarch-father sought ;
 The spousal-rites engaged his prudent thought ;
 And soon the King his beauteous daughter blest, 105
 And led her blushing to the stranger-guest.

fitable severity of the cloister. The Zunanas are supplied with every thing that can please and gratify a reasonable wish, and it is well known that the women of the East have influence and power, more flattering and solid, than the free unsecluded beauties of the western world.

VERSE 95. *Then did I vow, &c.*] Distinguished valour and achievements in war have always commanded admiration, and there are many instances in which women have, like Tuhmeena, fallen in love with a hero's glory. Josephus has recorded that the King's daughter betrayed the city Saba, in Ethiopia, into the hands of Moses, having become enamoured of him by seeing from the walls, the valour and bravery which he displayed at the head of the Egyptian army. Dido was won by the celebrity of Æneas. Kotzebue has drawn Elvira enamoured of the fame and glory of Pizarro. Her passion is described with great strength and feeling. When at last she discovers the savage, the merciless disposition of the conqueror, she thus addresses him. “ Think.

His generous soul with gentle pity moved,
Gave to her circling arms the man she loved;
The marriage-bower received the happy pair,
And love and transport shower'd their blessings there.

When ruddy morning o'er the mountain's head,
Had tinged the glittering vales with streaks of red ;

---

est thou that *my* love will survive *thy* fame? No! *thy* glory is
my idol! I *now* find thee a deception, and Elvira is lost to thee
for ever!"

The lovely Desdémona affords another instance.

Oth. Her father loved me ; oft invited me ;
Still questioned me the story of my life,
From year to year ; the battles, sieges, fortunes,
That I had passed.

I ran it through even from my boyish days,
Wherein I spoke of most disastrous chances,
Of moving accidents by flood and field,
She wished she had not heard it ; yet she wished,
That heaven had made her such a man : she thanked me ;
She loved me for the dangers I had passed ;
And I loved her that she did pity them.

SHAKSPEARE.

The Champion rose, and from his sinewy arm,
 His bracelet drew, the soul-ennobling charm !
 Then, as he held the wonderous gift, with pride, 115
 He thus address'd his love-devoted bride !

VERSE 104. *The spousal rites, &c.*] The marriage ceremony was performed conformably to the laws of the country. There was nothing of,

Conjugium vocat: hoc prætexit nomine culpam.

VIRGIL.

VERSE 114. *His bracelet drew, &c.*]

بدازوی رستم یکی مهره بود که آن مهره اندر جهان شهرت بود

I have here translated مهره bracelet. It seems by the text that the Mohru of Roostum was celebrated throughout the world for its wonderful virtues. The Mohri Sooleman, مهر سلیمان Solomon's Seal, was a talisman of extraordinary power, said to be capable of rendering objects invisible, and of creating every kind of magical illusion*. But Mohru is more properly an amulet or spell against misfortune. The wearer of one of them imagines himself safe under every situation of danger.

---

* Josephus relates that he saw a certain Jew named Eleazar draw the devil out of an old woman's nostril, by the application of *Solomon's Seal* to her nose, in the presence of the Emperor Vespasian.

" Should gracious Heaven increase the nuptial-joy,
 " And make thee mother of a blooming boy ;
 " Around his arm this magic-bracelet bind,
 " To fire with virtuous deeds his ripening mind, 120

The application of the magical instrument to the mouth was often indispensable. Thus Angelica in *Orlando Furioso* ;

Del dito se lo leva, e a mano a mano,
 Se'l chiude in bocca, e in men, che non balena,
 Così da gli occhi di Ruggier si cela,
 Come fa il Sol, quando la nube il vela.

CANTO XI, St. 6.

Then from her hand she took with eager haste,
 And twixt her lips, the shining circlet placed,
 And instant vanished from Rogero's sight !

Like Phœbus when a cloud obscures his light. HOOLE.

Hatim placed the talisman in his mouth when he plunged into the caldron of boiling oil. [See *Hatim Ta'ee*, a Persian Romance, full of magic and the wild and marvellous adventures of Knight-errantry.] Aristotle speaks of the ring of Battus which inspired the wearer with GRATITUDE AND HONOR ! Faith in rings and amulets prepared at particular seasons, under certain mysterious forms and circumstances, is an ancient superstition, but in Persia,

“ The strength of SAUM will nerve his manly form,
 “ In battle furious as the mountain storm ;
 “ Thus shall his bright career imperious claim,
 “ The unfading honors of immortal fame !”

---

and India, there is hardly a man without his بازوبند Bazoobund, or bracelet, to preserve him from the influence of Dæmons. “ The women of condition, in Persia, have small silver plates of a circular form, upon which are engraved sentences from the Koran ; these, as well as the Talismans, they bind about their arms with pieces of red and green silk, and look upon them as never failing charms against the fascinations of the devil, wicked spirits, &c.” Francklin's Tour to Persia. Roostum had also a magic garment, or cloak, called according to the BOORHANI-KATA بوبریان Buburean. Though this garment is mentioned, in the original, at the place where Roostum follows the footsteps of Ruksh, no use is made of it in the course of the Poem. Some say that he received it from his father Zaul, and others, that it was made of the skin of Akwan Deo ; others again say that it was made of the skin of a leopard, or some similar animal, which Roostum killed on the mountain Sham. It had the property of resisting the impression of every weapon, it was proof against fire,

Ardent he said, and kissed her neck and face,   125
And lingering held her in a fond embrace.

The winged moments crowned with pleasure flew;
Too soon, alas! the parting hour she knew;

and would not sink in water. Something like the charm in the
Curse of Kehama.

I charm thy life,
From the weapons of strife,
From stone and from wood,
From fire and from flood,
From the Serpent's tooth,
And the beasts of blood.

ببر Bubur is an animal of the tyger kind, said to be superior in
strength to the lion. The famous heroes of antiquity usually
wore the skins of wild beasts. Hercules wore the skin of the
Nemæan lion. The skins of panthers and leopards were worn
by the Greek and Trojan chiefs. Virgil says of Acestes,

occurrit Acestes,

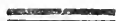
Horridus in jaculis, et pelle Libystides ursæ.

ÆN. B. 5, v. 36.

Of a rough Libyan bear the spoils he wore. DRYDEN.

Clasped in his arms, with many a streaming tear,
 She tried, in vain, to win his deafen'd ear; 130
 Still tried, ah fruitless struggle! to impart,
 The swelling anguish of her bursting heart.
 The fiery war-horse neighing at their side,
 Drowned the soft sorrows of the weeping bride;
 Impatient, rearing, now he feels the rein, 135
 And rapid thunders o'er the sounding plain.

But when returned to ZABUL's friendly shade,
 None knew what joys the Warrior's steps delayed;
 Still, fond remembrance, with endearing thought,
 Oft to his mind the scenes of rapture brought. 140

VERSE 137. *But when returned to Zabul's friendly shade.*] Zabul, or Zabulstan, the name of a province, bordering on Hindoostan, which some place in the number of those now composing the country of Sind. It abounds in rivers, forests, lakes, and mountains. It was also called Roostumdar. The ancient Persians considered Zabulstan and Seestan, or Segestan, as one principality, where Roostum usually resided with his family, and which they held in appanage from the Kings of Persia.

When nine slow-circling months had roll'd away,
 Sweet-smiling pleasure hailed the brightening day.
 A wonderful boy Tuhmeena's tears suppress,
 And lull'd the sorrows of her heart to rest ;
 To him, predestined to be great and brave, 145
 The name SOOHRAB his tender mother gave ;

Segestan is the Drangiana of the Greeks. It was formerly the residence of many Persian Kings. One of its cities, Gazna, produced the celebrated Mahmood, the patron of Firdousee, whence the surname Gaznavce.

VERSE 139. *Still, fond remembrance, &c.*] In the Argonautics of Apollonius Rhodius, the tender parting of Jason and Hypsipyla, is very similar to that of Roostum and Tuhmeena.

VERSE 143. *A wonderful boy, &c.*] In the heroic ages of Persia, as in the early periods of every nation, feats of personal activity and muscular strength, constituted the most prominent features of a champion, and accordingly Firdousee has thought it necessary to give to his hero, extraordinary size, and gigantick breadth of limb. Hercules had almost completed his eight month before he strangled the serpents, which Juno had sent to devour him; but Soohrab when a month old was like a child of twelve,

And as he grew, amazed the gathering throng,
View'd his huge limbs, his sinews large and strong.
His infant years no soft endearment claimed ;
Athletic sports his eager soul inflamed ; 150
His war-like aspect, and majestic grace,
Betrayed the offspring of a glorious race.

Few happy years had passed, with downy flight,
When he, his mother's wonder and delight,
With glistening eye, and youthful ardour warm, 155
Filled her foreboding bosom with alarm.
“ O now relieve my anxious heart ! declare,
“ From whom I sprang and breathe the vital air.

---

owing no doubt to the efficacy of the bracelet ! When three years old he was fond of warlike pursuits, and when ten, there was not a man in that country who could contend with him in battle. In wrestling, and other violent exercises, he was unequalled. It was at this early age that he questioned his mother respecting his father. Firdousee has thus, with a view of making him great, made him a prodigy. But Homer is not guiltless of similar extravagance, for he says of the giants Otus and Ephialtes,

- " Should friend or foe demand my father's name,
 " Shall coward silence testify my shame? 160
 " If still concealed, you falter, still delay,
 " A mother's blood shall wash the crime away."
 " Then frown no more on me!" she trembling cried,
 " And patient hear to whom thou art allied.
 " A glorious line precedes thy destined birth, 165
 " The mightiest heroes of the sons of earth.
 " The deeds of SAUM remotest realms admire,
 " And ZAUL, and Roostum thy illustrious sire!"

The wonderous youths had scarce nine winters told,
 When high in air, tremendous to behold,
 Nine ells aloft they reared their towering head,
 And full nine cubits broad their shoulders spread;
 Proud of their strength, and more than mortal size,
 The gods they challenge, and affect the skies.

ODYSSEY, B. xi.

Pope is of opinion that this story is only given as a tradition, and Longinus brings it forward as an instance of true sublimity!

VERSE 167. *The deeds of SAUM, &c.*] Saum, Saum Suwar,
 or Saum Nureeman, was the son of Kuhurman. He is said to

Before his view she then with eager haste,
 The gift of gold, and sparkling rubies placed, 170
 From ZABUL sent. " Will these thy wrath remove,
 " The costly pledges of paternal love?
 " Behold this bracelet-charm, of sovereign power,
 " To baffle fate in danger's awful hour.
 " But when, by this peculiar signet known, 175
 " Thy eager father claims his glorious son,

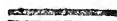
---

have vanquished or tamed a great number of animals and terrible monsters, amongst which was one remarkable for its ferocity. This furious animal was called Soham, on account of its being of the colour and nature of fire. According to fabulous history, he made it his war-horse, in all his engagements against the Dæmons. Saum was General of the armies of Feridoun. He was the grand-father of Roostum.*

---

* When Zaul was born, his hair was entirely white. Saum was astonished, and considering him the offspring of a Dæmon, prayed to be relieved from the curse which had thus fallen upon him. He exposed the infant to beasts of prey upon the mountain Alburz, remote from any human dwelling. Zaul was protected and nourished there by the Symoorgh, a fabulous monster. Some time afterwards Saum had a dream, in which he was severely reprov'd for his cruelty, but at the same time assured of the safety of the child. He rose in great alarm and repaired to the mountain.

" Doomed from her only joy in life to part,
 " O think what pangs will rend thy mother's heart :
 " Still live in peace, avoid th' impending blow ;
 " AFRASIAB is ROOSTUM's deadliest foe. 180
 " When known to him, whom Scythian regions dread,
 " Revenge will fall upon thy guiltless head."
 The youth replied. " In vain thy sighs and tears,
 " 'The secret breathes and mocks thy idle fears.

VERSE 180. *Afrasiab is Roostum's deadliest foe.*] Afrasiab was sovereign of all the country beyond the Jihoon or Oxus, formerly called Tooran. He was descended from Feridoun, and consequently pretended to the empire of Persia. Whenever

---

where he recovered Zaul from the Symoorgh, and then returned home with him. The Symoorgh gave a feather to Zaul, which on being thrown into fire, would instantly cause the monster-nurse to appear, and extricate him from any calamity with which he might be embarrassed. The astrologers of Munnooluhur foretold wonders of the new Champion. When Zaul grew up, he fell in love with Roodabu, the daughter of the King of Kabul, and requested his father to consent to his marriage. The Astrologers recommended the alliance and prophesied the birth of Roostum. " From this union will be born an invincible warrior; one who will subdue the world. He will conquer the Dæmon-kingdom of Mazinduran, on the borders of the Caspian. The whole earth will be purified by his power."

" No human power can fate's decrees control,   185
 " Or check the kindled ardour of my soul.
 " Then why from me the bursting truth conceal?
 " My father's foes even now my vengeance feel;

---

an opportunity offered he crossed the Oxus, and invaded that country. Zaul and Roostum were the Champions who uniformly resisted his progress and drove him back to his own kingdom.

Virgil speaks in a similar manner of Augustus.

Hujus in adventum jam nunc et Caspia regna,
 Responsis horrent Divûm, et Mæotia tellus,
 Et septem gemini turbant trepida ostia Nili.
 Nec vero Alcides tantum telluris obivit;
 Fixerit æripidem cervam licet, aut Erymanthæ
 Pacarit nemora, et Lernam tremefecerit arcu.

ÆNEID. L. 6, v. 495.

At his foreseen approach already quake,
 The Caspian kingdoms and Mæotian lake,
 Nile hears him knocking at his seven-fold gates,
 And seeks his hidden spring —
 Not Hercules more lands or labours knew,
 Not though the brazen footed hind he slew;
 Freed Erymanthus from the foaming boar,
 And dipped his arrows in Lernæan gore.

DRYDEN.

The Symoorgh above-mentioned is similar to the Ippogri of Ariosto, and the Griffin of Romance.

- “ Even now in wrath the Turkish warriors rise,
 “ And sounds of desolation strike the skies; 190
 “ The Tyrant-king, hurled from his ivory throne,
 “ Shall yield to Roostum the imperial crown.
 “ Then Scythia, aided by my conquering brand,
 “ Shall drive the proud oppressor from the land !

VERSE 191. *The Tyrant-king, &c.*] This is Kye-ka, oos, the second King of Persia of the dynasty called Kyeaanides. He succeeded Kye-kobad, about six hundred years B. C. According to Firdousee he was a foolish tyrannical Prince. He appointed Roostum Captain-General of the armies, to which the Lieutenant-Generalship and the Administration of the state was annexed, under the title of جهان پهلوان the Champion of the world. He also gave him a taj, or crown of gold, which Kings only were accustomed to wear, and granted him the privilege of giving audience seated on a throne of gold.

It is said that Kye-ka, oos applied himself much to the study of Astronomy, and that he founded two great Observatories, the one at Babel, and the other on the Tigris. Many historians make him contemporary with David and Solomon, and consequently with Lockman, renowned for his wisdom, and they

“ Father and Son, in virtuous league combined, 195
 “ No savage despot shall enslave mankind;
 “ When Sun and Moon o’er heaven refulgent blaze,
 “ Shall glimmering Stars obtrude their feeble rays?

High flush’d he spoke, with youthful pride elate,
 Bent to destroy the Monarch’s glittering state. 200

---

give him a reign of 150 years. D’Herbelot. Ka, oos erected two palaces upon the mountain Alburz, and embellished them with wonderful magnificence. [Shahnamu, Vol. 1, page 509.] This was for an extraordinary purpose. He was persuaded by Iblees to explore the heavens, supported on a throne, secured upon the backs of four eagles. He ascended to a great height, but the eagles became fatigued, and the royal æronaut landed in a thick forest, where he remained a considerable time, before he was found by the indefatigable Roostum and his army. Perhaps his reputed fondness for astronomical studies gave rise to the fable of this ærial excursion.

VERSE 197. *When Sun and Moon, &c.]*

Εἰ τι παραλλασσει Φαεθὼν μέγας ἁλῖος ἀστρῶν.

Inscription on the statue of Epicharmus.

As the bright Sun out-shines the starry train.

But more his distant father's love to claim,
 His surest guide the sounding voice of fame.
 A powerful courser first demands his care,
 Of strength and speed to meet the toils of war;
 He views the royal stalls, in vain, and turns, 205
 Indignant round, with wild impatience burns;
 But when at length they bring the destined steed,
 From RUKUSH bred, of lightening's winged speed;

In Percy's Collection, there is an old Song which contains a similar idea.

Ye meaner beauties of the night,
 Which satisfy our eyes!
 More by your number than your light,
 Like common people of the skies,
 What are ye when the Moon doth rise?

Thus Lucretius, speaking of Epicurus.

Qui genus humanum ingenio speravit, et omneis
 Restinxit, stellas exortus uti aërius Sol.

Whose vast mind,
 Triumphant rose o'er all men, and excelled,
 As, in the heavens, the SUN excels the STARS.

GOOD'S Transl.

Rejoiced he springs and with a nimble bound,
Vaults in his seat and wheels the courser round; 210
Grasps his huge javelin with a hero's might,
And pants with ardour for the fields of fight.

Soon o'er the realm his fame expanding spread,
And gathering thousands hasten'd to his aid.
Joyful the King beheld the warrior-train, 215
Successive throng and darken all the plain;
His ample stores the numerous hosts divide,
While promised conquest fires their martial pride.

AFRASIAB now hails with ardent joy,
The bold ambition of the Warrior-boy; 220
Twelve thousand veterans selects with care,
And sends them succours to the coming war;

VERSE 238. *Imperial presents, &c.*] Amongst the nations of the East nothing can be done without presents between the parties, whether the negotiation be of a political, commercial, or of a domestic nature. Homer speaks of presents, but they are only proffered conditionally, as in the ninth Iliad, where Ulysses and Ajax endeavour to conciliate Achilles.

But treacherous first his martial Chiefs he prest,
 To lock the secret close within their breast.
 “ Now hear my vengeance! With unhallowed rage,
 “ Father and Son shall dreadful battle wage!
 “ Unknown the youth shall Roostum’s force withstand;
 “ And soon o’erwhelm the bulwark of the land.
 “ Roostum removed, the Persian throne is ours!
 “ An easy conquest to confederate powers;   230
 “ And then secured by some propitious snare,
 “ SOOHRAE himself our galling bonds shall wear.
 “ Or should the Son by Roostum’s falchion bleed,
 “ The father’s horror at that fatal deed,

Ten weighty talents of the purest gold,
 And twice ten vases of refulgent mould;
 Twelve steeds unmatched in fleetness and in force,
 And still victorious in the dusty course,

All these, to buy thy friendship, shall be paid.   POPE.

But in the East the presents *precede* the negotiation, and are of two kinds. Those made to a superior, and those to an inferior. The articles sent by Afrasiab appear to comprehend both, for the Khilat, or honorary robe of state, is usually given

“ Will rend his soul, and 'midst his sacred grief, 235

“ KA, oos in vain will supplicate relief.”

The troops advance with guilty speed and bring,
Imperial presents to the future King;
In stately pomp the embassy proceeds;
Ten loaded camels, ten unrivalled steeds, 240
A golden crown, and throne, whose jewels bright,
Gleam in the sun and shed superior light.
A robe of state. All these the tyrant sends,
And fraudulent thus the glorious aim commends.
“ If thirst of empire urge thee to the field, 245
“ Accept the aid my conquering legions yield;
“ Led by two Chiefs for valour long renowned,
“ Their deeds in arms through all the world resound.
“ Nay more, auxiliar powers will share the toil,
“ But thine the glory, thine the regal spoil! 250

---

to inferiors, while the present of the crown and throne seems to acknowledge superior or at least equal dignity and rank, in Soohrab.

VERSE 247. *Led by two Chiefs, &c.*] HOOMAN and BARMAN.

“ Stretch thy victorious arm and reign alone,
 “ The mighty lord of Persia’s gorgeous throne!”

Elate with promised fame, the youth surveys,
 The regal vest, the throne’s irradiant blaze,
 Salutes the Chiefs, and views on every side, 255
 The lengthening ranks with various arms supplied.
 The march begins—the brazen drums resound,
 His moving thousands hide the trembling ground ;
 O’er Persia’s verdant land he wields the spear,
 And blood and havoc mark his groaning rear. 260

VERSE 249. *Nay more, auxiliar powers, &c.*] These were forces from China, amounting to three hundred thousand chosen men!

VERSE 257. *The march begins, the brazen drums resound.*] كوس Koos is a tymbal or large brass drum, which is beat in the palaces or camps of Eastern Princes.

VERSE 260. *And blood and havoc mark’d his groaning rear.*] It appears throughout the Shahnamu that whenever an army was put in motion, the inhabitants and the country, whether hostile or friendly were equally given up to plunder and devastation.

To check the Invader's horror-spreading course,
 The Barrier-fort opposed unequal force ;
 That fort whose walls extending wide contained,
 The stay of Persia, Knights in battle trained.
 Soon as HUJEER the dusky crowd descried, 265
 He on his own presumptuous arm relied,
 And left the fort ; his steed, with thundering pace,
 Seemed like a mountain moving from its base.

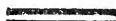
همي سوخت زآباد چيزی نماند

Every thing in their progress was burnt and destroyed.

·VERSE 262. *The Barrier-fort, &c.*] دژ سپید The white fortress. In Rennell there is a place called *Surab pass*, in the mountainous chain of the Caucasus. On the southern side of the range, in Lieut. Macartney's Map of the Punjab and countries west-ward of the Indus, recently compiled and about to be published, there is a fortress marked Killa Beezu, قلعه بيضة which signifies white fortress, close to the *Surab pass* laid down by Rennell. This therefore appears to be the defile through which Soohrab invaded Iran.

·VERSE 265. *Soon as Hujeer, &c.*] Hujeer was the Governor of the fort.

Vaunting he spoke: " What hostile power appears,
 " With threatening aspect and protended spears ! 270
 " What Chieftain dares our war-like realms invade ?"
 " And who art thou ?" SOOHRAB indignant said.
 " Know I am he with nervous power to tame,
 " The lion's rage, the brave HÜJER my name !

VERSE 268. *Seemed like a mountain moving from its base.*]

چو کوهی روان کرد از جاستور The simile of a moving mountain occurs in the Iliad. Hector with his white plumes, is compared to a moving mountain topt with snow. Book xiii. But Virgil has added considerably to this image. The Trojan hero moves towards Turnus,

Quantus Athos, aut quantus Eryx, aut ipse coruscis,
 Quum fremit ilicibus quantus, gaudetque nivali,
 Vertice se adtollens pater Apenninus ad auras.

Thus translated by Dryden,

ÆN. L. xii, l. 701.

Like Eryx or like Athos, great he shows,
 Or father Apennine, when white with snows,
 His head divine obscure in clouds he hides,
 And shakes the sounding forest on his sides !

“ Thy head shall soon, dissevered by my sword, 275
 “ Gladden the sight of Persia’s mighty lord ;
 “ While to the dogs thy carcase shall be given,
 “ Or bleach beneath the parching blasts of heaven.
 The youthful Hero frowning heard the boast,
 And springing up, his lifted javelin tost ; 280
 Full on his middle fell the forceful blow,
 And almost crushed the half-exhausted foe.
 Repeated strokes ensued. With proud disdain,
 SOOHRAB now hurled him staggering on the plain ;
 And quick dismounting, on his heaving breast, 285
 He grimly stood, and firm his dagger prest——
 But, as he raised the sanguinary blade,
 Trembling, for life, the craven boaster prayed.
 That mercy granted eased his coward mind,
 Though, dire disgrace, in Scythian bonds confined !

VERSE 277. *While to the dogs, &c.*] The original is کُرگس
 Kurgus, a bird which feeds on dead carcases, a vulture.

VERSE 279. *The youthful Hero, &c.*] The circumstances
 in Soohrab’s first encounter somewhat resemble the first engage-
 ment of young Ascanius with the boaster Numanus.

When GOORD-AFREED, a peerless warrior-dame,
 Heard of the conflict and the Hero's shame.
 Her foaming palfrey speedful she bestrode ;
 Her vermil cheek with deeper crimson glowed.
 The burnished mail her tender limbs embraced,   295
 Beneath her helm her clustering locks were placed ;
 Poised in her hand an iron javelin gleamed,
 And o'er the ground it sparkling lustre streamed ;
 Now with a thundering clang she fierce descends,
 And 'midst the foe her course impetuous bends.   300
 Fearless of soul, demands with haughty tone,
 The bravest Chief, for war-like valour known,

VERSE 295. *The burnished mail her tender limbs embraced.*]

Thus hid in arms she seemed a goodly Knight,
     And fit for any war-like exercise ;
 But when she list lay down her armour bright,
     And back resume her peaceful maiden's guise ;
 The fairest maid she was that ever yet,
 Prison'd her locks within a golden net,
 Or let them waving hang with roses fair beset.

Fletcher's Purple Island, Cant. x.

To try the chance of fight. In shining arms,
Again SOOHRAB the glow of battle warms ;
With scornful smiles, " Another deer !" he cries, 305
Speeds to my victor-toils, another prize !"
The damsel saw his noose insidious spread,
And soon her arrows whizzed around his head ;
Furious he burned, and high his buckler held,
To ward the storm, by growing force impell'd ; 310
Saw with what power the twanging bow she drew,
While still her darts with hissing fury flew.
Now o'er her back the slacken'd bow resounds ;
She grasps her lance, her goaded courser bounds,
Driven on the youth with persevering might— 315
Unconquer'd courage still prolongs the fight.
The stripling Chief avoids the threaten'd blow,
Reins in his steed, then rushes on the foe ;

VERSE 307. *The damsel saw his noose insidious spread.*] Herodotus speaks of a people confederated with the army of Xerxes who employed the noose. " Their principal dependence in action is upon cords made of twisted leather, which they use

With outstretch'd arm, he bending backwards hung,
And gathering strength, the pointed javelin flung ; 320
Firm through her girdle-belt the weapon went,
And glancing down the polish'd armour rent.
Soon like a ball, hurled with superior force,
She tumbled headlong from her foaming horse ;
Yet unsubdued, she cut the spear in two, 325
And from her side the quivering fragment drew.
Then gain'd her seat, and headlong urged her steed ;
But strong and fleet SOOHRAB arrests her speed ;
Strikes off her helm, and sees—a woman's face,
Radiant with blushes and commanding grace ; 330
Her shivered mail, her swelling bosom bare,
Her sparkling eyes, and wild dishevelled hair,
Proclaim her sex, increase her dazzling charms,
And fill the conqueror's breast with love's alarms.

---

in this manner: when they engage an enemy, they throw out these cords, having a noose at the extremity ; if they entangle in them either horse or man, they without difficulty put them to death."

BELOE'S transl. Polyhym. Sec. 85.

“ If Persian damsels thus in arms engage,   335
 “ Who shall repel their warriors’ fiercer rage ?”
 Stopp’d in his wrath, yet ere his reason flies,
 The ready toils secure his lovely prize.
 “ Seek not to fly, thou heavenly maid !” he cried,
 “ Such beauty seldom swells the victor’s pride.”   340
 Raising her full black orbs serenely bright,
 In all her charms she blazed before his sight ;

VERSE 341. *Raising her full black orbs serenely bright,
 In all her charms she blazed before his sight.]*

Goord-afreed engaging Soohrab is exactly the Clorinda of Tasso
 engaging Tancred in the third Canto of Gierusalemme Liberata.

Clorinda in tanto ad incontrar l' assalto
 Va di Tancredi, e pon la lancia in resta.
 Ferirsi à le visiere, e i tronchi in alto
 Volaro, e parte nuda ella ne resta :
 Che, rotti i lacci à l'elmo suo, d'un salto,
 (Mirabil colpo) ei le balzò di testa :
 E le chiome dorate al vento sparse,
 Giovane donna in mezzo 'l campo apparse.
 Lampeggiar gli occhi——

Expert in wiles each syren-art she knew,
 And thence exposed her blooming face to view.

Percosso il Cavalier non ripercote ;
 Nè sì dal ferro à riguardarsi attende,
 Come à guardar i begli occhi, e le gote,
 Ond' Amor l'arco inevitabil tende.

Stanzas xxi and xxiv.

Mean-while, her lance at rest, the warrior-dame,
 With eager haste t' encounter Tancred came.
 Their vizors struck, the spears in shivers flew ;
 The virgin's face was left exposed to view.
 The thongs that held her helmet burst in twain,
 Hurl'd from her head, it bounded on the plain ;
 Loose in the wind, her golden tresses flow'd,
 And now a maid confessed to all she stood ;
 Keen flash her eyes——
 Th' enamour'd warrior ne'er returns a blow,
 But views with eager gaze her charming eyes,
 From whence the shaft of love unerring flies.   HOOLE.

Warrior dames have afforded numerous Episodes to the Poets from the earliest times. Penthesilea aided the cause of Priam in the Trojan war. She was killed in battle by Achilles who

“ These curling tresses seen by either host, 315
 “ A woman conquer’d, whence the glorious boast?

---

was so affected by her beauty, when she was stripped of her armour, that he shed tears. Artemisia, according to Herodotus, assisted Xerxes in his expedition against Greece. Every body is acquainted with the noble description of Camilla in the eleventh *Æneid*.

Quales Threiciæ cum flumina Thermodontis
 Pulsant, et pictis bellantur Amazones armis :
 Seu circum Hippoliten. *ÆNEID. L. xi, l. 659.*

So fought the Thracian Amazons of old,
 When Thermodon with bloody billows rolled,
 Such troops as these in shining arms were seen,

When Theseus met in fight their maiden queen. *DRYDEN.*

The Italian Poets, and our own Spenser, have not failed to take advantage of these examples, and hence the beautiful and interesting descriptions of female heroism with which their works abound.

Where is the antique glory now become,
 That whilome wont in women to appear?

Where be the brave achievements done by some?

Where be the battles, where the shield and spear?

SPENSER'S Fairy Queen.

“ Thy startled troops will know with clamorous grief,
 “ A woman’s arm resists their towering Chief;
 “ Better preserve a warrior’s fair renown,
 “ And let our struggle still remain unknown, 350
 “ For who with wanton folly would expose,
 “ A helpless maid, to aggravate her woes !
 “ The fort is thine, and I thy will obey,
 “ And thine the honors of this dreadful day.”

Raptured he gazed, her smiles resistless move, 355
 The wildest transports of ungoverned love.
 Her face disclosed the charms of heaven to view,
 Eyes like the fawn, and cheeks of rosy hue——
 Thus vanquished, lost, unconscious of her aim,
 And only struggling with his amorous flame, 360

The Warrior-maids, Marpesia, Hippolyte, Lampetò, and Penthe-
 silea, are amongst the first described by the Historians and Poets
 of the West, and they are all of Asiatic origin. The Amazons
 are said to have inhabited the country now called Armenia. Marpesia
 conquered the inhabitants of Caucasus, in consequence of which
 the mountain was called *Marpesius Mons*. Goord-afreed may
 therefore be considered an indigenous character, and not derived

He rode behind as if compelled by fate,
 And heedless saw her gain the castle-gate.
 Safe with her friends, escaped from brand and spear,
 Smiling she stood, as if unknown to fear.
 —The father now with tearful pleasure wild, 365
 Clasps to his heart his fondly-foster'd child;
 The crowding warriors o'er her eager béd,
 And grateful prayers to favoring heaven ascend.

Now from the ramparts, with majestic air,
 She loud exclaims: "Presumptuous King! forbear;
 "Why vex thy soul, and useless strife demand!
 "Go, and in peace enjoy thy native land.
 Fierce he rejoins: "Thou beauteous tyrant! say,
 "Though crown'd with charms, devoted to betray,

---

from Western Poetry, although from the circumstance of Longinus having been minister and preceptor to ZENOBIA, it may be suspected that the works of Homer and Virgil were known in the East.

VERSE 346. *A woman conquered, whence the glorious boast?*]

namque et si nullum memorabile nomen,

Feminea in pœna est, nec habet victoria laudem.

ÆNEID. L. 2, l. 563.

“ When these proud walls in dust and ruins laid, 275
 “ Yield no defence, and thou a captive maid,
 “ Will not repentance through thy bosom dart,
 “ And sorrow soften that disdainful heart ?”
 Quick she replied : “ O’er Persia’s fertile fields,
 “ The savage Turk in vain his falchion wields ; 380
 “ Even now the King this bold invasion hears,
 “ And mighty Roostum clad in arms appears !
 “ Destruction wide will glut the slippery plain,
 “ And not one man of all thy host remain.

’Tis true a soldier can small honor gain,

And boast no conquest from a woman slain ! DRYDEN.

VLRSE 359. *Thus vanquished, lost, &c.*]

Γυναιξίν ὅτι ἔτ’ ἔιχεν.

Τί ὅν διδωσι ; κα’ ἄλλος.

Ἄντ’ ἀσπίδων ἀπασῶν,

Ἀντ’ ἐγχέων ἀπάντων,

Νικᾷ δὲ καὶ σιδηρον,

Καὶ πῦρ, καλή τις ἔσται.

Anacreon. Ode II.

“ Avert the fate which o’er thy head impends, 385

“ Return, return, and save thy warrior-friends !”

O’erwhelmed with shame, defrauded of his prey,
His kindled fury hardly brooks delay.

But now around the shades of evening fall,
And shield from instant doom the leaguer’d wall. 390

“ Soon as the beams of early morning glow,
“ Our arms shall give the last tremendous blow.”

This said, at distance from the hostile power,
He brooding waits the slaughter-breathing hour.

Meanwhile GUZD’UM with gathering woes opprest,
His distant Monarch trembling thus addrest.

Beauty fell to woman’s share.

She that’s beauteous need not fear,

Sword, or flame, or shield, or spear !

Beauty stronger aid affords,

Stronger far than flames or swords ;

Stronger far than swords or shields,

Man himself to BEAUTY yields.

FAWKES.

VERSE 305. *Meanwhile Guzd’um, &c.*] The father of Goord-

- “ From Scythia’s barbarous realms, with foot and
horse,
“ A stripling-warrior holds his bloody course.
“ His lion-breast unequalled strength betrays,
“ And o’er his mien the sun’s effulgence plays ; 400
“ His powerful arm all human might defies,
“ His voice like thunder rends the vaulted skies ;
“ SOOHRAB his name ; like SAUM SUWAR he shows,
“ Or ROOSTUM, terrible amidst his foes.
“ The bold HUJEEER lies vanquished on the plain, 405
“ And drags a captive’s ignominious chain ;
“ Myriads of troops besiege our tottering wall,
“ And vain the effort to suspend its fall.
“ Haste, arm for fight, this Tartar-power withstand,
“ Let sweeping vengeance lift her flickering brand ;
“ ROOSTUM alone may stem the roaring wave,
“ And prompt as bold his groaning country save.
-

afreed, on whom the charge of the fort devolved in consequence of the defeat of Hujeer.

“ Meanwhile in flight we place our surest trust,
“ Ere the proud ramparts crumble in the dust.”

Swift flies the messenger through secret ways, 415
And dark disguised the dreadful tale conveys—
Then passed, concealed in night’s embowering shade,
The mournful heroes and the warrior-maid.

Ere the bright sun with vivifying ray,
Gleams o’er the landskip and renews the day ; 420
The flaming troops the lofty walls surround,
With thundering crash the bursting gates resound.
SOOHRAB terrific o’er the ruin, views,
His hopes deceived, but restless still pursues.
An empty fortress mocks his searching eye, 425
No steel-clad Chiefs his burning wrath defy ;
No warrior-maid reviving passion warms,
And soothes his soul with fondly-valued charms.
Deep in his breast he feels the amorous smart,
And hugs her image closely to his heart. 430
“ Alas ! that Fate should thus invidious shroud,
“ The moon’s soft radiance in a gloomy cloud ;

" Should to my eyes such winning grace display,
 " Then snatch the enchanter of my soul away !
 " The beauteous roe my toils enclosed in vain,   435
 " Now I the victim drag a galling chain ;
 " Vanquished by her, I mourn the fatal strife ;
 " Dark, dark and bitter, frowns my morn of life.
 " A fair unknown my tortured bosom rends,
 " Whelms every hope, and every joy suspends."   440

VERSE 439. *A fair unknown my tortured bosom rends.*]

Love at first sight, and of the most enthusiastic kind, is the passion described in all Persian poems, as if a whole life of love were condensed into one moment. It is all wild and rapturous. It has nothing of a rational cast. A casual glance from an unknown beauty often affords the subject of a poem. The Poets whom Dr. Johnson has denominated metaphysical, such as Donne, Jonson, and Cowley, bear a strong resemblance to the Persians on the subject of love.

Now, sure, within this twelve month past,
 I've loved at least some twenty years or more ;
 'Th' account of love runs much more fast,
 Than that with which our life does score :

Impassioned thus SoHRAB incessant sighed,
And sought, in vain, o'er-mastering grief to hide.

So, though my life be short, yet I may prove,

THE GREAT METHUSALEM OF LOVE!!! COWLEY.

The Odes of Hafiz also, with all their spirit and richness of expression, abound in conceit and extravagant metaphor. There is however something very beautiful in the following lines :

نسیم زلفت اگر بگذرد بتربت حافظ

ز خاک کالبدش صد هزار لاله بر آید

which may be paraphrased thus :

ZEPHYR, thro' thy locks is straying,

Stealing fragrance, charms displaying ;

Should it pass where HAFIZ lies,

From his conscious dust would rise,

Flowrets of a thousand dyes !

Sir W. Jones in quoting this distich, seems to have neglected the peculiar turn of the thought, and has translated the second line, *a hundred thousand flowers will spring from the earth that HIDES his corse!* But the passage implies that even the *ashes* of the Poet will still retain enough of sensibility to be affected by the presence, or by any token, of his beloved. Cowley has a similar notion, but he pursues and amplifies it till it becomes ridiculous.

Can the heart bleed and throb from day to day,
And yet no trace its secret pangs betray?

'Tis well, 'tis well with them say I,
Whose short-lived passions with themselves can die;
Whatever parts of me remain,
Those parts will still the love of thee retain;
My affection no more perish can,
Than the first matter that compounds a man!!
Hereafter, if one dust of me,
Mix'd with another's substance be;
'Twill leaven that whole lump with love of thee!!
Let nature if she please, disperse,
My atoms over all the universe;
At the last they easily shall,
Themselves know, and together call;
For thy love, like a mark, is stamp'd on all!!

ALL-OVER LOVE.

I do not think there is any thing in the whole compass of Persian Poetry in worse taste, or more extravagant, than this specimen from one of our standard Poets.

VERSE 443. *Can the heart bleed and throb from day to day,
And yet no trace its secret pangs betray?*]

Love scorns control, and prompts the labouring sigh,
Pales the red lip, and dims the lucid eye ;
His alter'd mien alarmed the Scythian Chief,
Keenly he mark'd his heart-corroding grief ;

Moore has translated the following thought from La Fosse.

In vain the lover tries to veil
The flame which in his bosom lies ;
His cheeks' confusion tells the tale,
We read it in his languid eyes :
And though his words the heart betray,
His silence speaks e'en more than they.

Thus Shakspeare :

Fire that is closest kept, burns most of all ;
O ! they love least, that let men know their love.

Again,   The grief that does not speak,
Whispers the o'er fraught heart, and bids it break.

And Dryden :

Silent he wept, ashamed to shew his tears.

VERSE 447. *His alter'd mien alarmed the Scythian Chief.*]

Literally, Hooman was not at first aware that Soohrab was wounded in the LIVER. In this organ, Oriental, as well as the Greek and Roman Poets, place the residence of love. Thus

" Tho' beauty's smiles might charm a fleeting hour,
 " The heart unsway'd repell'd its witching power.
 " A warrior Chief to trembling love a prey?
 " What! weep for woman one inglorious day?
 " Our progress mark! from Scythian hills we came,
 " Through seas of blood to gain immortal fame; 560
 " And shall we now the tempting conquest shun,
 " When our brave arms this Barrier-fort have won?

VERSE 457. *A warrior Chief to trembling love a prey?]*

No time shall see a brave man do amiss,
 And what's the noble cause, what makes this madness?
 What big ambition blows this dangerous fire?
 A Cupid's puff, is it not, woman's breath?
 By all your triumphs in the heat of youth,
 When towns were sacked, and BEAUTIES prostrate lay,
 When my blood boiled, and nature worked me high,
 Clytus ne'er bowed his body to such shame:
 The brave will scorn the cob-web arts—The souls,
 Of all that whining, smiling, cozening, sex,
 Weigh not one thought of any man of war.

LEE.

" Why linger here, and trickling sorrows shed,
 " 'Till mighty KA,00s thunders o'er thy head!
 " Canst thou for love's effeminate control, 465
 " Barter the glory of a warrior's soul?
 " Rise, lead the war, prodigious toils require,
 " Unyielding strength, and unextinguished fire;
 " Pursue the triumph with tempestuous rage,
 " Against the world in glorious strife engage; 470
 " The fickle sex will then with blooming charms,
 " Adoring throng to bless thy circling arms!"

VERSE 465. *Canst thou for love's effeminate control.*]

Heph. Why is it then we love?

Clyt. Because unmanned—

O that a face should thus bewitch a soul,
 And ruin all that's right and reasonable!

Where is there room for glory? LEE.

You dream, you sleep away your hours,

In desperate sloth,

Up, up, for honor's sake!

DRYDEN'S ALL FOR LOVE.

No more the tear his faded cheek bedewed,
 Again ambition all his hopes renewed ;
 Swell'd his bold heart with long forgotten zeal, 475
 The noble wrath which heroes only feel ;
 Fiercely he vowed at one tremendous stroke,
 To bow the world beneath the Tyrant's yoke !

Burning alone to rule this nether sphere,
 The welcome tidings charmed the despot's ear. 480

The King of Kings, this dire invasion known,
 Had called his Chiefs around his ivory throne :

Nay but this dotage of our general's,
 O'erflows the measure ; those his goodly eyes,
 That o'er the files and musters of the war,
 Have glow'd like plated Mars, now bend, now turn,
 The office and devotion of their view,
 Upon a——“ woman !” SHAKESPEARE.

VERSE 480. *The welcome tidings charmed the despot's ear.*]
 Afrasiab, to whom Sohrab had communicated the progress of the
 invasion.

Besought their aid and prudent choice to form,
 Some sure defense against the threatening storm.
 With one consent they urge the strong request, 485
 To summon Roostum from his rural rest.
 Instant a warrior-delegate they send,
 And thus the King entreats his patriot-friend.

“ To thee all praise, whose mighty arm alone,
 “ Preserves the glory of the Persian throne ! 490
 “ Lo ! foreign hordes our happy realms invade ;
 “ The tottering state requires thy powerful aid ;
 “ A youthful Champion leads his ruthless host,
 “ His savage country’s widely-rumoured boast.
 “ The Barrier-fortress sinks beneath his sway, 495
 “ Hujeer is vanquished, ruin tracks his way.
 “ Strong as a raging elephant in fight,
 “ No arm but thine can match his furious might.
 “ Mazinduran thy conquering prowess knew ;
 “ The Demon-king thy trenchant falchion slew ; 500

VERSE 499. *Mazinduran thy conquering prowess knew,
 The Demon-king thy trenchant falchion slew.*]

“ The rolling heavens abash’d with fear behold,
“ Thy biting sword, thy mace of burnished gold !

The province of Mazinduran, of which the principal city is Amol, comprehends the whole of the Southern coast of the Caspian sea. It was known to the ancients by the name of Hyrcania. At the period to which the text refers, the country was in the possession of Demons or beings of supernatural endowments. Ka,os, on his accession to the throne, was told of the delightful climate of Mazinduran, of the hills and vallies being covered with the most fragrant flowers, and the air filled with the melodious notes of the nightingale. The laughing years rolled round with delight, and it was observed that those who had never seen Mazinduran could never have tasted real and heartfelt enjoyment. Charmed with this description, Ka,os was determined to conquer that country. Zaul and all his warriors attempted to dissuade him from the perilous attempt, as the kingdom was guarded by charms and enchantment, which neither strength nor wisdom could dissolve. Ka,os was inflexible, and immediately prepared to march against Mazinduran, leaving Zaul and Roostum in charge of Iran. When the army approached the city he ordered Gu to attack and destroy whatever obstructed his progress. Man, woman and child, were put

“ Fly to the succour of a King distress’d,
 “ Proud of thy love, with thy protection blest.

---

to death. In the meantime the King of Mazinduran sent for the White Dæmon to repel the invaders. When the White Dæmon arrived, by his magic art, he caused the heavens to be covered with impenetrable darkness, which enabled him with his myriads to surround the army of Ka, oos, to plunder and take all the Persian warriors prisoners. In this dilemma, full of grief and distraction, Ka, oos sends to Zaul to request his assistance. Zaul directs Roostum to undertake the enterprize, but as the road which Ka, oos had gone, was long and tedious, he chose a shorter, though beset with the most tremendous dangers, and infested with wild beasts and Dæmons. This journey is called the هفت خوار Huft-Khan, in which are described the seven labours of Roostum. In these labours he overcomes a lion, and an enormous dragon; he resists the blandishments of an enchantress, a kind of Circe; kills Arzung Deo, and conquers the White Dæmon. In the seventh labour, the description of the Dæmons in their hellish abodes has much of the energy and spirit of Milton. Roostum views them asleep in their dreary caverns. His conflict with the White Dæmon is finely described and with the fervor of a genuine Poet. Ka, oos, now released from prison, concluding

- " When o'er the nation dread misfortunes lower, 505
 " Thou art the refuge, thou the saving power.
 " The Chiefs assembled claim thy patriot care ;
 " Be thine alone the conduct of the war ;

---

that the King of Mazinduran had lost his only support in the overthrow of Arzung and the White Demon, requires him to acknowledge his authority. The King of Mazinduran refuses, and a furious battle ensues between the two powers. Roostum kills the Demon-king, whose army becomes obedient to the conquerors. Awalad, who had given Roostum considerable aid in his progress to Mazinduran, is raised to the throne, as a reward for his fidelity and services, Ka,00s and his warriors then return to Iran.

VERSE 501. *The rolling heavens, &c.*]

زگرز تو خورشید کریان شود

ز تیغ تو ناهید بریان شود

Thy mace makes the Sun weep, and thy sword inflames the Stars.
 (Lit. the planet Venus.) Although this is a strong hyperbole,
 there are numberless parallel passages, containing equally ex-
 travagant personification, in our own Poets. For example ;
 " The Stars are ashamed of thy presence, and turn aside their
 " sparkling eyes." *OSSIAN.*

“ And while no whisper breathes the direful tale,
 “ O let thy Monarch’s anxious prayers prevail.” 510

The fragrant page now closed, with earnest look,
 The King to Gu in hurried accent spoke.
 “ Speed day and night O speed thy labouring horse,
 “ Outstrip the tempest in thy rapid course ;
 “ To Roostum swift his country’s woes convey, 515
 “ Speed day and night, nor dread the toilsome way.”

Soon he arrived, where ZABUL bowers exhale,
 Ambrosial sweets and scent the balmy gale.

Swift Severn’s flood,
 Affrighted with their bloody looks,
 Ran fearfully among the trembling reeds,
 And hid his crisped head in the hollow bank !

SHAKSPEARE.

VERSE 511. *The fragrant page, &c.*] The paper upon which the letters of royal and distinguished personages in the East are written is usually perfumed, and covered with curious devices in gold. The degree of embellishment is regulated according to the rank of the party.

Roostum amidst his brave companions stood,
 Awhile remote from scenes of war and blood ;   520
 And when the warrior joined the martial ring,
 (The sacred Envoy from the Persian King)
 He with respect and patriot thoughts inspired,
 Asked what the Monarch, what the state required.
 But Gu to Roostum's private mansion hied,   525
 There told his mission, there the Champion tried.
 Struck with amazement, " What ! and now on earth,
 " A Warrior-knight of SAUM's excelling worth !
 " From Scythia too ! There once affection smiled,
 " And there Tuhmeena trains my darling child ;   530

VERSE 530. *And there Tuhmeena trains my darling child.*]

It ought to be remarked that in the abridged Shahnamu, by Shumsheer Khan, there is an important deviation from the original in this part of the story. In that work, Tuhmeena in acknowledging the receipt of the jewels which Roostum had sent to her, fearful of being deprived of her child, denies the birth of a son. This sets his heart entirely at rest, as daughters are never looked upon with much regard in the East, and have been frequently destroyed amongst several tribes and nations, as the Rajapoots, Hindoos, and

" But tender youth forbids him yet to share,
 " The horrid toils of sanguinary war ;
 " Yet when mature, in manhood's joyous prime,
 " His deeds will live through all succeeding time.
 " Come join in mirth," aloud the Champion said, 535
 " Why tremble here by coward thoughts dismayed ;

---

the ancient Arabians. Perhaps this alteration, without authority, was made with the idea of giving greater probability to the texture of the story. But here, Roostum recalls to his mind, and dwells upon, the promising qualities of his son, in a very natural strain of reflexion and tenderness. His suspicions are evidently excited, but his own reasoning shews to him the impossibility of the invader of Iran being his son.

فرستادمش زر و گوهر بسی
 بر مادر او بدست کسی
 چنین پاسخ آورد کان ارجمزد
 بسی بر نیاید که کردن بلند
 هنوز آن نیاز دل و جان من
 نه مرد مصافست و لشکر شکن

" I sent to his mother for him gold and jewels ; she informed me

" Let plans of war another day decide,
 " We soon shall quell this Scythian hero's pride.
 " What danger threatens! whence the dastard fear!
 " Rest, and at leisure share a warrior's cheer." 540

In vain the Envoy prest the Monarch's grief;
 The matchless prowess of the stripling Chief;
 How brave HUIJER had felt his furious hand;
 What thickening woes beset the shuddering land;
 Roostum resolved, delayed the parting day, 545
 And mirth and feasting rolled the hours away;
 Morn following morn beheld the banquet bright,
 Music and wine prolonged the genial rite;
 No thought of KA,00S touch'd his swimming brain,
 Rapt by the witchery of the melting strain. 550

---

of his rapid growth and improvement. But the beloved of my soul is not yet equal to the fatigues of battle."

The abstract of the tale given by Lord Teignmouth at the end of his *Life of Sir W. Jones*, is taken from the *Abridgement* just mentioned.

VERSE 550. *Rapt by the witchery of the melting strain.*] Four days were consumed in uninterrupted feasting. This seems

The trumpet's clang, on fragrant breezes borne,
 Now loud salutes the fifth revolving morn ;
 The softer tones which charm'd the jocund feast,
 And all the noise of revelry, had ceased.
 The generous horse, with rich embroidery deckt, 553
 Whose gilded trappings sparkling light reflect,
 Bears with majestic port the Champion brave,
 And high in air the victor-banners wave.
 Prompt at the martial call ZOOARA leads,
 The veteran knights through Persia's verdant meads.

But foaming wrath the senseless Monarch swayed,
 His friendship scorned, his mandate disobeyed.
 Beneath dark brows o'ershadowing deep, his eye,
 Red gleaming shone, like lightening thro' the sky ;
 And when the warriors met his sullen view, 565
 Frowning revenge, still more enraged he grew—

---

to have been an ancient practice previous to the commencement of any important undertaking, or at setting out on a journey.

VERSE 559. Zooara was the brother of Roostum, and had the immediate superintendence of the Zabul troops.

Loud to the Envoy thus he fiercely cried,
 " Let instant death subdue that traitor's pride :"
 But Gu retiring added to the flame,
 And both were branded with revolt and shame. 570
 Then Toos, with grief, received the stern command,
 And close advancing seized the Champion's hand ;
 Could daring insult, thus deliberate given,
 Escape the rage of one to frenzy driven ?
 No, from his side the nerveless Chief was flung, 575
 Bent to the ground. Away the Champion sprung.

VERSE 568. "*Let instant death subdue that traitor's pride.*"]
 The original is,

بگیر و ببند زنده بردار کن

" Seize and inflict upon him the punishment of the dar." Accord-
 ing to the BOORHANI-KATA dar is a tree upon which felons are
 hanged. But the general acceptance of the term is breaking or
 tearing the body upon a stake. The dar was probably a state-
 punishment in those days.

VERSE 571. *Then Toos, &c.*] Toos was a Prince, the son
 of Nouder. Some Historians say he was the brother and some
 the uncle of Kye-ka, oos.

- “ Ungrateful King! thy tyrant acts disgrace,
 “ The sacred throne, and more, the human race.
 “ ‘Midst clashing swords thy recreant life I saved,
 “ And am I now by Toos contemptuous braved? 580
 “ On me shall Toos, shall Ka,os dare to frown?
 “ On me, the bulwark of the regal crown?
 “ Go and thyself SOOHRAE’s invasion stay,
 “ Go seize the plunderers growling o’er their prey!
 “ Know thou hast roused a warrior great and free, 585
 “ Who never bends to tyrant Kings like thee!

VERSE 579. *‘Midst clashing swords thy recreant life I saved.]*

In this speech Roostum recounts the services which he had performed for Ka,os. He speaks of his conquests in Egypt, China, Hamawuran, Room, Sooksar, and Mazinduran. Thus Achilles boasts of his unrequited achievements in the cause of Greece.

Δώδεκα δὲ Cὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ ἀνθρώπων,

Πεζὺς δ’ ἔνδεκα Φημι κατὰ Τροίην ἐριβαλον.

ILIAD, B. ix, l. 328.

I sack’d twelve ample cities on the main,

And twelve lay smoking on the Trojan plain. POPE.

“ What ! trembling shrink at thy imperious nod !
“ Slave to no Prince I only bow to God.
“ Whatever wrath from thee, proud King ! may fall,
“ For thee I’ve fought, and I deserve it all. 590
“ The regal sceptre might have graced my hand,
“ I kept the laws, and scorned supreme command.
“ When KYE-KOBAD on ALBURZ mountain strayed ;
“ I drew him thence and gave a warrior’s aid ;
“ Placed on his brows the long-contested crown, 595
“ Worn by his sires, by sacred right his own ;
“ Strong in the cause, my conquering arms prevailed,
“ Wouldst thou have reign’d had ROOSTUM’s valour
    failed ?
“ When the WHITE DEMON raged in battle-fray,
“ Wouldst thou have lived had ROOSTUM lost the
    day ?” 600

VERSE 593. *When Kye-kobad on Alburz mountain strayed.*]

Alburz, according to Mr. Kinneir’s Map of Persia, is the chain of mountains which divide Ghilan and Mazinduran from Irak. Kye-kobad was the first King of the dynasty called Kyeaanides, and

Then to his friends: " Be wise and shun your fate,
" Fly the wide ruin which o'erwhelms the state ;
" Persia no more its injured Chief shall view" —
He ceased and sternly from the court withdrew.

The Warriors now with sad forebodings wrung, 605
Torn from that hope to which they proudly clung,
On GODURZ rest, to soothe with gentle sway,
The frantic King, and Roostum's wrath allay.
With bitter grief they wail misfortune's shock,
No shepherd now to guard the timorous flock. 610
GODURZ at length, with boding cares imprest,
Composed the fury in the royal breast.
" Hast thou forgot when near the Caspian, war
" With all its horrors drove thee to despair?

---

of the race of Feridoun. He was withdrawn from his refuge on the mountain Alburz, and placed on the throne of his ancestors by the extraordinary valour and magnanimity of Roostum, in defiance of the pretensions of Afrasiab who had overrun the country. Alburz is also famous for a number of temples of the Magi.

" When mighty ROOSTUM struck the dreadful blow,
 " And nobly freed thee from the savage foe?
 " Did Dæmons huge escape his flaming brand?
 " Their reeking limbs bestrew'd the slippery strand.
 " Shall he for this resign his vital breath?
 " What! shall the hero's recompence be death? 620
 " But who will dare a threatening step advance,
 " What earthly power can bear his withering glance?
 " Should he to ZABUL fired with wrongs return,
 " The plunder'd land will long thy fury mourn!
 " This direful presage all our warriors feel, 625
 " For who can now oppose the invader's steel!
 " Kings must be taught when passion scorns control,
 " That wisdom's mild decrees should rule a Monarch's
 soul."

VERSE 628. *That wisdom's mild decrees, &c.*]

خرد باید اندر سرشپریار
 که تیزی و تندى بیايد بکار

" Kings ought to be endowed with judgment and discretion ; no
 advantage can arise from impetuosity and rage." Godurz was

KA,00S relenting heard with anxious ear,
 And groundless wrath gave place to shame and fear ;
 “ Go then,” he cried, “ his generous aid implore,
 “ And to your King the mighty Chief restore !”

When GODURZ rose and seized his courser's rein,
 A crowd of heroes formed his joyful train ;
 To ROOSTUM now, respectful homage paid, 635
 The royal prayer he anxiously conveyed.
 The Chief with stern inexorable pride,
 The Tyrant's prayer and humble suit denied.
 “ His glorious crown, his life to me he owes,
 “ And this reward the thankless King bestows ! 640
 “ But all is past, to heaven alone resigned,
 “ No human cares shall more disturb my mind !”

---

one of the greatest Generals of Persia, he conquered Judea, and took Jerusalem under the reign of Lohurasp, of the first dynasty of Persia, and sustained many wars against Afrasiab under the Kings of the second dynasty. He was the father of GU, who is also celebrated for his valour in the following reigns. The opinion of this venerable and distinguished warrior appears to

Then GODURZ thus, consummate art inspired,
 His prudent tongue with all that zeal required :
 “ When ROOSTUM dreads SOOHRAB’S resistless power,
 “ Well may inferiors fly the trying hour !
 “ The dire suspicion now pervades us all,
 “ Thus unavenged shall beauteous Persia fall !
 “ Yet generous still, avert this lasting shame,
 “ O still preserve thy country’s glorious fame ! 650

have had considerable weight and influence with Kaṃoos. By the persuasion of his friends he interferes between the King and Roostum, like Nestor,

To calm their passions with the words of age. ILIAD.

The language is strong, and breathes more of independence than might be supposed in an address to a Persian despot. But Kaṃoos was a weak Prince. He is every where called تهی مغر empty-brained ! and treated with very little ceremony.

VERSE 649. *Yet generous still, avert this lasting shame.*] Thus Ulysses to Achilles :

But if all this relentless thou disdain,
 If honor and if interest plead in vain ;

" Or wilt thou, deaf to all our fears excite,
 " Forsake thy friends and shun the pending fight?
 " And worse, O grief! in thy declining days,
 " Forfeit the honors of immortal praise?"
 The blasting censure set his soul on fire, 655
 But patriot firmness calmed his burning ire.
 " To toil familiar, nursed in war's alarms,
 " Did ever ROOSTRUM shun the din of arms?
 " Tho' frowns from KA, OOS I disdain to bear,
 " My threaten'd country claims a warrior's care." 660
 Sullen he said, and joined the circling throng,
 And public good absolved the private wrong.

From far the King the generous Champion view'd,
 And rising mildly thus his speech pursued:
 " Since various tempers govern all mankind, 665
 " Me Nature fashion'd of a froward mind;

Yet some redress to suppliant Greece afford,
 And be, amongst her guardian gods, adored.
 If no regard thy suffering country claim,
 Hear thy own glory, and the voice of fame. PORR.

" And what the heavens spontaneously bestow,
 " Sown by their bounty must for ever grow.
 " Thy long delay my anxious soul inflamed,
 " My boisterous passions frantic vengeance claimed;
 " But when by reason's soothing voice suppress,
 " Grief and repentance all my heart possess.
 " O let me now my keen contrition prove,
 " Again enjoy thy fellowship and love ;
 " And while I strive these insults to atone, 675
 " Still be the pride and glory of my throne."

VERSE 665. *Since various tempers, &c.*] Ka100s in acknowledging the violence of his disposition, uses a singular phrase :

چو آزرده گشتی تو ای پدیلن

پشیمان شدم خاکم اندر دهن

" When you departed in anger, O Champion ! I repented ; *ashes fell into my mouth.*" A similar metaphor is used in Hindoos-
 tanee : If a person falls under the displeasure of his friend, he
 says, Mere k1hane men khak puree, ashes have fallen into my
 meat : meaning that his happiness is gone.

Roostum with awful dignity replied,

“ I stand obedient, be the battle tried !”

The Monarch quick commands the feast of joy,

And social cares his buoyant mind employ. 680

Within a bower, beside a crystal spring,

Where opening flowers refreshing odours fling,

Cheerful he sits, and forms the banquet-scene,

In regal splendor on the crowded green ;

And as around he greets his valiant bands, 685

Showers golden presents from his bounteous hands ;

VERSE 681. *Within a bower, &c.*] The beautiful arbours referred to in the text are often included within the walls of Eastern palaces. They are fancifully fitted up, and supplied with reservoirs, fountains, and flower-trees. These romantic garden-pavilions are called Kiosks in Turkey, and are generally situated upon an eminence near a running stream.

VERSE 686. *Showers golden presents from his bounteous hands.*] Milton alludes to the custom in *Paradise Lost*:

Where the gorgeous east with richest hand

Showers on her Kings barbaric pearl and gold.

In the note on this passage by Warburton, it is said to have been

Voluptuous damsels trill the sportive lay,
Whose sparkling glances beam celestial day;

---

an eastern ceremony, at the coronation of their Kings, to powder them with *gold-dust* and *seed-pearl*. The expression in Firdousee is *گهر افشاند* he showered or scattered gems. It was usual at festivals, and the custom still exists, to throw money amongst the people. In Hafiz the term used is *نثار* nisar, which is of the same import. Clarke in the second volume of his Travels, speaks of the four principal Sultanas of the Seraglio at Constantinople being *powdered with diamonds*! “Long spangled robes, open in front, with pantaloons embroidered in gold and silver, and covered by a profusion of pearls and precious stones, displayed their persons to great advantage. Their hair hung in loose and very thick tresses, on each side of their cheeks, falling quite down to the waist, and covering their shoulders behind. Those tresses were quite powdered with diamonds, not displayed according to any studied arrangement, but as if carelessly scattered, by handfuls, among their flowing locks.” Vol. 2, p. 11.

VERSE 687. *Voluptuous damsels trill the sportive lay.*]

Softly sweet in Lydian measures,

Soon he soothed his soul to pleasures.   DAYDEN.

Fill'd with delight the heroes closer join,
And quaff till midnight rich ambrosial wine. 690

Theocritus introduces a Greek singing-girl in Idyllium, xv. at the festival of Adonis. But Anacreon more than five centuries before the Christian æra alludes to the quires of singers in India, in the close of his thirty-second Ode.

Τί σοι θέλεις ἀριθμεῖν
Τέξ' ἐντὸς αὖ Γαδείρων,
Τῶν Βακτρικῶν τε κ' Ἰνδῶν,
Ψυχῆς ἐμῆς ἔρωτας.

Yet still unnumbered, still remain,
The nymphs of Persia and of Spain,
And Indians, scorched by Titan's ray,

Whose charms have burnt my heart away, FAWKES.

The original says, the nymphs of Gades, now Cadiz, and those on the Bactrus and the Indus. The women of Gades were celebrated for their agility of body and voluptuous manners. The Abbe Raynal thus describes the dances peculiar to the East, "Les danses sont presque toutes des pantomimes d' amour; le plan, le dessein, les attitudes, les mesures, les sons et les cadences de ces ballets, tout respire cette passion, &c." The description which Lady W. Montagu gives of the Turkish dance at Adri-

Soon as the Sun had pierced the veil of night,
And o'er the prospect shed his earliest light ;

---

anople is more highly-coloured. The Persian text however simply speaks of music and singing. Dancing is of course implied, as on festive occasions in ancient times, they were generally combined. In the Arabian Nights the Kaliph is represented at his feasts surrounded by troops of the most beautiful females playing on various instruments. Demodocus sings and plays at the banquet of Alcinous, who thus boasts of the renown of his subjects in dancing and singing.

To dress, to dance, to sing, our sole delight,

The feast or bath by day, and love by night. POPE.

And the following passage in the seventeenth book of the Odyssey is an additional proof that it was customary in Greece to have music at meals.

Long as the minstrel swept the sounding wire,

He fed, and ceased when silence held the lyre. POPE.

The sacred writings also furnish many illustrations of this subject.

VERSE 689. *Fill'd with delight the heroes closer join,*

And quaff till midnight rich ambrosial wine.]

The original plainly says *هست بودند* they were all intoxi-

Ka, oos impatient bids the clarions sound,
The sprightly notes from hills and rocks rebound ;

---

cated! Homer's heroes are more celebrated for eating than drinking, and the bravest always had the largest share! The ancient as well as the modern Persians, it appears, were passionately devoted to wine. The following lines from the Sakee-namu of Hafiz will shew their adoration of it, defended by their notions of the uncertainty of life ;

بیا ساقی آن جام کیخسروی
بمن ده که از غم ضعیفم قوی
غم این جهان گاندران نیست نفع
بمی می توان کرد از خویش دفع
حباب میت داد این نکته یاد
که چون برد باد افسر کیقباد
خذ الکاس لا تخش فیه الجناح
که در باغ جنت بود می مباح

Thus paraphrased :

SAQEE! ere our life decline,
Bring the ruby-tinted wine ;

The hosts assembling crowd the mountain's brow, 695
And following thousands shade the vales below ;
In steely armour numerous legions bend ;
And troops of horse the threatening lines extend.
Beneath the tread of heroes fierce and strong,
By war's tumultuous fury borne along, 700

Sorrow on my bosom preys,
Wine alone delights my days !
Bring it, let its sweets impart,
Rapture to my fainting heart ;
SAQEE ! fill the bumper high—
Why should man unhappy sigh ?
Mark the glittering bubbles swim,
Round the goblets smiling brim ;
Now they burst, the charm is gone !
Fretful life will soon be done ;
Jumsheed's regal sway is o'er,
Kye-kobad is now no more.
Fill the goblet, all must sever,
Drink the liquid gem for ever !
Thou shalt still, in bowers divine,
Quaff the soul-expanding wine !

The firm earth shook; the dust in eddies driven,
Whirled high in air, obscured the face of heaven:

VERSE. 701. *The firm earth shook, &c.*]

Belli trepido concussa tumultu,
Horrida, contrinuere sub altis ætheris auris.

DE RER. NAT. B. 3. 846.

With the rage of war,
All shook beneath the ætherial vault of heaven.

VERSE 701. *The dust in eddies driven.*]

Thus Homer :

Ὡς ἄρα τῶν ὑπὸ ποσσὶ κονίσσαλος ὄρνυτ' ἀέλλης
Ἑρχομένων μάλα δ' ὤκα διεπρησσον πεδίοιο. ILIAD, 3. 13.
So wrapt in gathering dust, the Grecian train,
A moving cloud swept on and hid the plain. POPE.

And Virgil :

Hic subitam nigro glomerari pulvere nubem,
Prospiciunt Teucri, ac tenebras insurgere campis.
ÆNEID, B. ix. 33.

The Trojans view the dusty cloud from far,
And the dark menace of the distant war,
Blackening the fields, and thickening thro' the skies.
DRYDEN.

The spangled slippers glitter'd o'er the fields,
And lightnings flashed from gold-encircled shields ;

In the *Hermosura de Angelica* of the famous *Lope de Vega* there is a beautiful simile, descriptive of the hostile troops of the Moors and Spaniards, which may be well applied to the motley appearance of a Persian army :

Como en el triangular cristal se mira.
De varios y diversos tornasoles,
Campo, cielo, ciudad, o mar ; y admira
Ver tan diversos nubes, y arboles ;
Assi la esquadra que entra y se retira,
De Moros Africanos, y Españoles
A la vista, que juntos confundian,
Jardin florida en Mayo parecian ;

And in English thus :

As in the prism we pleas'd survey,
Rich prospects through the crystal play,
The fields, the cities, clouds, and sea,
Appear commingling variously ;
Thus moving o'er the battle-plain,
The Moors are mixed with Knights of Spain ;

Thou wouldst have said the clouds had burst in showers,
 Of sparkling amber o'er the martial powers.
 Thus close embodied they pursued their way,
 And reached the Barrier-fort, in terrible array.

The field, confus'dly bright and gay,
 Looks like the garden's pride in May.

In the Goolistan of Sadee there is a similar thought :

جمعی چو گل و لاله بهم پیوسته

An assembly mixed together like a bed of roses and tulips.

VERSE 703. *The spangled slippers, &c.*] In his descriptions of battle-array Firdousee seldom omits زرین کفش golden slippers.

زبس گونه گونه سنان و درفش

سپرهای زرین و وزینه کفش

تو کتتی که ابری برنگ آبدوس

بدیامد ببارید ازو سندروس

“ From the numerous javelins, banners, golden shields and golden slippers, thou wouldst have said that ebony-coloured clouds were showering down Sandaraca.”

VERSE 705. *Thou wouldst have said, &c.*] This mode of expression, so frequent in Firdousee, and which makes the reader a spectator of the scene described, is constantly to be met with in

The startled Scythians saw with dread surprize,
 O'er the vast plain successive myriads rise ; 710
 While withering terror every bosom quell'd,
 SOOHRAB unmoved the coming storm beheld ;

Homer. Longinus has pointed out its peculiar force and beauty and gives the following observations on the subject. “ A very
 “ powerful dramatic efficacy arises from a change of persons, which
 “ frequently makes the hearer, or reader, imagine himself engaged
 “ in the very midst of danger :

“ Thou wouldst have thought, so furious was their fire !

“ No force could tame them, and no toil could tire.*

ILIAD. xv. 844.

“ where the discourse is addressed to an individual ; as in this
 “ example also :

“ *Thou* hadst not known with whom Tydides fought.

ILIAD. v. 85.”

VERSE 706. *Of sparkling amber, &c.*] The original is سندروس Sunduroos, sandaraca ; for which I have substituted, amber. Sunduroos is the Arabic name for Gum Juniper.

---

* These lines are from Pope's translation. The quotation from Longinus is employed by Wakefield to illustrate the same apostrophe in Homer.

Cheer'd his associate-chiefs, but pale with fright,
 HOOMAN fell back and basely shunn'd the sight.
 The stripling warrior fearless gazed around, 715
 And took the cup with wine nectareous crowned;
 O'er him no dreams of woe insidious stole,
 No thought but joy engaged his ardent soul.

The royal legions now restrained their course,
 Tents and pavilions, countless foot and horse, 720
 Clothed all the spacious plain, and gleaming threw,
 Terrific splendors on the Scythian view.
 But when the Sun had faded in the west,
 And night assumed her ebony-coloured vest,

VERSE 723. *The rules of war, &c.*] It appears that in Roostum's time there was nothing dishonorable in the character of a spy. The adventure of Diomed and Ulysses in the tenth book of the Iliad shews a similar conclusion with respect to the Greeks. Alfred entered the hostile camp of the Danes, "under the disguise of a harper, and so entertained them with his music and facetious humours, that he met with a welcome reception." HUME.

The mighty Chief approached the sacred throne, 725

And generous thus made danger all his own :

“ The rules of war demand a desperate task,

“ To watch this dreadful foe I boldly ask ;

“ With wary step the wonderous youth to view,

“ And mark the heroes who his path pursue.” 730

The King assents. In deep disguise arrayed,

The lurking Champion wander'd thro' the shade ;

And cautious standing near the palace-gate,

Beheld SOOHRAB enthroned in regal state.

HOOMAN and BARMAN, near the hero placed, 735

In joyous pomp the full assembly graced.

A hundred valiant Chiefs the throne surround,

And all elate the leader's praise resound.

His warlike kinsman smiling on his right,

Viewed the imperial banquet with delight ; 740

VERSE 739. *His warlike kinsman, &c.*] This was Zindaruzum, the brother of Tuhmeena. He had immediate charge of Soohrab from his infancy, and initiated him in martial exercises.

He who to martial feats the stripling trained,
 Whose Monarch-sire o'er northern Scythia reigned;
 To him Tuhmeena gave her only joy,
 And bade him shield the bold adventurous boy :
 " But in the dreadful strife should danger rise !   745
 " Present my child before his father's eyes !
 " By him protected, war may rage in vain,
 " Tho' never more he'll bless these arms again !"
 As ZIND retired he marked the listener nigh,
 Watching the festal train with curious eye ;   750
 And well he knew, amongst his Scythian host,
 Such towering stature not a Chief could boast—
 " What spy is here, close shrouded by the night ?
 " Art thou afraid to face the beams of light ?"
 But as he strove to grasp the stranger fast—   755
 Fell'd to the earth, he groaning breathed his last ;

VERSE 756. *Fell'd to the earth he groaning breathed his last.*]
 The death of Zinda-ruzum deprived the stripling of the only
 person who had an interest in introducing him to his father.

Unseen he perish'd, fate decreed the blow,
To add fresh keenness to a parent's woe.

The lighted torches now displayed the dead,
Stiff on the ground his graceful limbs were spread; 760
Sad sight to him who knew his guardian care,
Now doom'd a kinsman's early loss to bear;
Anguish and rage devour his breast by turns,
He vows revenge, then o'er the warrior mourns;
" The ravenous wolf has watched his helpless prey, 765
" Sprung o'er the fold and borne its flower away;
" Unsheathed my sword shall dire revenge pursue,
" And Persian blood the thirsty land bedew."
Frowning he paused, and check'd the spreading woe,
Resumed the feast and bid the nectar flow! 770

VERSE 767. *Unsheathed my sword, &c.*] The expression is peculiar :

ز فتراک زین بر کشایم کمند
بخوایم ز ایرانیان کین زند

"I shall take off the noose from my saddle-strap, and be
"revenged upon the Iranians for the death of Zind."

Roostum returns involved in shades of night,
 Where Gu commands the foremost ranks of fight;
 Thence hastening forwards, on the Monarch waits,
 The power and splendor of the foe relates :
 " Circled by Chiefs this glorious youth was seen, 775
 " Of lofty stature and majestic mien ;
 " No Scythian region gave the hero birth :
 " Some happier portion of the spacious earth ;
 " Tall, as the graceful cypress he appears ;
 " Like SAUM the brave his warrior-front he rears !"
 Then having told how, while the banquet shone,
 Unhappy ZIND had sunk, without a groan ;
 He forms his conquering bands in close array,
 And restless waits the slow approach of day.

VERSE 775. *Circled by Chiefs, &c.*]

Girt with many a baron bold,
 Sublime their starry fronts they rear,
 In the midst a form divine ! GRAY.
 Beneath a sculptured arch he sits enthroned,
 The peers encircling, form an awful round.
POPE'S *Odyssey*.

When now the Sun his golden buckler raised ; 785
And sacred light thro' heaven diffusive blazed ;
SOOHRAB in mail his nervous limbs attired,
For dreadful wrath his soul to vengeance fired.
With anxious haste he bent the yielding cord,
Ring within ring, more fateful than the sword ; 790
Around his brows a regal helm he bound ;
His dappled steed impatient stamp'd the ground.
Thus armed, ascending where the eye could trace,
The hostile force and mark each leader's place,
He call'd HUJEER, the captive Chief address'd, 795
And anxious thus, his soul's desire express'd :
“ A prisoner thou, if freedom's voice can charm,
“ If dungeon darkness fill thee with alarm,
“ That freedom merit, shun severest woe,
“ And truly answer what I ask to know ! 800
“ If rigid truth thy ready speech attend,
“ Honors and wealth shall dignify my friend.”
“ Obedient to thy wish,” HUJEER replied,
“ Truth thou shalt hear, whatever chance betide.”

- “ Then say what heroes lead the adverse host,   805
 “ Where they command, what dignities they boast ;
 “ Say where does KA,00S hold his kingly state,
 “ And mighty Roostum wield the bolts of fate !
 “ View them with care, their names and power display,
 “ Or instant death shall end thy vital day.”   810

VERSE 807.

VERSE 807. *Say where does Ka,00s hold his kingly state !
 And mighty Roostum wield the bolts of fate ?*] Similar descrip-
 tions of Chiefs and encampments are common amongst the epic
 poets of the West. In the third book of the Iliad, Helen describes
 to Priam on the walls of Troy the leaders of the Grecian army.
 Upon this passage Pope says, “ it is justly looked upon as an
 episode of great beauty, as well as a master-piece of conduct in
 Homer ; who by this means acquaints the readers with the figure
 and qualifications of each hero in a more lively and agreeable
 manner.” Firdousee is entitled to equal praise for his address
 in introducing the description of the Persian army.* The objec-

---

* In Warton's History of English Poetry, it is mentioned in a note, on the autho-
 rity of Reinesius, that the Arabs had translated Homer, and Pindar, amongst other
 Greek books, so far back as the year 750 of the Christian era, and according to Abul-
 faragius, into Syriac in 770. It therefore becomes a question whether Homer was

" Where yonder splendid tapestry extends,
 " And round pavilions bright infolding bends,
 " A throne triumphal shines with sapphire rays,
 " And golden suns amidst the banners blaze ;

---

tion which Scaliger makes in asking " how it happens that Priam, after nine years' siege, should be yet unacquainted with the faces of the Grecian leaders," does not obtain here. Nothing can be more natural and unforced than the passage as it occurs in the Persian poet. The following is the opening of the parallel passage in Homer,

"Ὅς ὁδ' ἐσὶν Ἀχαιοὺς ἀνὴρ ἥϊός τε μέγας τε, &c.

ILIAD, B. iii. 167.

But lift thy eyes and say what Greek is he,
 (Far as from hence these aged orbs can see,)
 So tall, so awful, and almost divine!"
 " The King of Kings, Atrides you survey,

---

known in Arabia, beyond a few lettered individuals. It would appear that he was not, as, " every part of the Grecian literature did not equally gratify their taste. " The Greek Poetry they rejected, because it inculcated polytheism and idolatry, " which were inconsistent with their religion. Or perhaps it was too cold and " too correct for their extravagant and romantic conceptions." Warton. It is certain that the Arabs were solely anxious about the Greek philosophers.

" A hundred elephants surround the gate— " 815

" There royal KA,cos holds his kingly state.

" Great in the war, and great in arts of sway."

This said, once more he viewed the warrior-train,

" What's he whose arms lie scatter'd on the plain?"

Then Helen thus : " Whom your discerning eyes,

" Have singled out is Ithacus the wise.

" See! bold Idomeneus superior towers,

" Amidst yon circle of his Cretan powers,

" Great as a God!"

POPE.

Chapman's translation is quaintly expressed :

Sit then, and name this goodly Greek, so tall and broadly spread ;

Who than the rest, that stand by him, is higher than the head :

The bravest man I ever saw and most majesticall ;

His only presence makes me think him king amongst them all !!

Thus also the well-known imitation in the third book of Gierusalemme Liberata :

Erminia il vide, e dimostrollo a dito,

Al Re pagano, e così a dir riprese :

Goffredo è quel, che nel purpureo ammanto,

Hà di Regio, e d'Augusto in sè cotanto.

“ In yonder tent which numerous guards protect,
 “ Where front and rear illustrious Chiefs collect ;

Dimmi chi sia colui, c'ha pur vermiglia,

La sopravesta, e seco à par si vede.

E' Baldovin (risponde) e ben si scopre,

Nel volto a lui fratel, ma più ne l'opre. Stanza lxi.

Full on the Chief Erminia cast a look,

Then shew'd him to the King, and thus she spoke :

“ There Godfrey stands in purple vesture seen,

“ Of regal presense and exalted mien.”

“ Say who is he who stands by Godfrey's side,

“ His upper garments with vermilion dyed ?”

“ 'Tis Baldwin brother to the Prince (she cried,)

“ In feature like but most in deed allied.” HOOLE.

But Soohrab was more peculiarly interested in the description of those warriors amongst whom he expected to meet his father. On this account particularly, as well as with regard to its general fitness, I do not think that this passage is inferior, and perhaps it may be equal, to that in Homer which has given rise to so many imitations.

VERSE 811. *Where yonder splendid tapestry extends.*] The tents and pavilions of eastern Princes were exceedingly magni-

“ Where horsemen wheeling seem prepared for fight,
 “ Their golden slippers glittering in the light ; 820
 “ Toos lifts his banners, deck’d with royal pride,
 “ Feared by the brave, the soldier’s friend and guide.

“ That crimson tent where spear-men frowning
 stand,

“ And steel-clad veterans form a threatening band,
 “ Holds mighty GODURZ, famed for deeds of war ; 825
 “ His lion banners lash the sounding air.”

“ But mark that green pavilion, girt around,
 “ By Persian nobles, speaks the Chief renowned ;
 “ Fierce on the standard, worked with curious art,
 “ A hideous dragon writhing seems to start ; 830

---

ficient ; they were often made of silks and velvets and ornamented with pearls and gold. The tent of Nadir Shah was made of scarlet broad-cloth and lined with satin richly figured over with precious stones.

VERSE 821. *Toos lifts his banners, deck’d with royal pride.*]
 They were adorned with the figure of an elephant to denote his royal descent.

“ Throned in his tent the warrior’s form is seen,
 “ Towering above the assembled host between !
 “ A generous horse before him snorts and neighs,
 “ The trembling earth the echoing sound conveys.
 “ Armed elephants abreast obedient wait,   835
 “ Stretch their long trunks and swell the warrior’s
     state.
 “ What Chief illustrious bears a port so high ?
 “ Mark how his standards flicker thro’ the sky !”

Thus ardent spoke SOOHRAB.   HUJEER dismayed,
 Paused ere reply the dangerous truth betrayed.   840
 Trembling for ROOSTUM’S life the captive groan’d ;
 Basely his country’s glorious boast disowned,
 And said the Chief from distant China came—
 SOOHRAB abrupt demands the hero’s name ;

VERSE. 832. *Towering above the assembled host between.*]

Εὐπερὲς ἐν πολλοῖσι καὶ ἔξῃχον ἦρωςσιν.

ILIAD, B. 2. 483.

The King of Kings, majestically tall,
 Towers o’er the armies and outshines them all.   POPE.

The name unknown, grief wrings his aching heart,
 And yearning anguish speeds her venom'd dart;
 To him his mother gave the tokens true,
 He sees them all and all but mock his view.
 When gloomy fate descends, in evil hour,
 Can human wisdom bribe her favoring power? 850
 Yet gathering hope, again with restless mien,
 He marks the Chiefs who crowd the warlike scene.

“ Where numerous heroes horse and foot appear,
 “ And brazen trumpets thrill the listening ear,
 “ Behold the proud pavilion of the brave ! 855
 “ With wolves emboss'd the silken banners wave.
 “ The throne's bright gems with radiant lustre glow,
 “ Slaves rank'd around with duteous homage bow.
 “ What mighty Chieftan rules his cohorts there?
 “ His name and lineage, free from guile, declare !”
 “ Gu, son of Godurz, long a glorious name,
 “ Whose prowess far transcends his father's fame.”

VERSE 861. *Gu, son of Godurz, &c.*] The text says that he
 was also the son-in-law of Roostum.

“ Mark yonder tent of pure and dazzling white,
 “ Whose rich brocade reflects a quivering light ;
 “ An ebon seat surmounts the ivory throne ;   865
 “ There frowns in state a warrior of renown.
 “ The crowding slaves his awful nod obey,
 “ And silver moons around his banners play ;
 “ What Chief or Prince has grasp’d the hostile sword ?”
 “ FREEBURZ the son of Persia’s mighty lord !”   870
 Again : “ These standards shew one champion more,
 “ Upon their centre flames the savage boar ;
 “ The saffron-hued pavilion bright ascends,
 “ Whence many a fold of tasselled fringe depends ;

VERSE 872. *Upon their centre flames the savage boar.*] The word گراز Guraz signifies a wild boar, but this acceptation is not very accordant to Mussulman notions, and consequently it is not supposed, by the orthodox, to have that meaning in the text. However it can have no other. It is curious that the name of the Warrior, Guraz, should correspond with the bearings on the standard. This frequently obtains in the heraldry of Europe.

" Who there presides ?" " GURAZ, from heroes sprung,
 " Whose praise exceeds the power of mortal tongue ;
 " Endued with strength and nerves that never tire,
 " No pain or labour damps his martial fire."

Thus anxious he explored the crowded field,
 Nor once the secret of his birth revealed ; 880
 Heaven will'd it so. Press'd down by silent grief,
 Surrounding objects promised no relief.
 This world to mortals still denies repose,
 And life is still the scene of many woes.
 Again his eye, instinctive turn'd, descried, 885
 The green pavilion and the warrior's pride.

VERSE 880. *Nor once the secret of his birth revealed.*] Fir-
 dousee considers this to be destiny ! It would have been natural
 in Soohrab to have gloried in the fame of his father, but, from an
 inevitable dispensation, his lips are sealed on that subject ! and he
 inquires for Roostum as if he only wanted to single him out
 for the purpose of destroying him. The people of Persia are all
 fatalists.

Again he cries : " O tell his glorious name ;
 " Yon gallant horse declares the hero's fame !"
 But false **HUJEE** the aspiring hope repell'd,
 Crush'd the fond wish, the soothing balm withheld. 890
 " Thou sayest that **ROOSTUM** leads the host to arms,
 " With him has battle lost its boisterous charms ?
 " Of him no trace thy guiding hand has shewn ;
 " Can power supreme remain unmark'd, unknown ?"
 " Some rural feast, perhaps, constrains his stay, 895
 " Or **ZABUL** bowers invite prolonged delay !"
 " Ah ! say not thus ; the Champion of the world,
 " Shrink from the kindling war with banners furl'd !

VERSE 897. *Ah ! say not thus, &c.*] The continued anxiety and persevering filial duty of Soohrab are described with great success. The case is unparalleled. Telemachus at once declares the object of his inquiries :

My sire I seek, where-e'er the voice of fame,
 Has told the glories of his noble name.

The great Ulysses.

POPE.

But Soohrab is dark and mysterious, and, as Firdousee says in another place, the unconscious promoter of his own destruction.

- “ It cannot be ! Say where his lightnings dart !
 “ Shew me the Warrior, all thou knowest impart; 900
 “ Treasures uncounted shall be thy reward,
 “ Death changed to life, my friendship more than
     shared.”

To whom HUIJEE evasive thus replies :

- “ Thro’ all the extended earth his glory flies !
 “ When dreadful battle clothes the fields with fire, 905
 “ Before his rage embodied hosts retire !”
 “ And where didst thou encountering armies see ?
 “ Why Roostum’s praise so proudly urge to me ?
 “ Let us but meet and thou shalt trembling know,
 “ How fierce that wrath which bids my bosom glow ;
 “ If living flames express his boundless ire,
 “ O’erwhelming waters quench consuming fire !

VERSE 906. *Before his rage embodied hosts retire.*] Literally,

“ He possesses the strength of a hundred strong men ; in battle, opposed to him, what is a man, a lion, or an elephant ? The world never saw his equal. Behold him once, and thou wilt say that neither dæmon nor dragon can escape his fury !”

“ And deepest darkness, glooms of ten-fold night,
 “ Fly from the piercing beams of radiant light.”

The coward shrunk with undissembled dread, 915
 And thus communing with himself, he said :
 “ Shall I regardless of my country guide,
 “ To Roostum’s tent this furious homicide ?
 “ And witness there destruction to our host ?
 “ The bulwark of the land for ever lost ! 920
 “ What Chief can then the Scythian’s power restrain !
 “ KA,00S dethroned, the mighty Roostum slain !
 “ Better a thousand deaths should lay me low,
 “ Than living yield such triumph to the foe.
 “ Should this fell Turk my blood indignant shed, 925
 “ No foul dishonor can pursue me, dead ;
 “ No lasting shame my father’s age oppress,
 “ Whom seventy sons of martial courage bless !”

VERSE 927. *No lasting shame my father’s age oppress,
 Whom seventy sons of martial courage bless.*] Hujeer was the son
 of Godurz. A family of the extent mentioned in the text is not
 of rare occurrence amongst the Princes of the East. The present

Then thus aloud : “ Can idle words avail ?

“ Why still of Roostum urge the frequent tale ? 930

“ Why seek pretences to destroy my life ?

“ Strike, for no Roostum views th’ unequal strife !”

SOOHRAB confused, with hopeless anguish mourned,
Back from the lofty walls he quick returned,

And wept unseen.

935

Now war and vengeance claim,
Collected thought and deeds of mighty name !
The jointed mail his vigorous body clasps,
His sinewy hand the shining javelin grasps ;

King of Persia had, in 1809, according to Mr. Morier, *sixty five*
“ sons ! As they (the Persians) make no account of females, it is
“ not known how many daughters he may have ; although he is
“ said to have an equal number of both sexes. It sometimes happens,
“ that many of his women are delivered on the same night, and
“ (if we might give credit to a Persian) one of these happy coinci-
“ dences occurred during our abode in the capital, when in one
“ night six of his women were brought to bed, four of sons and
“ two of daughters.” Morier’s *Journey to Persia*, page 226.

Against the foe he leads his Scythian powers, 940
 And o'er the plain with clang terrific scours ;
 Full on the centre drives his daring horse ;
 The yielding Persians fly his furious course !
 As timid deer impetuous spring away,
 When the fierce lion thunders on his prey. 945
 On Ka,00s now his proud defiance falls,
 Scornful to him the stripling warrior calls ;

VERSE 942. *Full on the centre, &c.*] The قلوب گاه Qulub-gah, is the centre or heart of the army, where the Sovereign or Chief of the troops usually remains.

VERSE 944. *As timid deer impetuous spring away.*] Firdousee is generally very brief in his similes. چو گرگ and چو شیر Like a lion, like a wolf, occur repeatedly. Thus in the fourth book of the Iliad, the Greeks and Trojans are characterized in two words, Λυκοὶ ὦς, like wolves, which Pope has translated :

As o'er their prey rapacious wolves engage.

But in this place the Persian poet is more circumstantial.

بکردار گوران ز چنگال شیر

رمیدند از وی سران دلیر

“ The chiefs fled from him like deer from the claws of a lion.

- “ And why art thou misnamed of royal strain ?
 “ What work of thine befits the dreadful plain ?
 “ This thirsty javelin seeks thy coward breast ;   950
 “ Thou and thy thousands doom’d to endless rest.
 “ True to my oath, which time can never change,
 “ On thee, proud King ! I hurl my just revenge.
 “ The blood of ZIND inspires my burning hate,
 “ And dire resentment hurries on thy fate ;   955
 “ Whom canst thou send to try the desperate strife ?
 “ What valiant Chief, regardless of his life ?
 “ Should GODURZ, Toos, and Roostum, all combine,
 “ Thou art the prize, the blazing field is mine !”

No prompt reply or whisper’d thought ensued—960
 Swift rushing on with dæmon-strength endued,

VERSE 950. *This thirsty javelin seeks thy coward breast, Thou and thy thousands doom’d to endless rest.*] This haughty manner was common amongst the heroes of antiquity. “ And the Philistine said to David ; come to me, and I will give thy flesh to the fowls of the air, and to the beasts of the field.” Samuel, xvii, 44. This is like the boast of Hujeer, page 47.

SOOHRAB elate his javelin waved around,
 And hurled the bright pavilion to the ground!
 With horror KA,00S feels destruction nigh,
 And cries: "For Roostum's needful succour fly! 965
 "This frantic Turk, triumphant on the plain,
 "Withers the souls of all my warrior-train."
 That instant Toos the mighty Champion sought,
 And told the deeds the Scythian Chief had wrought;
 "'Tis ever thus, the brainless Monarch's due! 970
 "Shame and disaster still his steps pursue!"
 Thus saying, from his tent he soon descried,
 The wild confusion spreading far and wide;
 In haste he arms and mounts his bounding steed,
 The thickening rage demands redoubled speed; 975

These denunciations are frequent in Homer as well as Firdousee.
 Thus Diomed to Glaucus.

E', δέ τις ἐσσι βροτων, &c. ILIAD, B. VI, 142.

If the fruits of earth,
 Sustain thy life and human be thy birth;
 Bold as thou art, too prodigal of breath,
 Approach and enter the dark gates of death! POPE.

The leopard's skin he o'er his shoulders throws,
The regal girdle round his middle glows.

VERSE 976. *The regal girdle, &c.*] This girdle was the gift of the King as a token of affection and gratitude. Jonathan gives to David, among other things, his girdle: "Because he loved him as his own soul." 1. Samuel, xviii. 3.

Thus Homer :

Οἶνεὺς μὲν ζωστῆρα δίδε Φοίνεσι Φαεινον. ILLIAD, vi. 219.

Æneus a belt of matchless worth bestowed,
That rich with Tyrian dye refulgent glowed. POPE.

And Virgil :

Euryalus phaleras Rhamnetis, et aurea bullis,
Cingula, Tiburti Remulo ditissimus olim,
Quæ mittit dona, hospitio quum jungeret absens,
Cædicus : ille suo moriens dat habere nepoti.

ÆNEID, ix. 359.

Nor did his eyes less longingly behold,
The girdle belt with nails of burnished gold ;
This present Cædicus the rich bestowed,
On Romulus, when friendship first they vowed,
And absent, joined in hospitable ties :
He dying to his heir bequeathed the prize. DRYDEN.

High wave his glorious banners ; broad revealed,
 The bossy dragons glare along the field ;
 Soon as he met SOOHRAB's disdainful glance, 980
 He frowning shook his death-devoting lance,
 And proudly braved him, reckless of his might,
 By single combat to decide the fight.
 Smiling SOOHRAB the venturous challenge took,
 And rushing forwards thus undaunted spoke, 985
 " From all apart, by either host survey'd.
 " Ours be the strife which asks no mortal aid."
 ROOSTUM considerate view'd him o'er and o'er,
 So wonderful graceful was the form he bore ;
 And mildly said : " Experience flows with age, 990
 " And many a foe has felt my conquering rage ;
 " Inured to war, superior strength and art,
 " Have borne my spear thro' many a dæmon's heart ;

VERSE 992. *Inured to war, &c.*] The following boast of
 Ulysses is less questionable :

Stand forth ye Champions who the gauntlet wield,
 Or ye, the swiftest racers of the field !

" If now on thee should changeful fortune smile,
 " Thou needst not fear the monster of the Nile! 995
 " But soft compassion melts my soul to save,
 " A youth so blooming with a mind so brave!"

The generous speech SOOHRAB attentive heard,
 His heart expanding glowed at every word:
 " Art thou then ROOSTUM, whose exploits sublime, 1000
 " Endear his name thro' every distant clime?"
 " I boast no station of exalted birth,
 " No proud pretensions to distinguished worth;

Stand forth, ye wrestlers, who these pastimes grace,
 I wield the gauntlet, and I run the race!
 In such heroic games I yield to none.

Again: POPE'S *Odyssey*, B. viii.

Behold Ulysses! no ignoble name,
 Earth sounds my wisdom, and high heaven my fame. B. ix.

VERSE 995. *Thou needst not fear the monster of the Nile.*]

A Crocodile in war, with Firdousee, is a figure of great power and strength.

“ To him inferior, no such powers are mine,
 “ No offspring I of NEERUM’s glorious line !” 1005

The prompt denial damp’t his filial joy,
 All hope at once forsook the Warrior-boy ;
 His burning soul despair and rage excite—
 Now first with spears they wage the doubtful fight ;
 Then sword to sword ; continuous strokes resound, 1010
 Till glittering fragments strew the dusty ground.
 Each grasps his massy club with added force ;
 The folding mail is rent from either horse ;
 Their shattered corslets yield defence no more—
 At length they breathe, defil’d with dust and gore ; 1015

VERSE 1005. *No offspring I of Neerum’s glorious line.*] It is difficult to account for this denial of his name, as there appears to be no equivalent cause. But all the famous heroes, described in the Shahnamu, are as much distinguished for their address and cunning, as their bravery.

VERSE 1012. *Each grasps his massy club, &c.*] The original is *Uwood*, which appears to have been a weapon made of iron. *Uwood* also signifies, a column, a beam.

Their gasping throats with parching thirst are dry,
Gloomy and fierce they roll the lowering eye,
And frown defiance. Son and Father driven,
To mortal strife ! are these the ways of Heaven ?
The various swarms which boundless ocean breeds,
The countless tribes which crop the flowery meads,
All know their kind, but hapless man alone,
Has no instinctive feeling for his own !
Compell'd to pause, by every eye surveyed,
Roostum with shame his wearied strength betrayed ;
Foil'd by a youth in battle's mid career,
His groaning spirit almost sunk with fear !
Recovering strength, again they fiercely meet ;
Again they struggle with redoubled heat ;
With bended bows they furious now contend,   1030
And feather'd shafts in rattling showers descend ;
Thick as autumnal leaves they strow the plain,
Harmless their points and all their fury vain.
Now Roostum grasps the stripling's girdle-thong,
With nerves to drag a mountain peak along,   1035

And strives to hurl him from his fiery steed—
 But fate forbids the gallant youth should bleed;
 Unmoved he bears the stroke destruction aims,
 While frustrate wrath the Champion's soul inflames.
 Again they pause. SOOHRAB resentful wields, 1040
 His ponderous mace, the terror of the fields;
 With gather'd strength the quick-descending blow,
 Wounds in its fall, and stuns the unwary foe;
 Then thus contemptuous: "All thy power is gone;
 "Thy courser's strength exhausted as thy own; 1045
 "Yet with compassion I thy wounds behold;
 "O seek no more the combat of the bold!"
 He ceased, and midst the hostile legions sped,
 And rushing furious heap'd the fields with dead;

VERSE 1032,

Thick as autumnal leaves that strow the brooks

In Vallombrosa, where the Etrurian shades,

High over-arched, imbower.

MILTON.

VERSE 1045. *Thy courser's strength exhausted as thy own.*]

بزر اندرت رخس کوبی خراست

"The horse underneath thee may be said to be an ass."

With fierce delight he rode on every side ;   1050
 The thirsty earth with streaming gore was dyed.
 While thus along the scatter'd lines he raged,
 Roostum apart the Scythian host engaged ;
 But when his Monarch's danger struck his thought,
 He swift returned to where the Stripling fought.   1055
 Grieved to the heart, the mighty Champion view'd,
 His hands and mail with Persian blood imbrued !
 And thus controll'd his flaming brand : " O stay,
 " This dreadful slaughter till returning day ;
 " Night-shadows thicken o'er the slippery plain,   1060
 " The morrow's Sun shall mark our strife again ;
 " In wrestling match'd again behold our might !"
 He said, and darkness closed the bloody fight.

Thus as the skies a deeper gloom displayed,
 The Youth's renown was hastening into shade !   1065

VERSE 1062. *In wrestling match'd, &c.*] Wrestling is a favorite sport in the East. From Homer down to Statius, the Greek and Roman poets have introduced wrestling in their Epic poems. Wrestlers, like the Gladiators at Rome, are exhibited in India

The gallant heroes to their tents retired,
 The sweets of rest their wearied limbs required:
 SOOHRAB delighted with his brave career,
 Describes the fight in HOOMAN's anxious ear;

---

on a variety of occasions. Prize wrestlers were common in almost every European nation. The old poet Drayton in his *Poly-Olbion* alludes to this manly exercise in England.

This isle in wrestling doth excel.

With collars be they yoked, to prove the arm at length,
 Like bulls set head to head, with meer deliver strength :
 Or by the girdles grasp'd, they practice with the hip,
 The forward, backward, falx, the mar, the turn, the trip :*
 When stript into their shirts each other they invade,
 Within a spacious ring, for the beholders made,
 According to the law.

VERSE 1063. *He said, and darkness closed the bloody fight.]*

Now night her course began, and over heaven,
 Inducing darkness, grateful truce imposed,
 And silence on the odious din of war.

MILTON.

---

* Terms of art in wrestling.

Tells how he forced unnumberd Chiefs to yield, 1070
And stood himself the victor of the field !

“ But let the dawn,” he vaunting cried, “ arrive,

“ And not one Persian shall the day survive ;

“ Meanwhile let wine its strengthening balm impart,

“ And add new zeal to every drooping heart.” 1075

The valiant GU with ROOSTUM pondering stood,

And sad recall'd the scene of death and blood ;

Grief and amazement heaved the frequent sigh,

And almost froze the crimson current dry.

ROOSTUM oppress'd by GU's desponding thought, 1080

Amidst his Chiefs the mournful Monarch sought ;

To him he told SOOHRAB's tremendous sway,

The dire misfortunes of this luckless day ;

Told with what grasping force he tried, in vain,

To hurl the wonderous stripling to the plain : 1085

THE END OF THE FIRST BOOK.

Thus in the 7th Iliad the single combat between Hector and Ajax
is ended by the approach of night.

But now the night extends her awful shade,

The goddess parts you : be the night obey'd !

POPE.

“ To-morrow’s fate may yield severer woe,
 “ And give, O horror! victory to the foe!”
 He said, the King o’erwhelmed in deep despair,
 Pass’d the dread night in agony and prayer.

The Champion silent joined his hands at rest, 1090
 And spurn’d at length despondence from his breast;
 Removed from all he cheered his brother’s heart,
 And nerved his soul to bear a trying part.

“ Ere early morning gilds the ethereal plain,
 “ In martial order range my warrior-train; 1095
 “ And when I meet in all his glorious pride,
 “ This valiant Turk whom late my rage defied,
 “ Should Fortune’s smiles his venturous aim attend,
 “ And dire defeat and death my glories end,

VERSE 1082. *To him he told Soohrab’s tremendous sway.]*

بیا لا ستاره بساید همی

تنش را زمین بر نتابد همی

High as the stars he rears his head;

The earth can scarcely bear his tread!

- “ To their loved homes my brave associates guide; 1100
 “ Let bowery ZABUL all their sorrows hide—
 “ The dreadful tidings to my mother bear,
 “ And soothe her anguish with the tenderest care ;
 “ Say that the will of righteous Heaven decreed,
 “ That thus in arms her mighty son should bleed. 1105
 “ Enough of fame my various toils acquired,
 “ When warring dæmons bathed in blood expired.
 “ Were life prolonged a thousand lingering years,
 “ Death comes at last and ends our mortal fears ;
 “ Then why lament the doom ordained for all ! 1110
 “ Thus JUMSHEED fell, and thus must Roostum fall.”

VERSE 1102. *The dreadful tidings to my mother bear,
 And soothe her anguish with the tenderest care.*] In the East, pe-
 culiarly strong attachment to the mother is universal. Nothing
 can be more affecting than the filial tenderness of Roostum, or
 more rational and just than his observations on human glory.

VERSE 1111. *Thus Jumsheed fell and thus our sons must fall.*]

Οἷη περ Φύλλων γενεή, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν, &c.

ILIAD, B. vi. 146.

When blushing dawn proclaimed the rising day,
 The Warriors armed, impatient of delay ;
 But first SOOHRAB, his proud confederate nigh,
 Thus wistful spoke as swell'd the boding sigh— 1115
 “ Now mark my great antagonist in arms !
 “ His noble form my filial bosom warms ;
 “ My mother's tokens shine conspicuous here,
 “ And all the proofs my heart demands, appear ;
 “ Sure this is ROOSTUM whom my eyes engage ! 1120
 “ Shall I, O grief ! provoke my Father's rage ?

Like leaves on trees the race of man is found,
 Now green in youth, now withering on the ground ;
 Another race the following spring supplies ;
 They fall successive and successive rise :
 So generations in their course decay ;

So flourish these, when those are pass'd away. POPE.

The Persian poets, and particularly Firdousee, are eminently distinguished for their apposite and striking reflexions on fate, and on the instability of worldly grandeur. The portion of the *Shahnamu* which contains the history of Jumsheed, abounds in beautiful and philosophical observations, conveyed in all the

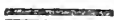
“ Offended Nature then would curse my name,
 “ And shuddering nations echo with my shame.”
 He ceased, then HOOMAN: “ Vain fantastic thought,
 “ Oft have I trembled where the Champion fought ; 1125
 “ His mighty strength some other host alarms ;
 “ He fights not here !” Again they rush to arms.
 Approaching near, with gentle voice and look,
 The anxious youth to wondering ROOSTUM spoke :

enchanting sweetness of harmonious versification. The declension of Jumsheed's glory, occasioned by his impious ambition to rival the Deity, and his subsequent wanderings, afforded a rich subject for our poet's peculiar vein. The Introduction to the present poem contains several verses of a similar moral tendency :

“ O ye, elate in Youth's delightful bowers !
 “ Waste not in useless grief your fleeting hours ;
 “ For many a jocund Spring has passed away,
 “ And many a flower has blossom'd to decay,
 “ Our fretful being, hastening to a close,
 “ Seeks in the worthless dust its last repose !”

- “ O kindly say with whom I now contend— 1130
 “ What name distinguished boasts my Warrior-friend!
 “ Fain would my soul in bland affection join,
 “ Then let thy generous ardour equal mine.

Thus cheerful I, to earthly joys inclined,—
 But soon my heart the futile thought resigned :
 “ O rather bid the tears of sorrow roll,—
 “ And let affliction fill thy conscious soul ;
 “ Weep with a thousand eyes this mortal state,
 “ For who, alas ! can know to-morrow's fate.
 “ When *we* are lull'd in Death's mysterious sleep,
 “ Our loved survivors too will pause and weep ;
 “ Continual change successive griefs attend,
 “ And now we mourn a father, now a friend !
 “ Thus ceaseless sorrows still our minds employ,
 “ Till Death unfolds the gates of endless joy !”

Sadee is also peculiarly successful :

چواهندگت رفتن کند جان پاک

چه بر تخت مردن چه بر روی خاک

“ When the pure and spotless soul is about to depart, of what importance is it whether we expire upon a throne or upon the bare ground !”

“ Say art thou Roostum, whom I burn to know ?

“ Ingenuous say, and cease to be my foe !” 1135

Sternly the mighty Champion cried, “ Forbear,

“ Hence with thy wiles, I claim the promised wâr.”

Each angry Chief preparing for the shock,

Now binds his courser to a neighbouring rock ;

They gird their loins, now rise and now descend, 1140

And strong and fierce their sinewy arms extend ;

Wrestling with all their strength they grasp and strain,

And blood and sweat flow copious on the plain.

Thus Horace :

Pallida mors æquo pulsat pede, pauperum tabernas,

Regumque tures.

With equal pace impartial fate,

Knocks at the palace as the cottage gate.

And Young :

What though we wade in wealth or soar in fame !

Earth's highest station ends in *here he lies* !

And *dust to dust* concludes her noblest song.

But Darwin takes a more extensive range of thought in the following lines :

Like raging Elephants they furious close ;
 Commutual wounds are given and wrenching blows. 1145
 Gasping the Champion feels his nerves give way,
 And thundering falls. SOOHRAB bestrides his prey ;
 Grim as the lion, prowling thro' the wood,
 Springs on a fallen deer and pants for blood.
 His lifted sword had lopt the gory head, 1150
 But ROOSTUM quick with crafty ardour said :
 " One moment hold ! what, are our laws unknown !
 " A Chief may fight till he is twice o'erthrown ;

Flowers of the sky ! ye too to age must yield,
 Frail as your silken sisters of the field !
 Star after star from Heaven's high arch shall rush,
 Suns sink on suns, and systems systems crush,
 Headlong, extinct, to one dark centre fall,
 And Death and Night and Chaos mingle all !
 —'Till o'er the wreck, emerging from the storm,
 Immortal NATURE lifts her changeful form,
 Mounts from her funeral pyre on wings of flame,
 And soars and shines, another and the same.

BOTANIC GARDEN, Canto. iv.

“ The second fall his recreant blood is spilt,

“ These are our laws, avoid the menaced guilt !” 1155

Proud of his strength and easily deceived,
 The wondering youth the artful tale believed.
 He left the place, and wild as wind or wave,
 Forgetting all the prudence of the brave,
 Plunged in the dark embowering forest near, 1160
 And chased till evening dim the mountain-deer.
 HOOMAN confounded at the stripling's stay,
 There wandering heard the fortune of the day ;

VERSE 1151. *But Roostum quick with crafty ardour said.]*
 I have already noticed that every kind of scheme or artifice was considered fair against an enemy, amongst the warriors of the Shahnamu. This passage has been considered inconsistent with the character of a hero, and I have been urged to leave it out, or alter it. But this was impossible.

VERSE 1162. *Hooman confounded at the stripling's stay,
 There wandering heard the fortune of the day.]*
 Both armies are drawn up, and Roostum and Soohrab engage in the space between : yet Hooman is not aware of the fortune of the day till he hears it from Soohrab. There is something

Amazed to find the mighty Roostum freed,
 With deepest grief he wailed the luckless deed. 1165
 "What! loose the raging lion from the snare,
 "And let him growling hasten to his lair?
 "Never again suspend the final blow,
 "Nor trust the seeming weakness of a foe!
 "Hence with complaint," the dauntless youth replied,
 "To-morrow's contest shall his fate decide."

---

rather surprizing in this. The confusion of undisciplined thousands could hardly have intercepted the view. The boyish thoughtlessness of Soohrab, in leaving the field of battle for the chace, may be less indulgently considered. These are incidents which strongly betray the want of taste and judgment in the Persian poet.

VERSE 1169. *Nor trust the seeming weakness of a foe.*]

Thus also Sadec:

دانی چه گفت زال بارستم گرد

دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد

"Knowest thou what ZAUL said to Roostum the Champion?
 Never calculate upon the weakness or insignificance of an
 ENEMY."

Roostum withdrew ; in wild despairing mood,
 He sought the coolness of the murmuring flood ;
 There bathed his limbs and trembling wept and prayed,
 And call'd on Heaven to yield its strengthening aid. 1175
 His pious prayer indulgent Heaven approved,
 And growing strength thro' all his sinews moved ;
 Such as erewhile his towering structure knew,
 When his bold arm unconquer'd dæmons slew.
 Yet in his mien no confidence appear'd, 1180
 No ardent hope his drooping spirits cheer'd.
 Again they met. A glow of youthful grace,
 Diffused its radiance o'er the stripling's face,

VERSE 1176. *His pious prayer indulgent Heaven approved.*]

Roostum is as much distinguished for piety as bravery. Every success is attributed by him to the favor of heaven. In the achievement of his labours in the Huft-Khan, his devotion is constant, and he every where justly acknowledges that power and victory are derived from God alone. Firdousee, like a good Moosulman, has taken the liberty to make him purely a Theist, when he was doubtless a fire-worshiper, in common with all the Persians of those days.

And scoffing thus, "Again in arms!" he cried,
 "Dost thou presumptuous Scythian power deride?
 "Or dost thou wearied draw thy vital breath,
 "And seek from me the crimson shaft of death?"
 Then mild the Champion: "Youth is proud and vain!
 "The idle threat a Warrior would disdain;
 "This aged arm perhaps may yet control, 1190
 "The wanton fury that inflames thy soul!"

Again dismounting, each the other view'd,
 With sullen glance, and swift the fight renew'd;
 Clench'd front to front, again they tug and bend,
 Twist their broad limbs as every nerve would rend;
 With rage convulsive Roostum grasps him round;
 Bends his strong back, and hurls him to the ground;

VERSE 1196. *With rage convulsive Roostum grasps him round.*] Thus Entellus renews the combat with increased vigour.

Acrior ad pugnam redit, ac vim suscitât ira.

Tum pudor incendit vires, et conscia virtus—

ÆNEID, B. 7. 454.

Like lightning quick he gives the deadly thrust,
And spurns the Stripling weltering in the dust.

“ Thus as my blood thy shining steel imbrues, 1200
“ Thine too shall flow, for Destiny pursues ;

Improved in spirit to the fight he came,
While conscious valour sets his soul on flame,
Stung with disgrace, and more enraged by shame.

FITT.

VERSE 1200. *Thus as my blood thy shining steel imbrues.*]

The expression in the original is remarkable. “ Assuredly, as thou hast thirsted for blood, Destiny will also thirst for thine, and the very hairs upon thy body will become daggers to destroy thee.”

هرآنکه که تشنه شدی تو بخون
بیالودی این خنجر آبگون
زمانه بخون تو تشنه شود
براندام تو موی دشنه شود

This passage is quoted in the preface to the Shahnamu, collated by order of BAYISUNGHUR KHAN, as the production of the poet Unsuree. Unsuree was one of the seven poets whom Mahmood appointed to give specimens of their powers in versifying the His-

“ And when she marks the victim of her power,
 “ A thousand daggers speed the dying hour.”
 Groaning with pain he then in murmurs sighed—
 “ O had I seen, what Fate has now denied,   1205
 “ My glorious Father! Life will soon be o’er,
 “ And his great deeds enchant my soul no more!
 “ But hope not to elude his piercing sight,
 “ In vain for thee the deepest glooms of night.
 “ Couldst thou thro’ Ocean’s depths for refuge fly,
 “ Or midst the star-beams track the upper sky!

---

tory of the Kings of Persia. The story of Roostum and Soohrab fell to Unsuree, and his arrangement of it contained the above verses, which so delighted the Sooltan that he directed the poet to undertake the whole work. This occurred before Firdousee was introduced at court and eclipsed every competitor. In compliment to Mahmood, perhaps, he ingrafted them on his own Poem, or more probably they have been interpolated since.

VERSE 1210. *Couldst thou thro’ ocean’s depths for refuge fly.*] Literally, “Wert thou a fish in the sea, or a star in the heavens.” Thus Æneas to Turnus:

“ His kindled rage would persecute thee there,
 “ For Roostum’s soul will burn with anguish and
 despair.”

An icy horror chills the Champion’s heart,
 His brain whirls round with agonizing smart ; 1215
 O’er his wan cheek no pearly sorrows flow ;
 Senseless he sinks beneath the weight of woe ;
 Relieved at length, with frenzied look he cries :
 “ Prove thou art mine, confirm my doubting eyes,
 “ FOR I AM ROOSTUM !” Dire amazement shook, 1220
 The dying Youth, and mournful thus he spoke :
 “ How oft my heart has throbbed with strong desire,
 “ And fondly claimed thee for my valiant Sire !

Verte omnes tete in facies ; et contrahe, quidquid,
 Sive animis sive arte vales : opta ardua pennis,
 Astra sequi, clausumque cava te condere terra.

ÆNEID, B. xii, 891.

Try all thy arts and vigour to escape,
 Thy instant doom, and vary every shape ;
 Wish for the morning’s rapid wings, to fly ;
 Shoot down to hell ; or vault into the sky !   PITT.

“ Now on my arm the dreadful proof behold !
“ Thy sacred bracelet of refulgent gold ! 1225
“ When parting tears my mother’s eyes o’erflowed,
“ This mystic gift her bursting heart bestowed :
“ ‘ Take this,’ she said, ‘ thy father’s token wear,
“ ‘ And promised glory will reward thy care.’
“ The hour is come, but fraught with bitterest woe,
“ We meet in blood to wail the fatal blow.”

The loosen’d mail disclosed the bracelet bright,
Unhappy gift ! to Roostum’s startled sight ;
Prostrate on earth he rends his sacred hair,
With all the rage and frenzy of despair. 1235

The western Sun had sunk in deepen’d gloom,
And still the Champion wept his cruel doom ;
His wondering legions mark’d the long delay,
And RUKUSH loose across the mountain stray ;
Thence Rumour quick to Persia’s Monarch sped, 1240
And loud described the mighty Roostum, dead !
KAPOOS alarmed the fatal tidings hears ;
His bosom quivers with increasing fears.

“ If he be lost, if breathless on the ground,
 “ And this bold Turk with early conquest crown’d—
 “ Then must I, helpless, from my kingdom torn,
 “ Wander, like JUMSHEED, thro’ the world forlorn.”
 The army roused, rush’d o’er the dusty plain,
 Urged by the Monarch to revenge the slain ;
 Wild consternation sadden’d every face, 1250
 —Toos winged with horror sought the fatal place,
 And there beheld the agonizing sight,—
 The murderous end of that unnatural fight.
 SOOHRAB, still breathing, hears the shrill alarms ;
 His gentle speech suspends the clang of arms : 1255
 “ My light of life now fluttering sinks in shade,
 “ Let vengeance sleep and peaceful vows be made.
 “ Beseech the King these Scythian powers to spare,
 “ And close the horrors of destructive war.

VERSE 1247. *Wander, like Jumsheed, thro’ the world forlorn.*]

Jumsheed’s glory and misfortunes are the constant theme of admiration and reflexion amongst the poets of Persia.

“ I led them on, their souls with glory fired,   1260
“ While mad ambition all my thoughts inspired.
“ In search of thee, the world before my eyes,
“ War was my choice, and thou the sacred prize!
“ With thee, my Sire! in virtuous league combined,
“ No tyrant King should persecute mankind.   1265
“ That hope is past—the storm has ceased to rave—
“ My ripening honors wither in the grave;
“ Then let no vengeance on my comrades fall,
“ Mine was the guilt, and mine the sorrow, all.
“ Oh! still o’er thee my soul impassion’d hung,   1270
“ Still to my Father fond affection clung!
“ But fate remorseless all my hopes withstood,
“ And stain’d thy reeking hands in kindred blood.”

His faltering breath protracted speech denied;
Still from his eye-lids flowed a gushing tide;   1275
Through Roostum’s soul redoubled horror ran,
Heart-rending thoughts subdued the mighty man.
And now at last, with joy-illumined eye,
The ZABUL bands their glorious Chief descry;

But when they saw his pale and haggard look,   1280
Knew from what mournful cause he gazed and shook,
With down-cast mien they moaned and wept aloud ;
While Roostum thus addrest the weeping crowd :
“ Here ends the war ! let gentle peace succeed,
“ Enough of death, I—I have done the deed !”   1285
Then to his brother, groaning deep he said—
“ O what a curse upon a parent’s head !
“ Go, bid the Scythian sheath his sword—no more,
“ Let fell contention drench the earth with gore.”
Zooara flew and wildly spoke his grief,   1290
And wary thus replied the crafty Chief :
“ When bold Soohrab his Father’s banners sought,
“ Hujeer denied that here the Champion fought ;
“ He spread the ruin, he the secret knew,
“ Then let his crime receive the vengeance due !”   1295
Zooara frantic, breathed in Roostum’s ear,
The felon-outrage of the fiend Hujeer ;

VERSE 1291. *And wary thus replied the crafty Chief.]*

Hooman, who commanded the troops of Afrasiab.

The guilty wretch had welter'd on the strand,
 But prayers and force withheld the lifted hand.
 Then on himself the Champion's rage was turned, 1300
 Remorse more deep within his bosom burned;
 A burst of frenzy fired his throbbing brain;
 He clenched his sword, but found his fury vain;
 The Persian Chiefs the desperate act repress,
 And calm'd the tumult in his labouring breast; 1305
 " Oh! GODURZ fly! and to the King relate,
 " The ten-fold horrors which involve my fate;
 " If heaven-born pity e'er his bosom sway'd,
 " Bid him be generous in a wretch's aid.
 " A sovereign balm he has whose wondrous power,
 " All wounds can heal, and fleeting life restore;

VERSE 1304. *The Persian Chiefs the desperate act repress.*
 Antilochus restrains the fury of Achilles on being told of the
 fate of Patroclus: He

Hangs on his arms, amidst his frantic wee,

And oft prevents the meditated blow.

POPE.

VERSE 1310. *A sovereign balm he has whose wondrous power,
 All wounds can heal, and fleeting life restore.*

“ Swift from his tent the potent beverage bring.”

—But mark the malice of the brainless King!

Hard as the flinty rock he stern denies,

The healthful draught and gloomy thus replies; 1315

“ Yes, let him die! foil’d in his towering aim,

“ This mighty rival of his Father’s fame!

“ Can I forgive his foul and slanderous tongue?

“ The sharp disdain on me contemptuous flung?

“ Scorn’d ’midst my army by a shameless boy! 1320

“ Now will my eager soul the dear revenge enjoy!”

GODURZ returning told the hopeless tale—

Yet, might the Champion’s stronger voice prevail!

Sudden he rose, but ere he reached the throne,

SOOHRAB had breathed the last expiring groan. 1325

These medicated draughts are often mentioned in Romances. The reader will recollect the banter upon them in *Don Quixote*, where the Knight of La Mancha enumerates to Sancho the cures which had been performed upon many valorous champions, covered with wounds. The Hindoos, in their books on medicine, talk of drugs for the recovery of the dead!!

Now keener anguish rack'd his troubled mind,
 Reft of his son, a murderer of his kind!
 He beat his breast, his scatter'd tresses tore,
 And wrung his hands still wet with filial gore;
 A shower of ashes o'er his head he threw; 1330
 The bleeding corse before his shuddering view;
 " When his sad mother hears, with horror wild,
 " These hands have shed the life-blood of her child,
 " So nobly brave, so dearly-loved, in vain!
 " How shall my heart that rending shock sustain!"

VERSE 1330. *A shower of ashes o'er his head he threw.*]

Scattering ashes over the head is a very ancient mode of expressing grief. Thus 11, Samuel, C. 3, 31. " And David said to Joab, and to all the people that were with him, Rend your clothes, and gird you with sackcloth, and mourn before Abner." Also, C. 13, 19. " And Tamar put ashes on her head, and rent her garments." And thus Homer in the eighteenth Iliad:

A sudden horror shot thro' all the Chief,
 And wrapt his senses in the cloud of grief,
 Cast on the ground, with furious hands he spread,
 The scorching ashes o'er his graceful head. POPE.

The Warrior-chiefs the soft contagion felt,
And round the dead in pensive sorrow knelt.

High on a bier the breathless Youth they place,
A regal mantle shades his pallid face ;
Then Roostum sick of martial pomp and show, 1340
Himself the spring of all this scene of woe,
Doom'd to the flames the pageantry of war ;
His bright pavilion crackling blazed in air ;
The sparkling throne the ascending column fed ;
In smoking fragments fell the golden bed ; 1345
The raging fire red glimmering died away,
And all the Warrior's pride in dust and ashes lay.

VERSE 1342. *Doom'd to the flames the pageantry of war.*]

There is something in Virgil similar to this paroxysm of impotent revenge on inanimate things, where Dido bids her sister erect a pile to burn the arms and presents of Æneas.

Tu secreta pyram tecto interiore sub auras,
Erige, et arma viri, thalamo quæ fixa reliquit,
Inpius, exuviasque omnis, lectumque jugalem,
Quo perii, superinponas. ÆNEID, B. iv, 494.

'The King of Kings now joined the mournful Chief,
 And tried to soothe his deep and settled grief;
 For soon or late we yield our vital breath,   1350
 And all our worldly troubles end in death!
 But Roostum's mighty woes disdain'd his aid,
 His heart was drown'd in grief, and thus he said:
 " Yes, he is gone! to me for ever lost!
 " O then protect his brave unguided host;   1355
 " From war removed and this detested place,
 " Let them unharm'd their mountain-wilds retrace;
 " Bid them secure my brother's will obey,
 " The careful guardian of their weary way."

Go then, erect with speed and secret care,
 Within the court, a pile in open air,
 Bring all the traitor's arms and robes, and spread,
 Above the heap our fatal bridal bed.   PITT.

But there is more of grandeur in the despairing anguish of Roostum. I know nothing of the kind in any of our Epic or Dramatic poets superior to this fine burst of agonized feeling and remorse.

VERSE 1359. *The careful guardian of their weary way.*] Zooara conducted the troops of Afrasiab across the Jihoon. Roostum remained on the field of battle till his return.

The King appeased no more with vengeance burned,
The Scythian legions to their homes returned.
The Persian warriors gathering round the dead,
Grovel'd in dust, and tears of sorrow shed ;
Then back to loved IRAN their steps the monarch led.

And now through ZABUL's deep and bowery groves,
In mournful pomp the sad procession moves.
The mighty Chief precedes the bending bier ;
His Warrior-friends, in grief assembled, near ;
The dismal cadence rose upon the gale,
And ZAUL astonish'd heard the piercing wail ;   1370
He and his kindred joined the solemn train ;
Hung round the bier and wondering view'd the slain.
“ There gaze and weep !” the sorrowing Father said,
“ For there behold my glorious offspring dead !”
The hoary Sire shrunk back with wild surprize,   1375
And tears of blood o'erflowed his aching eyes ;
ROODABA loud bemoan'd the Stripling's doom ;
Nipp'd ere the blossom shew'd his radiant bloom ;
His tender youth in distant bowers had past,
Shelter'd at home he felt no withering blast ;   1380

In the soft prison of his mother's arms,
 Secure from danger and the world's alarms ;
 O ruthless Fortune ! flush'd with generous pride,
 He sought his Sire, and thus unhappy died.

Roostum with gentle hands the bier unclosed ; 1385
 The slaughter'd Youth to public view exposed ;
 Husbands, and wives, and warriors, old and young,
 Struck with amaze around the body hung,
 With garments rent and loosely flowing hair ;
 Their shrieks and clamours fill'd the echoing air ; 1390
 Frantic they cried : " 'Thus SAUM the Champion slept !
 "Thussleeps SOOHRAB !" Again they groan'd and wept.
 Now o'er the corpse a saffron robe was spread,
 And grateful musk embalmed the sacred dead.

But when to Scythia flew this tale of woe, 1395
 Think how a mother bore the mortal blow !

VERSE 1377. *Roodaba loud bemoan'd the Stripling's doom.*]

Roodaba was the wife of Zaul and the mother of Roostum. See page 16.

Distracted, wild, she sprang from place to place ;
 With frenzied hands deform'd her beauteous face ;
 The musky locks her polish'd forehead crown'd,
 Furious she tore and scatter'd on the ground ; 1400
 Starting, in agony of grief, she gazed,—
 Her swimming eyes to Heaven imploring raised ;
 And groaning cried : “ Sole comfort of my life !
 “ Doom'd the sad victim of unnatural strife,
 “ Where art thou now ? With dust and blood defiled,
 “ Thou darling boy, my lost, my murder'd child !
 “ Short was the day that gave my heart delight,
 “ Soon soon succeeds a long and dismal night ;
 “ On whom shall now devolve my tender care ?
 “ Who loved like thee, my bosom-sorrows share ? 1410

VERSE 1396. *Think how a mother bore the mortal blow.*]

The death of Euryalus in the ninth *Æneid* exhibits an exquisite display of natural maternal feeling, but less complicated and agonizing than the death of Soohrab. Euryalus was killed in the bloom of youth by the enemy ; Soohrab by his Father. It would appear that Hooman on his return, sent to Tuhmeena the war-horse, armour, and every thing belonging to her unfortunate son.

" These arms no more shall fold thee to my breast,
 " No more with thee my soul be doubly blest ;
 " No, drown'd in blood thy lifeless body lies,
 " For ever torn from these desiring eyes ;
 " Why did not I conduct thee on the way,   1115
 " And point where Roostum's bright pavilion lay ?
 " Hadst thou the bracelet to his view restored,
 " Thy precious blood had never stain'd his sword."

The strong emotion choak'd her panting breath,
 Her veins seem'd wither'd by the cold of death ;   1120
 The trembling matrons hastening round her mourn'd,
 With doleful cries, till fluttering life return'd ;
 Then gazing up, distraught, she wept again,
 And frantic brought, amidst her clamorous train,

VERSE 1115. *Why did not I conduct thee on the way ?*]

My murder'd child ! had thy fond mother fear'd,
 The loss of thee, she had loud fame defied,
 And wander'd with thee through the scorning world.

HOME'S Douglas.

The favorite steed ; his mail aloft she bore, 1425
With burning lips she kiss'd them o'er and o'er ;
His martial robes she in her arms comprest,
And like an infant strain'd them to her breast ;
The reins and trappings bathed with tears she brought,
The sword, and shield, with which the Stripling fought,
These she embraced with melancholy joy,
In sad remembrance of her darling boy !

The End.

ERRORS.

- Page 5, line 1, for *warriors* read *warrior's*.
— 11, — 5, for *kings* read *king's*.
— 48, — 8, for *it* read *its*.
— 59, — 5, for *embowering* read *involving*.
— 68, — 2, for *against* read *against*.

NOTES.

- Page 29, line 12, for *made of* read *derived from*.
— 39, — 3, for 509 read 521.
— 44, — 7, for *mark'd* read *mark*.
— 128, — 6, for *our sons must fall* read *must Roost-*
tum fall.
-

S O O H R A B,

A Poem.

داستان سهراب

ز گفتار دهقان یکی داستان   به پیوندم از گفته پاستان
ز موبد بران گونه برداشت یاده   که رستم بر آراست از بامداد
غمی بد دالش ساز نخچیر کرد   کمر بست ترکش پراز تیر کرد
برفت و برخش اندر آورد پای   بر انکیخت آن پیل پیکر ز جای
سوی مرز تورانش بنهاد روی   چو شیر دژ آگاه نخچیر جوی
چو نزدیکی مرز توران رسید   بیابان سراسر پراز گور دید
برافروخت چون گل رخ تاج بخش   بجنبید و از جای بر کرد رخس
به تیر و کیمان و بگرز و کمند   بینگند بر دشت نخچیر چند

زخاروز خاشاک و شاخ درخت   یکی آتشی بر فروزید سخت
 چو آتش پراگنده شد پیلتن   درختی بجست از در باب زن
 یکی نره گوری نزد بر درخت   که در چنگ او پر مرغی نسخت
 چو بریان شد از هم بکند و بخورد   زمغز استخوانش بر آورد گرد
 پس انگه خرامان بشد نزد آب   چو سیراب شد کرد آهنگ خواب
 بخفت و بر آسود از روزگار   چمان و چران رخس در مرغزار
 سواران ترکان تنی هفت و هشت   بدان دشت نخچیر که برگذشت
 پی رخس دیدند در مرغزار   که می گشت گرد لب جوی بار
 چو در دشت مر رخس را یافتند   سوی بند کردنش بشتافتند
 چو رخس آن کمند سواران بدید   چو شیر ژیان انگهی بر دمید
 یکی را بدن دان سر از تن گسست   دو کس را بزخم لکد کرد پست
 سه تن کشته شد زان سواران چند   نیامد سر رخس جنگی به بند
 سواران ز هر سو برو تاختند   کمند کیانی در انداختند
 گرفتند و بردند پریان بشهر   همی هر کس از رخس جستند بهر
 بسوی فبیله کشیدند رخس   بدان تا بپایند ازان رخس بخش

شنیدم که چل مادیان گشن کرد   یکی تخم برداشت ازوی بدر
 چه بیدار شد رستم از خواب خوش   بکار آمدش باره دست کش
 بدان مرغزار اندرون بگریید   زهر سو هی بارگی را ندید
 غمی گشت چون بارگی را نیافت   سراسیمه سوی سمنگان شدافت
 همی گفت کاکنون پیاده دوان   کجا یویم از تنگ تیره روان
 ابا ترکش و گرز بسته میان   چنین ترک و شمشیر و ببر بیان
 بیابان چه گزیه گزاره کنم   ابا جنگ جویان چه چاره کنم
 چه گویند ترکان که رخشم که بود   تهمتن بدینسان بخفت و بمرد
 کنون رفت باید به بیچارگی   بغم دل نهادن بیک بارگی
 همی بست باید سلح و کمر   بجای نشانش بیا بم
 به پشت اندر آورد زین و لجام   همی گفت با خود یل نیک نام
 پی رخس برداشت ره برگرفت   بس اندیشه بدر دل اندر گرفت
 چو نزد یک شهر سمنگان رسید   خبر زو بشاه و بزرگان رسید
 که آمد پیاده کو تاج بخش   به خجیر که زو رسیده است رخس
 پذیر شدندش بزرگان شاه   کسی کو بسر بر نهادی کلاه

همنی گفت هر کس که این رستم است	و یا آفتاب سپیده دم است
پیداده بشد پیش او زود شاه	برو انجمن شد فراوان سپاه
بدو گفت شاه سمنگان چه بود	که یار است باتو نهر آرمود
درین شهر ما نیک خواه توایم	ستوده بفرمان راه توایم
کن و خواسته زیر فرمان تست	سر ارجمندان و جان آن تست
چو رستم بگفتار او بنگرید	زبدها کمانیش کوتاه دید
بدو گفت رخشم بدین مرغزار	زمن دور شد بی لکام و فسار
کنون تا سمنگان نشان پی است	وزان سوکجا جویدبارونی است
ترا باشد از بازجوی سپاس	بیانی تو پاداش نیکی سپاس
ورایدون که رخشم نیاید پدید	سران را بسی سر نخواهم برید
بدو گفت شاه ای سرافراز مرد	نیارد کسی باتو این کار کرد
تو مهمان من باش و تنیدی مکن	بکام تو گردد سراسر سخن
یک امشب بمی اشاد داریم دل	وزاندیشه آزاد داریم دل
که تیزی و تنیدی نیاید بکار	بنرمی براید ز سوراخ مار
پی رخس رستم نهاند نهان	چنان باره ناموز در جهان

مجبوریم رخشت بیاریم زود   ایا پرهنر مرد کار آزمود
 تهمت ز گفتار او شاد شد   روانش ز اندیشه آزاد شد
 سزا دید رفتن سوی خان اوی   به نیکی بدل شاد مہمان اوی
 مگر باز یابد ازو رخس خویش   سعادت بود بہرہ زو بخش خویش
 مہمید ورا داد در کاخ جای   ہی بود در پیش او بر بپای
 زشہر و زلشکر سران را بخواند   سزاوار با او برامش نشانند
 بفرمود خوالیگران را کہ خوان   میانند و بندہند پیش گوان
 یکی بزم خرم بیاراستند   ز ترکان چینی قدح خواستند
 گسارندہ بادہ ورود و ساز   سیہ چشم گل رخ بتان طراز
 نشستند بارود سازان بہم   بدان تا تہمتن نباشد دہم
 چو شد مست ہنگام خواب آمدش   ہی از نشستن شتاب آمدش
 سزاوار او جای آرام و خواب   بیاراست بنہاد مشک و گلاب
 برآسود رستم بہر خواب گاہ   غنودہ شد از بادہ ورنج راہ

آمدن تہمینہ نزد رستم

چو یک بہرہ از آن تیرہ شب برگذشت شب آمدنگ بر چرخ گردان بگشت

سخن گفته آمد نهفته برآز   در خواب گه بزم کردند باز
 بختیده بدرستم پهلوان⁹   که تهمینه آمد به نزدش روان
 که شاه سمنگان ورا بود باب   بخوبی و پاکیزگی آفتاب
 یکی بنده شمععی معذربدست   خرامان بیامد بدالین مست
 پس بنده اندر یکی ماه روی   چو خورشید تابان پرآز رنگ و بوی
 دو ابرو کمان و دو گیسو کمند   ببالا بگردار سرو بلند
 دو برگ گلش سوسن منی سرشت   دوشمشاد عنبر فروش از بهشت
 دو بیجاده گفתי که جادو نهفت   میان شان بالماس اندیشه سفت
 بذا گوش تابنده خورشید وار   فرو هشته زو حلقه گوشوار
 لبان از طبرزد زبان از شکر   دهانش مکرر⁹ بدرو گهر
 ستاره نهان کرده زیر عقیق   تو گفתי ورا زهره آمد رفیق
 روانش خرد بود و تن جان پاک   تو گفתי که بهره ندارد ز خاک
 از ورستم شیر دل خیره ماند   برو بر جهان آفرین را بخواند
 بپرسید ازو گفتم نام تو چیست   چه جوی شب تیر کام تو چیست
 چنین داد پاسخ که تهمینه ام   تو گوی که از غم بدو نیمه ام

یکی دخت شاه سمنگان منم   بر شک هزبرو پلنگان منم
 بکیتی ز شاهان مراجنت نیست   چو من زیر چرخ برین اندکیست
 کس از پرده بیرون ندیده مرا   نه هرگز کس آوا شنیده مرا
 بکردار افسانه از هر کسی   شنیدم همی داستانت بسی
 که از دیو و شیرو پلنگ و نم‌نگ   ندرسی و هستی چذین نیز چنگ
 شب تیره تنها بتوران شری   بگردی دران مرز و هم بغدوی
 به تنها یکی گور بریان کنی   هوارا بشمشیر گریان کنی
 هرانگه که گرز تو بیند بجنگ   بدر دل شیر و چرم پلانگ
 برهنه چو تیغ تو بیند عقاب   نیارد به نخچیر کردن شتاب
 نشان کمند تو دارد هزبر   ز بیم سنان تو خون بارد ابر
 چذین داستان ها شنیدم ز تو   بسی لب بدندان گزیدم ز تو
 بجستم همی گفت و بال و پرت   بدین شهر کرداید آبشخورت
 ترا ام کنون گر بخواهی مرا   نه بیند همی مرغ و ماهی مرا
 یکی آنکه بر تو چذین گشته ام   خرد را ز بهر هوا کشته ام
 و دیگر که از تو مگر گردگار   نشاند یکی کودکم در کنار

مگر چون تو باشد بهر دی وزور   سپهرش دهد بهره کیوان و هزر
 همه دیگر که رخشت بجای آورم   سمنگان همه زیر پای آورم
 سخنهای آن ماه آمد به بین   تهمین سراسر شنید آن سخن
 چو رستم بد انسان پری چهره دید   زهر دانشی نزد او بهره دید
 دگر آنکه از رخس داد آگهی   ندید هیچ فرجام جز فرهی
 بر خویش خواندش چو سرور روان   خرامان پیامد بر پهلوان
 بفرمود تا موبدی پر هنر   بیاید بخواند ورا از پدر
 بشد دانشومند نزدیک شاه   سخن گفت از پهلوان سپاه
 خبر چون بشاه سمنگان رسید   ازان شاه مانی داش بر دمید
 ز پیوند رستم دلش شاد گشت   بسان یکی سرو آزاد گشت
 بدان پهلوان داد آن دخت خویش   بدان سان که بود است آیین و کیش
 بخشود و رای و فرمان اوی   بخوبی بداراست پیمان اوی
 چو بسپرد دختر بدان پهلوان   همه شاد گشتند پیرو جوان
 بشادی همه جان برافشانند   بران پهلوان آفرین خواندند
 که این ماه نور بر تو فرخنده باد   سر بدسکالان تو کننده باد

چو انباز او گشت با او برار   نبود آن شب تیره دیر باز
 ز شبدم شد آن غنچه تازه بر   و یا حقه لعل شد پر ز در
 بکام صدف قطره اندر چکید   میانش یکی گوهر آمد پدید
 بدانست رستم که او بر گرفت   تهمتن بدل مهرش اندر گرفت
 چو خورشید تابان ز چرخ بلند   ده میخ است افکند رخشان که مند
 ببازوی رستم یکی مهره بود   که آن مهره اندر جهان شهره بود
 بدو داد و گفتش که این را بدار   اگر دختر آرد ترا روزگار
 بگیر و بگیسوی او بر بدوز   به نیک اختر و فال گیتی فروز
 ورا یدون که آید ز اختر پسر   به بندش ببازو نشان پدر
 ببالای صام نریمان بود   بمردی و خوی کریمان بود
 فرود آرد از ابر پران عقاب   نتابد به تندی برو آفتاب
 ببازی شمارد همی رزم شیر   نه پیچد سر از رزم پیل دایر
 همی بود آن شب بر ماه روی   همی گشت از هر سخن پیش روی
 چو خورشید تا بنده شد بر سپهر   بیاراست روی زمین را بمهر
 به پدرود کردن گرفتش به بر   بسی بوسه دادش به چشم و بوسر

پری چهره گریان ازو باز گشت   ابا انده و درد انباز گشت
 بر رستم آمد گرانمایه شاه   به پرمیدش از خواب آرام گاه
 چو این گفته شده ز دادش برخش   ازو شادمان شد دل تاج بخش
 بیامد بمالید و زین بر نهاد   شد از رخس رخشان و از شاه شاد
 وز انجا سویی سیستان شد جو باد   وزین داستان کرد بسیار یاد
 وز انجا سویی زابلستان کشید   کسی را نگفت آنچه دید و شنید

گفتار اندر زادن سهراب

چونه ماه بگذشت بر دخت شاه   یکی کودک آمد چو تابنده ماه
 تو گفتی گو پیلتن رستم است   و یاسام شیر است و یا نیرم است
 چو خندان شد و چهره شاداب کرد   و را نام تهمینه⁹ سهراب کرد
 چنان پروریدش مادر بنار   که روزی به پیزیش نامد نیاز
 چو یکماه شد همچو یکسال بود   برش چون بر رستم زال بود
 چو سه ساله شد ساز میدان گرفت   به پنجم دل شیر مردان گرفت
 چو ده ساله شد زان زمین کس نبود   که یارست با و نبرد آزمون
 به تن همچو پیل و به چهره چو خون   سطرش دو بازو بسان مستون

به بالا بلند و به بازو توي   میان لاغرو ساعدش پهلوئي
 بکُشتي و چوگان برفتي بگوي   نبودي کسي مرد آن ناهنجوي
 به نخچير شيران برون تاختي   ببازي همه رزم شان ساختي
 به نگد دردويدي پي بادپاي   گرفتني دُم اسب ماندي محبائي
 بر مادر آمد بپرسيد ازوي   بدو گفت گستاخ با من بگوي
 که من چون زهشيران برترم   هي با آسمان اندر آيد سرم
 ز تخم کيم وز کدامين گهر   چه گويم چوپرسد کسي از پدر
 گر اين پرسش از من بهماند نهان   نمايم ترا زنده اندر جهان
 چو بشنيد تهمينه گفت جوان   به ترسيد زان نامور پهلوان
 بدو گفت مادر که بشنو سخن   بدین شادمان باش و تندي مکن
 تو پر کو پيلان رستمی   ز دستان سامي و از نيرمي
 از ايرا سرويت ز آسمان برتر است   که تخم تو زان نامور گوهر است
 دل شيردار بتن ژنده پيل   نهنگان برارد ز دريائي نيل
 جهان آفرين تا جهان آفريد   سوايي چو رستم نيامد پديد
 چو سام نريمان بگيتي نبود   سرش را نيارست گردون بسود

بگیتی چو ایشان نه بد نامدار جهان دار و گرد و دلیز و سوار
 یکی نامه از رستم جنگ جوی بیارود و بنمود پنهان بدوی
 سه پیاوشت رخشان و سه بدره زر کز ایران فرستاده بودش پدر
 بدانکه که او زاده بودش ز نام فرستاده بودش پدر با پیام
 نکه کن تو آن را بخوبی نگر که بابت فرستاده ای پرهیز
 مزد گرداری کنون یادگار هما نا که باشد ترا این بکار
 پدر گر بداند که توزین نشان شدستی سرافراز گردن کشان
 چو داند بخواند ترا نزد خویش دل مادرت گردد از درد ریش
 دگر گفت کافراسیاب این سخن نباید که داند زسرتا به بن
 که او دشمن نامور رستم است بتوران زمین زو همه ماتم است
 مبادا که گردد بتو کینه خواه زخشم پدر پور سازد تباه
 چنین گفت سهراب کاتدر جهان ندارد کسی این سخن را نهان
 نبرده نزادی که چونین بود نهان کردن از من چه آئین بود
 نهانی چرا داشتی از من این نزادی باین و با آفرین
 بزرگان جنگ آور از پاستان ز رستم زنند این زمان داستان

گمنون من ز ترکان جنگ آوران   فرار آورم لشکر بیکران
 برانم بایران زمین کینه خواد   همی کرد کینه برارم بماد
 بر انگیزم ازگاه کاوس را   از ایران بپریم پی طوس را
 نه گودر زمانم به نیکو سران   نه گردان جنگی و نام آوران
 برستم دهم گنج و تخت و کلاه   نشا نمش برگاه کاوس شاه
 از ایران بدوران شوم جنگ جوی   ابا شاه روی اندر آرم بروی
 بگیرم سر تخت افراسیاب   سرنیزه بگذارم از آفتاب
 ترا بانوی شهر ایران کدم   بجنگ اندرون کار شیران کنم
 چورستم پدر باشد و من پسر   بدیتی نماند یکی تاجور
 چوروشن بود روی خورشید و ماه   ستاره چرا بر فرازد کلاه
 خروج کردن سهراب و طلب اسپ کردن
 بمادر چنین گفت سهراب کو   که ای مادر از من حدیثی شنو
 که خواهم شدن سوی ایران زمین   که بینم مر آن باب با آفرین
 یکی اسپ باید مرا کام زن   سم او ز فولاد خارا شکن
 چوپیلان بزور و چومرغان به بر   چوماهی به بحر و چو آهو به بر

که برگیرد این گرزو گویال من⁹   همی پهلوانی برویال من
 پیاده نشاید شدن جنگی جوی   چو باختم رو اندر آرم بروی
 چو بشنید مادر چنین از پسر   بخورشید تابان برآورد سر
 بچوپان بفرمود تهرچه بود   فسیله بیارد بکردار دود
 که مهراب اسمی بچنگ آرد   که بروی نشیند چو جنگ آرد
 همه هرچه بودند اسپان گله   که بودی بکوه و بصحرایله
 بشهر آوردند و مهراب شیر   که مژدی گرفت و بدیامد دیر
 هراسی که دیدی نوبی زور و بال   فکندی بکردنش خم دوال
 نهادهی برو دست خود بیسگون   شکم بر زمین بر نهادهی هیون
 بزورش بسی اسپ زیبا شکست   ندیامدش شایسته، اسپ بدست
 نبد هیچ⁹ اسپ سزاوار اوی   بید تنگدل آن کو نامجوی
 سر انجام کردی از آن انجمن   بدیامد بنزدیک آن پیلتن
 که دارم یکی کره رخشش نژاد   بر رفتن چو تیر و پیویه چوباد
 بزور و بر رفتن بکردار هور   ندید است کس همچنان تیز یور
 ز زخم شمش گاو ماهی ستود   بچستن چو بیتی و به هیگل چوکود

یکی کره چون گوه وادی مه‌پر   بصحرا بپوید چو مرغی به‌پر
 بکه بردونده بسان کلاغ   بدریا درون او بگردار زاغ
 بصحرادرین همچو تیراز کمان   رسد چون شود از پی بدگمان
 بشد شاد سهراب از گفت مرد   بخمدید و رخساره شاداب کرد
 به‌برد ند آن جرعه خوب رنگ   بنزد یک سهراب یل بیدرنگ
 بگردش به نیروی خود آزمون   قوی بود شایسته آمد همیون
 توازید و مالید وزین بر نهاد   برو برنشست آن یل دیوزاد
 در آمد بزین چون که بیستون   گرفتش یکی نیزه چون ستون
 چنین گفت سهراب با آفرین   که چون اسبم آمد بدست اینچنین
 من اکنون بماید سواری کنم   بکارس بر روز تازی کنم
 بگفت این و آمد سوی خانه باز   همی جنگی ایرانیان گرد ساز
 زهر سو سپید شد برو انجمن   که هم با گهر بود و هم تیغ زن
 به پیش نیا شد بخواهشگری   وزو خواست دستوری و یاری
 چو شاه سمنگان چنان دید باز   به بخشید او را زهر گونه ساز
 ز تاج و ز تخت و کلاه و کمر   ز اسب و ز اشتر ز زر و گهر

ز خفتان رومي و سار نبرد   شگفتيد از آن کودک شیرخورد
 بداد و دهش دست را بر کشاد   همه سازو آيين شاهان نهاد
 خبر شد بنزد يک افراسياب   که افگند سهراب کشتي بر آب
 يکي لشکري شد برو انجمن   همي سرفراز چو سرو چمن
 هنوز از دهن بوي شیر آيدش   همي رای شمشير و تير آيدش
 زمين را به خنجر بشويد همي   کنون رزم گاوس جويد همي
 مپاه انجمن شد برو هر بني   نياید همي يادش از هرکسي
 سخن زين درازي چه بايد کشيد   هنر برتر از گوهر آمد پديد
 کسي گو نرنگ تهمت بود   نداشت گمان کو فروتن بود
 مپهدار بشنیده بود اين خبر   ز تهمينه ورستم زال زر

فرستادن افراسياب هديه و نامه پيش سهراب

چو افراسياب اين سخنها شنود   خوش آمدش و خنديد و شادي نمود
 و لشکر گزيد از دلاور سران   کسي کو گرايد بگرز گران
 مپهد چو هومان و چون بارمان   که در جنگشيران نجستني زيان
 ده و د و هزار از دايگان گرد   گزيدش ز لشکر بديشان سپرد

بگردان لشکر سپهدار گفت   که این راز باید که ماند نهفت
 چنین گفت کین چاره اندر جهان   بسازید و دارید اندر نهان
 پسر را نباید که داند پدر   ز پیوند جان و ز مهر و گهر
 فرستم گر آن لشکر نزد اوی   بایران شود در زمان جنگ جوی
 چو روی اندر آزد هر دو بروی   تهمتن بود بیگمان چاره جوی
 مگر کان دلاور کو سال خورد   شود کشته بدست این شیر مرد
 چو بی رستم ایران بچنگ آوریم   جهان پدش کاوس تنگ آوریم
 وزان پس بسازیم سهراب را   به بندیم یک شب بدو خواب را
 وگر کشته گرد بدست پدر   ازان پس بسوزد دل نامور
 برفتند بیدار دو پهلوان   بنزدیک سهراب روشن روان
 به پیش اندرون هدیه شهریار   ده اسب و ده اشتر بزین و ببار
 زیروزه تخت و زیبحاده تاج   سر تاج در پایه تخت عاج
 یکی نامه بالابه دل پسند   نبشته به نزدیک آن ارجمند
 که گر تخت ایران بدست آوری   زمانه بر آساید از دآوری
 ازین مرز تا آن بسی راه نیست   سمنگان و توران و ایران یکیست

فرستمت چندانکه باید سپاه	تو بر تخت بنشین و بر نه کلاه
بتوران چو هومان و چون بارمان	دلیر و سپهبد نبد بیکمان
اگر جنگ جویی تو جنگ آورند	جهان بر بداندیش تنک آورند
فرستادم اینک بفرمان تو	که باشند یک چند مہمان تو
چو ترخان چینی و سید صد هزار	گزیده یلان از در کارزار
ز چین آنزمان پیش افراسیاب	بخدمت رسیده بہنگام خواب
دگر نامداران کہ از چین بدند	سراسر کمر بسته کین بدند
بدیشان چنین گفت از ایدردمان	سراسر پیویند با بارمان
چو آن نامہ و خلعت شہریار	پردند با اسب و اشتر بہار
چو آمد بسہراب از ایشان خبر	پذیرہ شدن را بہ بستش کمر
بشد با نیا بدیش ہومان چو باد	سپہ دید چندان دلش گشت شاد
چو ہومان را دید با بال گفت	فر و ماند یکبار ازو در شگفت
بدوداد پس نامہ شہریار	ابا ہدیہ واسپ و اشتر بہار
سپہدار ہومان سوار دلیر	بسہراب گفت ای یل نرہ شیر
بخوان نامہ شاہ توران زمین	بہ بین تا چہ فرمان دہی اندرین

جهان جوي چون نامه^۱ او بخواند   از انجايگه تيز لشکر براند
 جهانديده گردان کشور کشای   نشستند بر جرمة^۲ بادپاي
 بزد کوس و سوي ره آورد روي   جهان شد پراز لشکر وهاي و هوي
 کسي را نبد تاب با او بجنگ^۳   اگر شير پيش آيدش يا نهنگ
 سوي مرز ايران سپه را براند   همي سوخت زآباد چيزي نماند
 رسيدن سهراب بدژ سپيد و رزم کردن بالهجير
 دژي بود کش خواندندي سپيد   بدان دژ بد ايرانيان را اميد
 نگهبان دژ رزم ديده هجير   که با زور دل بود و با گرز و تير
 هنوز آن زمان گسته^۴م خورد بود   بخوردي گراينده و گرد بود
 يکي خواهرش بود گرد و سوار   بداندش و گرد نکش و نامدار
 چو آگه شد از کار لشکر هجير   بپوشيد جوشن بگردار شير
 چو سهراب نزديک آن دژ رسيد   هجير دلاور مراورا بديد
 نشست از بر بادپاي چو گرد   زد زرفت پويان بدشت نبرد
 بدان لشکر ترک آواز داد   چنين گفت آن گرد پهلوان
 که گردان کدامند و جنگ آوران   دايان کار آزموده سران

پذیره نیامد کس اورا بجنگی که بد برز بالا و با زور و هنگ
 چو سهراب جنگ آور او را بدید بر آشت شمشیر کین بر کشید
 ز لشکر بزون تاخت برسان شیر به پیش هجیر اندر آمد دلیر
 چنین گفت با رزم دیده هجیر که تنها بجنگ آمدی خیره خیر
 چرا خیره تنها بجنگ آمدی خرامان بجنگ نهنگ آمدی
 چه مردی و نام و نژاد تو چیست که زاینده را بر تو باید گریست
 هجیرش چنین داد پاسخ که بس بترکی نباید مرا یار کس
 منم گرد گیران سوار دلیر که روبه شود نزد من نره شیر
 هجیر دلیر سپهد منم هم اکنون سرت را ز تن برکنم
 فرستم بنزدیک شاه جهان تمت را کند کرگس اندر نهان
 بخندید سهراب کین گفت و گوی بگوش آمدش تیز بشهاد روی
 سبک نیزه بر نیزه انداختند که از یکدگر باز نشناختند
 چو آتش بیامد کو پیل زور چو کوهی روان کرد از جا ستور
 یکی نیزه زد بر میانش هجیر نیامد سنان اندرو جایگیر
 سنان باز پس کرد سهراب شیر بن نیزه زد بر میانش دلیر

ز زین بر گرفتش بکردار باد   نیامد همی زو بدل درش یاد
 بزد بر زمینش چو یک لخت کوه   بجان و دلش اندر آمد ستوه
 ز اسب اندر آمد نشست از برش   همیشه خواست از تن بریدن سرش
 به پیچید و برگشت بر دست راست   غمی شد ز سهراب و ز نهار خواست
 رها کرد زو جنگ و ز نهار داد   چو خشنود شد پند بسیار داد
 به بستش به بند انگهی جنگ جوی   بنزدیک هومان فرستاد اوی
 ز کارش فروماند هومان شگفت   که ز انسان دایری به آسان گرفت
 بدژر چو آگه شدند از هجیر   که اورا گرفتند و بردند اسیر
 خروش آمد و ناله مرد و زن   که گم شد هجیر اندران انجمن
 رزم کردن سهراب با گرد آفرید

چو آگاه شد دختر گزدهم   که سالار آن انجمن گشت گم
 غمین گشت و برزد خروشی بدرد   بر آورد از دل یکی باد سره
 زنی بود برسان گرد و سوار   همیشه بجنگ اندرون نامدار
 کجا نام او بود گرد آفرید   که چون او بجنگ اندرون کس ندید
 چنان ندگش آمد ز کار هجیر   که شد لاله برکش بکردار خیر

نمودند اندران کار جاي درنگی	بپوشید درع سواران بجنگی
بزن بر سر ترک رومی گره	فغان گرد گیسو بزیر زره
کمر بر میان باد پای به زیر	فرو آمد از دژ بکردار شیر
یکی نیزه در دستش آهن گدار ^۹	زد ز رفت پویان بکردار باز
چو رعد خریشان یکی ویله کرد	به پیش سپاه اندر آمد چو گرد
ز رزم آوران جنگی رایار کیست	که گردان کدامند و سالار کیست
بگردن بسان دلاور نهنگی	که بر من یکی آزمون را بجنگی
مر او را نیامد کسی پیش باز	بجنگی آرایش لشکر سرفراز
بخندید و لب را بدنندان گزید	چو سهراب شیر اوزن او را بدید
بدام خداوند شمشیر وزور	چنین گفت گامد دگر باره گور
یکی ترک چینی بکردار باد	بپوشید خفتان و بر سر نهاد
چو دخت کمند افکن او را بدید	بیامد دمان پیش گرد آفرید
نه بد مرغ را پیش تیرش گذر ^۹	کمان را بزه کرد و بکشد بر
چپ و راست جنگی سواران گرفت	بسهراب بر تیر باران گرفت
بر آشفست و تیز اندر آمد بجنگی	نگه کرد سهراب و آمدش ننگی

سپر بر سر آورد و بنهاد روی   ز پیکار خون اندر آمد بجوی
 هم آورد را دید گرد آفرید   که برسان آتش همی برد مید
 کمان را بزه بر ببارو فگند   سمندش بر آمد برابر بلند
 سر نیزه را سوی سهراب کرد   عنان و سنان را پراز تاب کرد
 بر آشفست سهراب و شد چون پلنگ   چو بدخواه او چاره جوشد بجنگ
 عنان بر گرانید و برداشت اسب   بیامد بکردار آذر گشپ
 چو آشفته شد شیر تندی نمود   سر نیزه را سوی او کرد زود
 بدست اندرون نیزه جان ستان   پس پشت خود کردش انگه سنان
 بزد بر کمر بند گرد آفرید   زره بر تنش یک بیک بردید
 ز زین بر گرفتش بکردار گوی   که چوگان ز باد اندر آید بروی
 چو بر زین به پیچید گرد آفرید   یکی تیغ تیز از میان بر کشید
 بزد نیزه او بدونیم کرد   نشست از بر زین و برخاست کرد
 به آورد با او بسنده نبود   بتابید از روی و برکاشت زود
 سپید عنان ازدها را سپرد   بخشم از جهان روشنائی ببرد
 چو آمد خروشان بتنگ اندرش   بجنبید و برداشت خود از سرش

رها شد زبند زره موي اوي   درفشان چو خورشيد شد روي اوي
 بدافست سهراب كود دختر است   سرموي او از در افسر است
 شكفت آمدش گفت از ايران سپاه   چنين دختر آيد به آوردگاه
 سواران جنگي بروز نبرد   پانا بر آزند از ابر گرد
 زنان شان چنين اند ز ايرانيان   چگونند گردان جنگ آدران
 ز فتراك بكشاد پيچان كمند   بينداخت و آمد ميانش به بند
 بدو گفت كز من رهايي مجوي   چرا جنگ جوي تو اي مادروي
 نيامد بدامم بسان تو گور   ز جنگم رهايي نيابي مشور
 كشادش رخ آنگاه گرد آوريد   مرآن را جز اين هيچ چاره نديد
 بدو روي بنمود گفت اي دلير   ميان دليران بكر دارشير
 دولشكر نظاره برين جنگ ما   بدين گرز و شمشير و آهنگ ما
 كنون من كشاده چنين روي و موي   سپاه از تو گردن پراز گفت و گوي
 كه با دختري او بدشت نبرد   بدين سان به ابر اندر آورد گرد
 نبايد كه چنين درنگ آورد   كزين زرم بر خويش ننگ آورد
 ز بهر من آهو زهر سو مخواه   هيان دو صفت بر كشيده سپاه

نهائي بسازيم بهتر بود   خرد داشتن کار مهتر بود
 کمون لشکر و دژ بفرمان تست   نبايد بدین آشتي جنگ جست
 دژ و گنج و دژبان سراسر تراست   چو آنکي چنان کت مراد و هواست
 چور خساره بنمود سهراب را   ز خوشاب بکشد عذاب را
 يکي بوستان بود اندر بهشت   ببالاي او سرود حقان نکشت
 دو چشمش گوزن و دو ابرو کمان   تو گفتي هي بشگفت هر زمان
 ز دیدار او مبتلا شد داش   تو گفتي که درج بلا شد داش
 بدو گفتم زين گفته اکنون مگرد   که دیدي مرا روزگار نبرد
 بدین یاره دژ دل اندر میند   که این نیست برتر ز چرخ بلند
 بیای آورد زخم گویال من   فراند کسی نیزه بر بال من
 عنان را به پیچید گرد آفرید   سمند سرافراز بر دژ کشید
 هیرفت سهراب با او بهم   بیامد بدرگاد دژ گزدم
 در دژ کشادند و گرد آفرید   تن خسته و بسته در دژ کشید
 در دژ به بستند و غمگین شدند   پراز غم دل و دیده خونین شدند
 از ازار گرد آفرید و هجیر   پراز درد بودند برنا و پیر

هر دختر آمد هي گزدهم   ابا نامداران و گردان بهم

چو دخترش راديد گزدهم پير   ز شادي رخس گشت مانند شير

بگفتش كه اي نيكدل شيرزن   پُر از غم بُد از تو دل انجمن

كه هم رزم جستي هم افسون و رزنگ   نيامد ز كاري تو بر دوده ننگ

سپاس از خداوند چرخ بلند   كه نامد بجانَت ز دشمن گزند

بخنديد بسيار گرد آفرید   باره برآمد سپهه بنگريد

چو سهراب را ديد بر پشت زين   چنين گفت كاي گرد توران و چين

چرا رنجه گشتي چنين بار گرد   هم از آمدن هم ز دشت نبرد

بدو گفت سهراب كاي خوب چهر   بتاج و به تخت و به باد و به مهر

كه اين باره باخاك پست آورم   ترا اي ستمگر بدست آورم

چو بيچاره كردي و پيچان شوي   ز گفتار هرزه پشيمان شوي

كجافست پيمان كه كردي پديد   چو بشنيد گفتار گرد آفرید

بخنديد و انگه به افسوس گفت   كه ترکان ز ايران نيابند جفت

چنين رفت روزي نبودت زمن   بدین درد غمگين مكن خويشتن

همانا كه تو خون ز ترکان نه   كه جز باقرين بر ترکان نه

بدین زور و این بازوی و کتف و بال   نداری کس از پهلوانان همال
 و لیکن چو آگاهی آید بشاه   که آورد کردی ز توران سپاه
 شهنشاه و رستم بجنبد ز جای   شما با تهمین ندارید پای
 نماند یکی زنده از لشکرت   ندانم چه آید ز بدبر سرشته
 دریغ ایدم کین چذین بال سفت   همی از پلنگان ببايد نهفت
 ترا بهتر آید که فرمان کنی   رخ نامور سوي توران کنی
 نباشی پس ایمن ببازوی خویش   خورده گاو نادان ز پهلوی خویش
 چو بشنید سهراب ننگ آمدش   که آسان همی دژ بچنگ آمدش
 بزیر دژ اندریکی جای بود   کجا دژ بدان جای بر پای بود
 بتاراج داد آن همه بوم رست   بیکبارگی دست بد را به بست
 چذین گفت کامروز بیگاه کشت   ز پیکار ما دست کوتاه کشت
 برآریم شبگیر ازین باره گرد   نهیم اندرین جای شور نبرد
 همی گفت کامشب امان بان شان   که این باره فردا شود سرفشان
 چو گفت این عذر را بتاید و رفت   سوي جای خود باز گردید و گفت

نامه گزدهم بگاوس و نمودن احوال سهراب

چو برگشت سهراب گزدهم پیر   بیاورد و بنشانند مرد دبیر
 یکی نامه بنوشت نزد یک شاه   برافکند پوینده مردی براه
 نخست آفرین کرد بر شهریار   نمود انگهی گردش روزگار
 که آمد بر ما سپاهی گران   همه رزم جویان و کند آوران
 یکی پهلوانی به پیش اندرون   که سالش زدو هفت نامد فزون
 بدلا زمر و سهی بر تراست   چو خورشید تابان بدو پیکراست
 برش چون بر شیر و بالاش برز^۹   بایران ندیدم چنین دست و گرز^۹
 چو شمشیر هندی با چنک آیدش   زد ریا و از کوه نذک آیدش
 چو آواز او رعد غرنده نیست   چو بازوی او تیغ برنده نیست
 بایران و توران چمن مرد نیست   بگیتی کس او را هم آورد نیست
 بنام است سهراب گرد دلیر^۹   نه از دیو بیاید نه از پیل و شیر
 تو گوئی مگر بدیگمان رستم است   و یا گردی از تخمه زهرم است
 چو ایدر رسید این چنان بادشاه   ابا لشکری نامور کینه خواه
 هجیر دلاور میان راه بست   یکی باره تیز تگ بر نشست
 بشد پیش سهراب رزم آزمای   بر اسپش ندیدم فزون زان بیای

که برهم زند مژه راجنگ جوی   گراید ز بیدنی سوی مغز بوی
 که سهرابش از پشت زین برگرفت   برش مانده زان بازو اندر شگفت
 درستست اکنون بزهار اوست   پر آزار جان و پر از درد پوست
 سواران ترکان بسی دیده ام   عنان پیچ ازین گونه نشنیده ام
 نباشد بگیتی چو او رزم ساز   مگر بیلتن گرد گردن فراز
 هم آورد او در جهان سر بر سر   نباشد بجز رستم زال زر
 مبادا که او در میان دو صف   یکی مرد جنگ آور آرد بکف
 نخواهم که با او بصکرا بود   هم آورد اگر کوه خارا بود
 بران کوه بخشایش آرد زمین   کجا اسپ راند برو روز کین
 اگر دم زند شهریار اندرین   نه راند سپاه و نسازد کمین
 از ایران همه قرهی رفته گیر   جهان از سر تیغش آشفته گیر
 ز ما مایه گیرد که خود زور هست   نگیرد کسی دست او را بدست
 عنان را چون او ندیده است کس   تو گوئی که سام سوار است و بس
 نداریم طاقت درین جنگ اوی   بدین گرز و چنگال و آهنگ اوی
 سر تخت گردان فرو خفته گیر   بزرگیش بر آسمان رفته گیر

بنده اینک امشب همه بر نهیم همه روی را سوی کشور نهیم

اگر خود شکیدیم یک چند نیز نکوشیم و دیگر نگویم چیز

که این باره را نیست پایاب آوی درنگی شود شیر ز اشتاب آوی

چو نامه بمهر اندر آمد بشب فرستاده بر جست و بکشان لب

بگفتش چنان رو که فردا پگاه نه بیند ترا هیچکس زان سپاه

فرستاد نامه سوی راه راست پس نامه انگاه بر پای خاست

بزیر دژ اندر یکی راه بود کجا گزدهم زان ره آگاه بود

بنده بر نهاد و سراندر کشید بدان راه بی راه شد نا پدید

همان شب ازان راه دژ گزدهم برون شد همه دوده با او بهیم

چو خورشید بر زد سراز برز کوه میان ها به بستند توران گروه

ممهیدار سهراب نیزه بدست یکی باره تیز تگ بر نشست

بدان بد که گردان دژ را همه بگیرد به بندد بسان رنه

چو آهنگ دژ کرد کس را ندید خروشی چو شیر ژیان بر کشید

در دژ کشادند در حال باز ندیدند در دژ کسی سرفراز

بشب رفته بودند با گزدهم سواران و دژ دار و دژ بان بهم

چوسهراب و لشکر بر دژ رسید   بباره درون کژدم را ندید
 هراُنکس که بود اندرون جایگاه   گنهگار بودند اگر بیگناه
 بفرمان همه پیش اوی آمدند   بحان هرکسی چاره جوی آمدند
 هُهی جست گرد آفرید و ندید   دلش مهر پیوند او بر گزید
 بدل گفت از آن پس دریغ دریغ   که شد ماه تابنده در زیر میغ
 مرا چشم زخمی عجب رو نمود   که دهر آن چنان صیدی از من ریود
 غریب آهوی آمدم در کمند   که از بند جست و مرا کرد بند
 پری پیکری ناگهان رو نمود   دلم را ریود و غم را فزود
 بنا گاه پنهان شدان دلربا   شدم من بداغ غمش مبتلا
 زهی چشم بندی که آن پرفسون   به تیغ نخست و مرا ریخت خون
 مرا تلخ شد زندگی بی رخس   تنم شد اسیر شکر پاسخش
 ندانم چه کرد آن فسون گر بمن   که ناگه مرا بست راه سخن
 بان رزم و آن روی و آن گفت و گوی   نه بینم دگر دایری همچو اوی
 از آن گفتنش هرگه آرم بید   ز داغش شود سوز و دردم زیاد
 مرا سختی بیکران و نمود   که از یار دوری بمن گشت سود

بزاری مرا خون بپاید گریست   که دلدار خود را ندانم که کیست
 همی گفت و میسوخت از غم بسی   نمیخواست رازش بداند کسی
 ولی عشق پنهان نماند که راز   بمردم نماید همی اشک باز
 غم جان برآرد خروش از درون   اگر چند عاشق بود دو فزون
 زبس مهر آن دخت با فروهنگی   نماند هیچ بر روی سهراب رنگ
 ازان کار هومان نبودش خبر   که سهراب را هست خون در جگر
 ولی از فراست بدل نقش بست   که او را پریشانی داد دست
 بدام کسی پای بند آمد است   ز زلف بتي در کمند آمده است
 نهان می کند درد و خونین دلست   هوس می رود راه و پا در گلست
 یکی فرصتی جست و گفتش برآز   که ای شیر دل گرد گردن فراز
 بزرگان پیشین با کین کیش   گرامی ندیدند کس را چو خویش
 ندادند بیهوده دل را زدست   نگشتند از باده مهر مست
 صد آهوی مشکین بخم کمند   گرفتند و دل را نکردند بند
 فریب پری پیکران جوان   نخواهد کسی کو بود پهلوان
 کسی را رسد گردی و سروری   که مهر فلک را کند مشتری

تو ای شیر دل مهتر دیو بند   ز مهر که گشتی چنین مستمند
 نه رسم جهان گیری و سروریست   که از مهر ماهی نباید گریست
 ترا خواند فرزند افراسیاب   توئی سرور امروز برخشک و آب
 ز توران بکاری برون آمدم   شناور بدریای خون آمدم
 سر مرز ایران گرفتیم تنگ   چنین دژ باسانی آمد به چنگ
 اگر چند این کار باشد بکام   ولی هست در پیش رنجی تمام
 بیاید شهنشاه کاوس و طوس   چو رستم که با شیر سازد فسوس
 سپهدار کودرز و گیز دلیر   فرامرز و بهرام و رهام شیر
 چو گرگین میلاد و قرحاد زاد   کرازه که از پیل باشد زیاد
 چنین نره شیران پولاد چنگ   کمر بسته کین پی نام و ننگ
 بیایند یکسر به پیکار ما   که داند که خود چون شود کار ما
 توئی مرد میدان این سروران   چه کارت بعشق بری پیکران
 بدل سرد کن مهر شوخان شگ   که فردا نمایی ز مردان جنگ
 تو ای نوجوان از دلیری خویش   گرفتی یکی کار دشوار پیش
 اگر یکدلی کام حاصل کنی   و گرنه سراندر سر دل کنی

یقین دان که کاری که دارد دوام   بلندی پذیرد ازان کار نام
 تو کاری که داری نبردی بسر   چرا دست بازی بکار دگر
 نبردی و مردی جهان را بگیر   ز شاهان بدست آرتاج و سریر
 چو کشور بدست تو آید فراز   بهرجای خوبان برندت نماز
 کسی خسته مهر دایر بود   که اواز زرو زور لاغر بود
 هرانکس که نشد کامران در جهان   پرستش کندش کهان و مهبان
 چو هومان بدینسان سخن پیش برد   سراسر بسهراب یل بر شمرد
 ازان گفته سهراب بیدار شد   دلبسته بند پیکار شد
 بگفت ای سر نامداران چین   بغفتار خوبت هزار آفرین
 شد این گفت تو داروی جان من   کنون با تو نو گشت پیمان من
 جهان را سراسر چه خشک و چه آب   در آرم بفرمان افراسیاب
 بگفت این و دل راز دایر بکند   برآمد برافراز تخت بلند
 ز فتح حصار و درنگ و شتاب   فرستاد نامه بافراسیاب
 ازان شاد شد شاه توران زمین   همیکرد سهراب را آفرین
 وزان سو چو نامه بخسرو رسید   غمی شد دلش کان سخنهای شنید

گرانمایگان را ز لشکر بخواند   وزین داستان چند گونه براند
 نشستند با شاه ایران بهم   بزرگان لشکر به بیش و کم
 چو پلوس و چو کودرز و گشواد و گیو   چو گرگین و بهرام و فرهاد نیو
 صمدار نامه برایشان بخواند   کم و بیش آن پهلوان را براند
 چنین گفت با پهلوانان بر از   که این کار گرد و بیا بر دراز
 بدینسان که گزدهم گوید همی   از اندیشه دل را بشوید همی
 چه سازیم و درمان این درد چیست   به ایران دم آورد این مرد کیست
 بران بر نهادند یکسر که گیو   بزابل شود نزد سالار نیو
 برستم رساند ازین آگهی   که با بیم شد تخت شاهنشاهی
 مراو را بخواند بدین رزمگاه   که اویست ایرانیان را پناه
 نشست آگهی رای زن با دبیر   که کاری گزاینده بد ناگزیر
 نامه کاوس نزد رستم

یکی نامه فرمود پس شهریار   نوشتن بر رستم نامدار
 نخست آفرین کرد بر پهلوان   که بیدار دل باش و روشن روان
 چنان باد کاندر جهان جز تو کس   نباشد بهر کار فریادرس

بدان کز ره ترک زیبا سري	يکي تاخن کرد با لشکري
بدژدر نشست است خود با سپاه	بدان مردم دژ گرفت است راه
يکي پهلوانیست گرد دلیر	بتن زنده پیل و بدل نره شیر
از ایران ندارد کسی تاب اوي	مگر تو که تیره کنی آب اوي
توي پهلوان زاده شیر دل	زدشمن رنده بشمشیر دل
سرافراز و گردنکش و نامور	ز گردان گیتی بر آورده سر
مهمدار نامي گو پدلتن	ستون یلان نازش انجمن
دل و پشت گردان ایران توي	بچنگال و نیروي شیران توي
ستاننده شهر مائزندان	کشاینده بند هاماوران
زگرز تو خورشید گریان شود	ز تیغ تو ناهید بریان شود
چو گرد پی رخس تو نیل نیست	هم آورد تو در جهان پیل نیست
کمند تو بر شیر بند افگند	سنان تو بر که گزند افگند
توي در همه بد بایران پناه	ز تو بر فرازند گردان کلاه
درو از خداوند روز شمار	بگرشاسپ و نیرم بسام سوار
کزین گونه دارند تخم و نژاد	جهان گیر و شیر اوزن پاک زاده

مرا بخت روشن بدیدار تست   بوی خرم و جاودان تندرست
 گزاینده کاری نو آمد به پیش   کز اندیشه آن دام گشت ریش
 نشستند گردان سراسر بهم   بخواندند آن نامه گزدهم
 بدان گونه دیدند گردان نیو   که نزد تو آید گرانمایه گیو
 به نزد تو آرد مراین نامه را   بدانی بد و نیک این خامه را
 چو نامه بخوانی به روز و به شب   مکن داستان را کشاده دولاب
 اگر دسته داری بدست مدبری   یکی تیز کن مغز بنمای روی
 و گر خفته زود بر چه بپای   و گر خود بپای زمانی مپای
 مگر با سواران بسیار هوش   برانی ز زابل برای فروش
 بران سان که گزدهم ازویاد کرد   جز از تو نباشد و راهم نبرد
 چو بر خوانی این نامه را بیدرنگ   بر آرای و برکش سپه سوی جنگ
 نهاد از بر نامه مهری چو قیر   ز عنبر بر آید بخته وز عنبر
 چو نامه بمهر اندر آمد بداد   بگیو دلاور بکردار باد
 بگیو انگهی گشت بشتاب زود   عذران تگاور ببايد بسود
 نباید که چون نزد رستم شوی   بزابل بهمانی دگر بغذوی

اگر شب رسي روز را بازگرد	بگویش که تنگی اندر آمد نبرد
و گر نه فرار است اي مرد گرد	بدانديش را خوار نتوان شمرد
شب و روز تازان چو باد دمان	نه پرواي آب و نه اندوه نان
ازو نامه بستد هم اندر شتاب	برفت و نجست هيچ آرام و خواب
چو نزديکي زابلستان رسيد	خروش طلایه بدستان رسيد
که آمد سواري ز ايران چو گرد	بزير اندرش باره ره نور
تبهمتن پذيره شدش با سپاه	نهادند بر سر بزرگان کلاه
چو آمد بنزدیکي دژ بتاز	ابا نامداران گردن فراز
پياده شدش گيو و گردان بهم	هران کس که بر زين بدازيش و کم
از اسب اندر آمد کو نامدار	از ايران به پرسيد و از شهر يار
ز ره سوي ايوان رستم شدند	زمانی بدزدند و دم بر زدند
بگفت آنچه بشنيد نامه بداد	ز سهراب چندي سخن کرد ياد
تبهمتن چو بشنيد و نامه بخواند	بخنديد وزان کار خيره بماند
که مانده سام کرد از مهبان	سواري پديد آمد اندر جهان
از آزادگان اين نباشد شگفت	ز ترکان چنين ياد نتوان گرفت

ندانم درین رای یزدان چیست   چنین پهلوان ترک فرخنده کیست
 من اردخت شاه سمنگان یکی   پسر دارم و هست او کودکی
 هنوز آن گرامی نداند که جنگ   توان کرد گاهی شتاب و درنگ
 فرستادش زرو گوهر بسی   بر مادر از بدست کسی
 چنین پاسخ آوردگان ارجمند   بسی بر نیاید که گردد بلند
 هنوز آن نیاز دل و جان من   نه مرد متعافت و لشکر شکن
 چو آیدش هنگام بازو چو شیر   بسی سروران را سر آر از زیر
 همی میخورد بالاب شیر بوی   شود بیگمان زود پر خاش جوی
 که از تخم کورنگ دارد نژاد   ز پیوند و خویشی ما گشت شاد
 سلیحیم که زرم دارد نگاه   به بزم اندرون هست ما را پناه
 بیاتا کنون سوي ایوان شویم   بشادی سوي کاخ دستان شویم
 به بدینیم تارای این کار چیست   همان پهلوان ترک فرخنده کیست
 بیامد سوي کاخ دستان فراز   یل پهلوان رستم سرفراز
 خود و گویو در کاخ نیرم شدند   زمانی بدو دند و بی غم شدند
 همچنین گفت رستم کزین باک نیست   که آخر سر انجام جز خاک نیست

نگویید کس این نام دار از کجا است   ندانم کذون کاین سوار از کجا است
 فرسته چنین پاسخ آورد باز   که دیری نباشد ازان سرفراز
 بدالا شود همچو سرو بلند   بدست اندرین گرزو بر زمین کمند
 بدازو قوی و بتن زورمند   ستاره درآرد ز چرخ بلند
 هانا که سالش نباشد دوهفت   بمردی بر چرخ گردنده رفت
 وایکن هذویش که رزم نیست   همان درخور سوار و در بزم نیست
 ازین سان که گوی توانی پهلوان   که آمد سوی رزم ایرانیان
 ز باره همچو دلاور فگند   به بستش سراسر مخم کمند
 نباشد چنین کار آن پنجه شیر   وگر چند کشتست گرد و دلیر
 گراویست ازو نیست هان ترس و بال   که یزدان زدشمن برادر هلاک
 بگیدو انگهی گفت پس پیدتن   که ای گرد سالار لشکر شگن
 هم اندر نشینیم امروز شاد   ز گردان و خسرو نگیریم یار
 بباشیم یکروز و دم بر زنیم   یکی بر لب خشک نم بر زنیم
 وزان پس بتازیم نزدیک شاه   بگردان ایران نمائیم راه
 مگر بخت رخشنده بیدار نیست   وگر نه چنین کار دشوار نیست

چو دریا بموج اندر آید زجای ندارد دم آتش تیز پای
 درفش مرا چون به بیند ز دور دلش ماتم آرد بهنگام سور
 چو ماند همی رستم زال را خداوند شمشیر و گویال را
 همان تیزخون سام جنگی بود دلیر و دشتیار و سنگی بود
 بدین تیزی اندر نیاید بجنگی نباید گرفتن چنین کار تنگی
 بمی دست بردند دستان شدند زیاد سپید بدستان شدند
 دگر روز شبگیر هم پر خمار پیامد تهمتین بیمار است کار
 ز مستی همان روز باز ایستاد دوم روز رفتن نیامدش یام
 بنرمود رستم بخوالیگران که اندر زمان آوریدند خوان
 چو خوان خورد شد مجلس آراستند می ورود و رامشگران خواستند
 چو آن روز بگذشت روز دگر بر آراست مجلس چو رخسار خور
 سه دیگر صحرگه بیمار می نیامد درایک گاوس و کی
 بر روز چهارم بر آراست گیو چنین گفت باگرد سالار نیو
 که گاوس تند است و دشتیار نیست همین داستان برداش خوار نیست
 همین بود ازینکار و دل پر شتاب شده دور ازو خورد و آرام و خواب

بزرگستان گرد رنگ آوریم   زمین پیش گاوس تنگ آوریم
 شود شاه ایران بما خشمگین   ز ناپاک را نی درآید بکین
 ندارد کسی قوت جنگ اوی   مگر پهلوان رودر آرد بدوی
 مرا چند گفت است بیگاه گاه   که تنگ آمد من ز ایران سپاه
 بد و گفت رستم میندیش ازین   که با ما نشورد کس اندر زمین
 صبحی ازان روز بر خواستند   از اندیشها دل به پرداختند
 آمدن رستم به شهر کاوس شاه و خشم گرفتن او بروی
 بفرمود تا رخس را زین کنند   دم اندردم نای روئین کنند
 پیار استند رخس رستم تمام   بزرین رکیب و بسیمین ستام
 سواران زابل شنیدند نای   برفتند با ترک و جوشن زجای
 بر آراست رستم سپاهی گران   زواره شدش بر سپه پهلوان
 چو رستم بیامد بنزدیک شاه   پذیره شدندش بیکروزه راه
 چو طوس و چو کوردز گشوادگان   پیاده شده پیش اسپش دوان
 پیاده شد از اسپ رستم همان   گرفتند پرستش بدل درمهان
 کرازان بدرگاه شاه آمدند   کشاده دل و نیکخواه آمدند

خشم گردن کاؤس برگیو ورستم

چو رفتند بردند پیشش نماز   بر آشفست و پاسخ نداد هیچ باز
 یکی بانگ برزد بگیو از نخست   پس انگاه شرم از دودیده پشت
 که رستم که باشد که فرمان من   کند پست و پیچید ز پیمان من
 اگر تیغ بودی کدو پیش من   مرش کند می چون ترنجی زتن
 بگیر و به بند زنده بردار کن   وزو نیز مکشای بامن سخن
 ز گفتار او گیو را دل بخست   که بردی سوی او برانگنه دست
 شده تند کاؤس چین در جبین   شده راست مانند شیر غرین
 بر آشفست با گیو و با پیلن   بدو خیره مانده همه انجمن
 بفرمود پس طوس را شهریار   که رو هر دو را زنده برکن بدار
 خود از جای برخاست کاؤس کی   بر افروخت برسان آتش زنی
 که از پیش کاؤس بیرون برد   مگر اندران تیزی افسون برد
 قهقتم بر آشفست با شهریار   که چندین مدار آتش اندر کنار
 همه کارت از یکدگر بدتر است   ترا شهر یاری نه اندر خور است
 چنین تاج بر تارک بی بها   بسی بهتر آمد ز دم ازدها

من آن رستم زال نام آورم	که از چونتوشه خم نگیرد سرم
زمین و زچین وز هاماوران	ز روم و ز بسکسار و مائزدران
تواندر جهان خود زنده	به بنده در پیش رخس من اند
تو سهراب را زنده بردار کن	بر آشوب و بدخواه را خوار کن
بزد تند یکدمست بردست طوس	تو گشتی زبیل زبان یافت کوس
زیالا نگویند اندر آمد بسر	برو کرد رستم به تندي گذر
بیرون شد بخشم اندر آمد برخش	منم گشت شیرازن تاج بخش
چو خشم آورم شاه کاوس کیست	چرا دمست باز بمن طوس کیست
چرا دارم از خشم کاوس باک	چه کاوس پیشم چه یکمشت خاک
مرا زور و فیروزی از داوراست	نه از بادشاه و نه از لشکر است
زمین بنده و رخس گاه منست	نگین گرز و مغفر کلاه منست
شب تیره از تیغ رخشان کنم	بر آوردگه بر سر افشان کنم
سر نیزه و گرز یار من اند	دوبازوی دل شهریار من اند
چه از اردم او نه من بنده ام	یکی بنده آفریننده ام

دلیران شاهي مرا خواستند   همان گاه و افسر بيدار استند
 سوي تخت شاهي نکردم نگاه   نگه داشتتم رستم و آکين و راه
 اگر من پذيرفتمی تاج و تخت   نبودى ترا اين بزرگي و بخت
 همه هرچه گفتمی سزاي من است   ز تو نیکو کوي ها بجاي من است
 وگر کيقبادم زالبرز کوه   بزاري فتاده میان گروه
 فداورد می من بایران زمین   نه بستی کمر بند و شمشیر کین
 نشاندم بدین تخت من کيقباد   چه کار س دانم چه خشمش چه باد
 ترا اين بزرگي نبودى و کام   که گوئی سخنهای دستان سام
 اگر من نرفتمی بمائزندان   بگردن بر آورده گرز گران
 که کذدی دل و مغز دیوی سمید   کرا بود بر بازوی خود امید
 نیارد بیاد هیچ مائزندان   که چون خوار به نشستہ بُد با سران
 نشاید سبکسر که شاهي کند   که البته روزی تباهي کند
 بباد آرد تاج و تخت و نگین   بدشمن سپارد سرا سر زمین
 مباد از نسل کیان ناخلف   که نام نیاکان شود زو تلف
 چو برگشت زین گونه گفتار چند   بگردان در بند بکشود بند

به ایرانیان گفت سهراب گرد	بیايد نمائد بزرگ و نه خورک
شما هر یکی چاره جان کنید	خرد را بدین کار درمان کنید
بایران نه بینید ازین پس مرا	شمارا زمین پر کرگس مرا
بزداسپ و از پیش ایشان برفت	هی پوسست برکنده گفتی بگفت
ضمین شد دل نامداران همه	که رستم شهبان بود و ایشان رسته
یکدورز گفتند کین کار تست	شکسته بدست تو گردد در دست
سپهد چو از تو سخن بشنود	بگفتار تو بیگمان بگردد
به نزدیک آتشاه دیوانه شو	وزین در سخن یاد کن نو بنو
سخن های چرب و دراز آوری	مگر بخت کم بوده باز آوری
هم آنکه نشستند با یکدگر	مراسر بزرگان پر خاش خر
چو گیو و چو کدورز بهرام شیر	چو رهام و گرگین سوار دلیر
هی این بدین آن بدان گفت شاه	ندارد دل نامداران نگاه
چو رستم که هست او جهان پهلوان	به بخشید گاوس کی را روان
برنج و به سختیش فریاد رس	نبود است هرگز جز او هیچ کس
چو بستند دیوان مازندران	هم آن شاه و هم مان به بندگران

ز بهر ش چه رنج و چه سختي کشيد جگر گاه ديودژم بر دريد
 بشاديش بر تخت شاهي نشاند برو آفرين بزرگان بخواند
 دگر ره چو اورا بهاماوران به بستند پايش به بند گران
 ز بهر ش چنان شهرياران بگشت بهاماوران هيچ ننمود پشت
 بياره اورا سوي تخت باز بشاهي همي برد پيشش نماز
 چو پاداش او باشد آويختن نه بينيم جز روي بگريختن
 وليکن کنونست هنگام کار که تنگ اندر آمد چنين روزگار
 نبايد که آيند ايدر بتنگ چو ايدر نه بينند مارا بجنگ
 چه سازيم اکنون که رستم برفت سوي زابلستان خراميده تفت
 ابي او نباشيم در رزم شاه همه رزم ما گشت اکنون چو بان
 کسي بايد اکنون برفتن همان مگر باز گرداند آن پهلوان
 سپهدار کورز گشواد تفت به نزديک خسرو خراميده رفت
 بکاوس کي گفت رستم چه کرد کز ايران برآوردی امروز گره
 چو او رفت و آمد سپاهي گران يکي پهلواني بگزر گران
 فراموش کردی زهاماوران وزان کار ديوان ماژندران

که گوئی و را زنده بردار کن   ز شاهان نباید کش افتد سخن
 مکافات رستم نمودی درست   ز شاهان کس این رای هرگز نیست
 که داری که با او بدشت نبرد   شود بر فشانند برو تیر و گرز
 یلان ترا سر بسر گزن هم   شنید است دید است از پیش بکم
 همی گوید آن روز هرگز مباد   که با او سواری کند رزم یادم
 کسی را که جنگی چو رستم بود   بپازارد او را خرد کم بود
 خرد باید اندر سر شهر یاز   که تیزی و تند بیاید بکار
 چو بشنید گفتار کرد ز شاه   بدانست کردار آیین و راه
 پشیمان شدش ز آنکه او گفته بود   به بیهودگی مغزش آشفته بود
 بکود ز گفت این سخن در خور است   لب پیر بایزد نیکو تراست
 شمارا بپاید بر او شدن   بخوبی بسی داستان ها زدن
 منرش کردن از تیزی من تهی   نمودن بدو روزگار بسی
 بیاور قبول او به نزدیک من   که روشن شود جان تاریک من
 چو کود ز فرخاست از پیش اوی   پس پهلوان تیز بنهک روی
 برفتند با او روان سیمای   پس رستم اندر گرفتند راه

چه دیدند بر ره کو پیدمتن همه نام داران شدند اسبمتن
 فیاض گرفتند بر پهلوان که جاوید باشی و روشن زوان
 جهان سر بسر زیر پای تو بان همیشه سر تخت جایی تو بان
 تودائی که کاوش را مغز نیست به تیزی سخن گفتنش نغز نیست
 بگوید همانکه پیشیمان شود بخونی ز سر باز پیمان شود
 تهمتین گر آزرده گردد ز شاه مر ایرانیان را نباشد گناه
 که بگذارد این شهر ایران همی کند روی فرخنده پنهان همی
 هم اوزین سخنهای پیشیمان شد است ز تندی بخاید همی پشت دست
 تهمتین چندین پاسخ آورد باز که هستم ز کاوش کی بی نیاز
 مرا تخت زین باشد و تاج ترک قبا جوشن و دل نهاده بمرگ
 سزایم بدین گفتن ناسزا که گوید به تندی مرا بادشا
 که اورا ز بند آوریدم بیرون سوب تاج و تختش بدم رهنمون
 گهی رزم دیوان مائزندان گهی جنگ با شاه هاموران
 ز بند و ز سختی رهانیدمش چو در هست دشمن چنان دیدمش
 ز دانش ندارد سرش آگهی مگر تیزی و تندی و ابلهی

سرم گشت سیر و دلم کرد بس   جز از پاک یزدان نترسم زکس
 ز گفتار چون سیر شد تهمتن   چنین گفت کورز با پیلتن
 که شاه و دلیران گردن کشان   بدیگر سخنها برند این گمان
 عزیز ترک ترسندده شد سرفراز   همی گوید این گونه هر کس برآز
 کز انسان که کرده داد آگهی   همه بوم و بر کرده از ماتهی
 که چون رستم از وی بترسد بجزنگ   مرا و ترا نیست جای درنگ
 ز آشفتن شاه و پیکار اوی   بدیدم بدرگاه برگفتگوی
 ز سهراب یل رفت یکسر سخن   چنین پشت بر شاه ایران مکن
 چنین بر شده نامت اندر جهان   بدین باز گشتی مگردان نهان
 و دیگر که ندگ اندر آمد سپاه   مکن تیره برخیزه این تاجگاه
 که ندگ است بر ما ز توران زمین   پسندده نباشد بر پاک دین
 پرستم بر این داستانها بخواند   تهمتن چو بشنید خیره بماند
 بیاسخ چنین گفت کورز را   که بسیار پیمودم این مرز را
 بدو گفت اگر یم دارد دلم   نخواهم بتن جان ازو بگسلم
 بودای که بگریزم از کارزار   ولیکن سبک راندم شهریار

چنین دید رستم ازان کار اوی   که برگرد آید به دربار اوی
 ازان ندگ برگشت و آمد براه   خرامان بشد پیش کاوس شاه
 چو از ورش دید بر پای خاست   بسی پوزش اندر گذشته بخواست
 که تندی مرا گه خواست و سرشت   چنان رست باید که یزدان بکشت
 وزین ناسگالیده بدخواه نو   دلم گشت باریک چون ماه نو
 وگرنه مرا پشت لشکر توئی   درین تخت شاهیم افسر توئی
 بیاد تو نوشم همی روز جام   بهر تو نوشم همه صبح و شام
 مرا شاهي از فراورنگ تست   ز جمشید باشیم هر دو درست
 بتوانسبت دیگران نیستم   بفر تو اندر جهان زیستم
 ترا خواهم اندر جهان یار و بس   که باشی بهر کار فریاد رس
 بدین چاره جستن ترا خواستم   چو دیر آمدي تندی آراستم
 چو از رده گشتی تو ای پیلتن   پیشیمان شدم خاکم اندر دهن
 بدو گفتم که گیهان تراست   همه کهترانیم و فرمان تراست
 کنون آیدم تا چه فرمان دهی   توشاه جهان داری و من رهی
 بهر جا که فرمان دهی بسپر من   بر تخت و تاجت کمین چاکر من

همان مبر و راتو یکی که ترم   و گر که تری را خود اندر خورم
 اگر عمر باشد مرا سالیان   بخدمت به بندم کمر بر میان
 چنین گفت کاوس کای پهلوان   ترا باد پیوسته روشن روان
 چنین بهتر آید که امروز بزم   بسازیم و فردا گرینیم رزم
 بیمار است رامش گهی دل پذیر   نشستند بر گرشه آبگیر
 بیمار است نزهت گهی شاهوار   شد ایوان بکردار باغ بهار
 گرانمایگان را همه خواندند   بدان خرمنی گوهر انشانند
 از آواز ابریشم و بانگ نای   سمن عارضان پیش خسرو بپای
 همی باده خوردند تا نیم شب   برامشگری بر کشاده دولاب
 بخوردند می تا جهان تیره گشت   دل نامداران زمی خیره گشت
 همه مست بودند و کشتند باز   به پیموده گردان شب دیر باز
 لشکر کشیدن کاوس بختک شهراب   بپوشیدند
 چو خورشید آن چادر قیرگون   بدیدند و از پرده آمد برون
 بفروید کاوس تا گیو و طوس   بیدستند بر کوه پیل کوس
 در گنج بکشان و روزی بدان   سپه بر نشاند و بنه بر نهاد

سپردار و جوشن دران صد هزار   شمرده بشکر که آمد سوار
 یکی لشکر آمد ز بهلو بدشت   که از گرد آسمان زمین تیره گشت
 هوا نیلگون شد زمین آبنوس   بجنبید هامون را آوای کوس
 همی رفت منزل بمنزل سپاه   شده روی خورشید تابان سپاه
 درفشیدن خشت و ژوبین زرگرد   چو آتش پس پرده لاجورد
 ز بس گونه گونه دندان درفش   سمپه های زرین و زرینه کفش
 توگفتی که ابری بزرگ آبنوس   بیامد ببارید از و سندروس
 جهان را شب از روز پیدا نبود   توگفتی صمپرو ثریا نبود
 ازین سان باشد تا در دژ رسید   شده سنگ و خاک از جهان ناپدید
 سراینده و خیمه زد بر دومیل   بپوشید گیتی به نعل و بدیل
 خروشی بلند آمد از دیدگاه   بسمراب بنمود کآمد سپاه
 چو سمراب از آن گونه اولشنید   بباره بر آمد سیه بنگرید
 بانگشت لشکر بهومان نمود   سپاهی که آنرا کرانه نمود
 چو هومان زد و ران سیه را بدید   دلش گشت پریم و دم در کشید
 بدو گفت سمراب جنگ آزماي   که رنگ آبرو چای و دل را بجای

وزان پس چنين گفت سهراب گرد
 که اندیشه از دل ببايد ستره
 که بيني تو زين لشکر بیکران
 يکي مرد جنگي و گرز گران
 که پيش من آيد به آورد گاه
 گرايد و نکه ياري دهد هور و ماه
 بلبخست بسيار و مردم بسي
 سرانراز و نامي ندانم کسي
 گزون من به تخت شه انرا سپايد
 کنم دشت را همچو درياي آب
 به تنگي نداد هيچ سهراب دل
 فرو آمد از باره شاداب دل
 يکي جام مي خواست از مي گسار
 نکرد هيچ رنجه دل از کارزار
 بياراست بزم و بخوردن نشست
 بگردش دليران خسرو پرست
 وزان پس سراپرده شهر يار
 کشيدند بر دشت پيش حصار
 زبس خيمه و مرد و پرده سراي
 نمايد هيچ بر کوه و بردشت جاي
 چو خورشيد شد از جهان ناپديد
 شب تيره بر روز دامن کشيد
 تهمتن بيامد به نزديک شاه
 که دستور باشد مرا تاجور
 به بينم که اين نوجوان از کيست
 بزرگان کدامند و سالار کيست
 بدو گفت گاوس کين کار هست
 که روشن روان بادي و تند رست

همیشه نگهدار یزدانت باد   بکام دل و رای و پیمانت باد

کشتن رستم ژند رزم را

تبهتن یکی جامه ترک وار   بپوشید و آمد نهان تاحصار

بیامد چو نزدیکی دژ رسید   خروشیدن و بانگ ترکان شنید

بدان دژ درون رفت مرد دلیر   چنان چون سویی آهوان نر شیر

یکایک سرانرا نگه کرد و دید   زشادی رخانشان چو گل بشگفتید

بدانکه که سهراب آهنگ جنگی   نمود و گه رفتن آمدش تنگی

طلب کرد مادرش را ژنده رزم   که او دیده بد پهلوان گاه بزم

بد او پور شاه سمنگان زمین   همان خال سهراب با آفرین

بدو گفت کای گرد روشن روان   فرستمت همراه این نوجوان

که چون نامور سویی ایران رسد   بد نزدیک شاه دلیران رسد

چو تنگی اندر آید سپه روز کین   پدر را نمایی بیور گزین

چو سهراب را دید بر تخت بزم   نشسته بیکدست او ژنده رزم

بدیگر چو هومان سوار دلیر   دگر بارمان نام پرداز و شیر

نوگفتی هه تخت سهراب بود   بسان یکی سرو شاد آب بود

دوبازو بگردان ران هیون	برش چون بر شیر و چهره چو خون
زگردان بگرد اندرش مد دلیر	جوان و سرافراز چون نره شیر
پرستار پنجاه با دست بند	به پیش دل افروز بخت بلند
همه یک بیک خواندند آفرین	بدان برز و بالا و تاج و نگین
همی بود رستم بدان جاز دور	نشسته نگه کرد گردان تور
بشایسته کاری برون رفت ژند	گوی دید برسان سرو بلند
بدان لشکر اندر چنوکس نبود	بسودش بتندی و پرسید زود
چه مردی بدو گفت بامن بگویی	سوی روشنی آبی بنمای روی
تہمتی یکی مشمت برگردنش	برد تیز و بر شد روان از تنش
بدان جایگه خشک شد ژنده رزم	سرامد ابو روز پیکار و بزم
بیفتاد ازان جایگه ژنده رزم	ندیدند ویرا دگر سوی بزم
زمانی همی بود سہراب دیر	نیامد بہ نزدیک او ژنده شیر
نگہ کرد سہراب تا ژنده رزم	کجا شد کہ جایش تہی شد زبزم
بیامد یکی دید او را نگون	فتادہ شدہ جانش از تن برون
زکارش بگفتند سہراب را	بخون تلخ کردش خورو خواب را

برفتند و دیدندش افکنده خوار   بر آسوده از بزم و از کارزار
 خروشان پر از درد باز آمدند   ز درش دل اندر گداز آمدند
 بسهراب گفتند شد زنده رزم   سر آمد برو کار پیکار و بزم
 چو بشنید سهراب برجست زود   پیامد بر ژند برسان دود
 ابا چاکر و شمع و خنیا گران   پیامد و را دید مرده ستان
 شگفت آمدش سخت و خیره بماند   دلیران و کند آوران را بخواند
 چنین گفت کامشب نباید غنود   ده شب سر نیزه باید بنسود
 که گرگ اندر آمد میان رمه   سگ و مود را دید در دمدمه
 ریود از دلیران یکی گوسفند   بزای و خواریش خونین فگند
 اگر یار باشد جهان آفرین   چو نعل سمندم بساید زمین
 ز فراق زین بر کشایم کمند   بخوادم ز ایرانیان کین ژند
 پیامد نشست از برگاه خویش   گران مایکان را همه خواند پیش
 بدیشان چنین گفت سهراب شیر   که ای بخردان و روان دلیر
 اگر گم شد از تخت من زنده رزم   نباید همی سیر جانم ز بزم
 چو برگشت رستم بر شهر یار   از ایران سپه گیدو بد پاس دار

بزد دست و تیغ از میان بر کشید	پره بر گرو پیلان را بدید
سپر بر سر آورد و بنمود دست	یکی بر خورشید چون پیل مست
به شب کیو باشد طلایه براه	بدانست رستم کز ایران سپاه
طلایه چو آوای رستم شنید	بخندیدوزان پس فغان بر کشید
چنین گفت کای مهتر کینه جوی	پیاده بیامد به نزدیک اوی
تهمتن بگفتار بکشان لب	پیاده کجا بود که تیره شب
چنان شیر مردی که آزرده بود	بگفتش بگیوان کجا کرده بود
که بی تو مباد اسب و گویال وزین	برو آفرین کرد کیو گرین
ز ترکان سخن رفت و از بزمگاه	وزان جایگه رفت نزدیک شاه
ز با روی و کتف و جرو پای اوی	ز سهراب و از برزو بالای اوی
بگردار سرو بست بالاش راست	که هرگز ز ترکان چنین کس نخواست
تو گوئی که سام سوار است و بس	از ایران و توران نماند یکس
کزان پس نیامد بر زم و به بزم	وزان مشیت بر گردن زنده رزم
همه شب همی لشکر آراستند	بگفتند و پس رود و می خواستند
زمانه بر آورد از چرخ مهر	چو خورشید بر داشت زرین سپر

ببوشید سهراب خندان جنگ
 نشست از بر جرمه نیل رنگ
 یکی تیغ هندی بد اندر برش
 یکی مغر خسروی بر سرش
 کمر بند بغیراک بر پشت خم
 خم اندر خم و روی گرد دزم
 بیامد یکی تند بالا نرید
 بجای که ایران سپه را بدید
 مغرود تا رفت پیشش هیچر
 بدو گفت کژی نیاید ز تیر
 نشانه نباید که خم آورد
 سرافشان شد زخم کم آورد
 بهر کار در پیش کن راستی
 سخن هر چه پرسم همه راست گوی
 چو خواهی که بیابی وها بی زمن
 بکژی مکن رای و چاره مجوی
 اگر راست گفتی سراسر سخن
 شرافراز باشی بهر انجمن
 از ایران هرا پخت ببرسم بگویی
 بپاداش نیکی بیابی زمن
 سپارم بتو گنج آراسته رخ
 متاب از بره راستی هیچ روی
 بیابی بسی خلعت و خواسته
 ورایدون که کژی بود رای تو
 همان بند و زندان بود جای تو
 چنین دان پاسخ هیچرش که شاه
 زمین هر چه برسد ز ایران شاه
 بگویم همه هر چه دانم بدوی
 بکژی چرا بایدم گفتگوی

نه بيني جز از راستي پيشه ام   بگوي نياید خود اندیشه ام
 بگيتي به از راستي پيشه نيست   بگوي بتر هيچ اندیشه نيست
 بدو گفت کز تو به پرسم چه   ز گردن کشان و شاه و رومه
 چه نام داران آن مرز و نشان   چو طوس و چو گاوس کونر ز را
 دليران و گردان ايران و دين   جو گسته هم و چون گيو با آفرين
 ز ابرام و از رستم نام داران   ز هر چست به پرسم ز من پرسه مار
 يکايک نشاني بمن بر نما   اگر سز بتن خواهي و جان مجا
 پرسيدن سهراب نشان رستم از هجيره و پنهان داشتن او
 سرا پرده ديده رنگي رنگي   بدو اندرون خيمه هاي پلنگ
 به پيش اندرون بسته صد زنده پيل   يکي تخت پيروزه برسان پيل
 يکي زر ز خورشيد پيکر درفش   سرش ماه زرين غلافش بنفش
 بقلب سپاه اندرون چاي کيست   ز گردان ايران و را نام چيست
 بدو گفت کان شاه ايران بود   که بر درگاهش پيل و شيران بود
 وزان پس شد و گفت کز ميمنه   سواران بسيار و پيل و بنه
 سرا پرده بر کشيده سپاه   زده گردش اندر ستاده سپاه

بگرد اندرش خیمه ز اندازه بیش   پس پشت پیلان و شیران به پیش
 زده پیش او پیل پیکر درفش   بنزدش سواران زرینه کفش
 چه باشد ز ایرانیان نام اوی   بگو تا کجا باشد آرام اوی
 چنین گفت کان طوس نودر بود   درفش کجا پیل پیکر بود
 سپه دار و از تخمه باد شاه   سرافراز و لشکر کش و کینه خواه
 ندارد ابا زخم او شیر تاو   بزرگان ز بیمش پذیرند ساو
 به پرسیدگان سرخ پرده سرای   یکی لشکری گشن پیشش بپای
 یکی شیر پیکر درفش بنفش   درفشان گهر در میان درفش
 پس پشتش اندر سپاهی گران   همه نیزه داران و جوشن وران
 که باشد بمن نام او باز گوی   ز گری میاور تباهی بروی
 چنین گفت کان فرآزادگان   سپه دار کودرز گشوادگان
 سپه کش بود گاه اکینه دایر   دو چل پور دارد چوپیل و چوشیر
 کجا پیل با او نکوشد بحنگ   نه از پشت بیرونه از که نامگی
 دگر گفت کان سبز پرده سرای   بزرگان ایران به پیشش بپای
 یکی ازدهایش درفش بنفش   زده پیش او را پسر بر درفش

زده پیش او اختر گویان	یکی تخت پر مایه اندر میان
ابا فرو باسفت و بال گوان	برو بر نشسته یکی پهلوان
نشسته بیک سر ازو بر تراست	ازان کس که بر پای پیشش بر است
گمندی فرو هشته تا پای اوی	یکی باره پیشش به بالای اوی
تو گوی که دریا بمجوشد همی	مخود هر زمان بر خروشد همی
همی جوشد آن مرد بر جای خویش	بسی پیل بر گستوان دار پیش
نه بیم همی اسپ هتای اوی	به ایران نه مردی به بالای اوی
بران نیزه بر شیر زرین سراسر است	درفشش به بین ازدها پیکر است
که هر دم همی بر خروشد چو شیر	که باشد بنام آن سوار دلیر
که گرم نشان گو پیلان	هجیر انگهی گفت با خویشان
زرستم برارد بناگاه گرد	بگویم بدین نیکدل شیر مرد
زگردن گشان نام او بنگنم	ازان به نباشد که پنهان کنم
به دیوی بیامد به نزدیک شاه	بدو گفت کز چین یکی نیک خواه
بگفتا که نامش ندارم بویز	به پرسید نامش ز فرخ هجیر
که باری مرانام چینی بگویی	دگر بار پرسید سهراب ازوی

بداسخ چنین گفت با او هجیر
 که ای پرهیز مهتر شیرگیر
 بدین دژ بدم من بدان روزگار
 کجا او بیامد بر شهر بار
 گمانم که آن چینی این بهار است
 که هر گونه ساز و سلاحش نواست
 غم من گشت سهراب رادل بدان
 که جای نیامد ز رستم نشان
 نشان داده بد از پدر مادرش
 همی دید و دیده نبد باورش
 همی نام جست از دهان هجیر
 میگر کان سخن ها شود دل پذیر
 نبشته بسر بر دگر گونه بود
 ز فرمان نکاهد نه هرگز فرود
 قضا چون ز گردون فرو هشته پر
 وزان پس به پرسید کز مهتران
 همه زیر کان کور کردند و کر
 سواران بسیار و پیلان بپای
 کشیده سراپرده بر کران
 پکی گرگ پیکر درفس از برش
 به ابر اندر آورده زرین سرش
 میان سراپرده تختی زده
 ز ایران بگو نام آن مرد چیست
 کجا جای دارد نژادش ز کیست
 چنین گفت کان پور کودرز گیو
 که خوانند گردان و را گیونگیو
 ز کودریان مهتر و بهتر است
 به ایران سپه برد و بهره سراسر است

مرا فرزند اماد رستم بود	به ایران زمین مثل او کم بود
بدو گفت ازان سوکه تابنده شید	برآید یکی پرده بینم شنید
ز دیبای رومی به پیشش سوار	رده بر کشیده فزون از هزار
پیاده سپهدار و نیزه وران	شده انجمن لشکر بیکران
ز دنیا فرو هشته زیبا جلیل	غلام ایستاده رده خیل خیل
نشسته سپهدار بر تخت عاج	نهاده بران عاج کرسی عاج
چه نام است او را ز نام آوران	سپهدار نژاد است با سروران
بدو گفت کورافراز خوان	که فرزند شاهست و تاج گوان
بدو گفت سهراب کین در خورست	که فرزند شاهست و با افسر است
ز هر سو ز بهر جهان دار شاه	بیایند پیشش مهان با کلاه
به پرسید ازان زرد پرده سرایی	درفشی درخشان پیشش بیایی
بگرد اندرش سرخ و زرد و بنفش	ز هر گونه بر کشیده درفش
درفشی پس پشت بیکر گراز	سرش ماله میمین و بالا دراز
چه خوا نمود او را ز گردن کشان	بگو تاجه داری ازو هم نشان
چنین گفت کورا کوازست نام	که در جنگ شیران ندارد بکام

هشوار و از تخمه گیر دان   که بر درد سختی نباشد ز کان
 نشان پدر جست و با او نگفت   هي داشت آن راستي در نهفت
 جهان را چه سازي که خود ساختست   جهان دار ازین کار پرداختست
 زمانه نبشته دیگر گونه داشت   چندان کو گذارد نباید گذاشت
 چو دل بر نهی در سرای منجم   همه زهر زو بینی و درد ورنج
 دگر باره پرسید از سرفراز   ازان کش بدیدار او بد نیاز
 ازان پرده سبز و اسب بلند   وزان مرد و آن تاب داده کمنده
 وزان پس هجیر سپیدش گفت   که از تو سخن را نباید نهفت
 گر از نام چینی بمانم هي   از انست کورا ندانم هي
 بدو گفت سهراب کین نمیبایدان   ز رستم نکردي سخن هیچ یاه
 کسی کو بود پهلوان جهان   میان سچه در نماید نهان
 تو گفتی که در لشکر او بهتر است   نگیدان هر روز و هر کشور است
 برزمي که گاوس لشکر کشد   به پیل دمان تخت و افسر کشد
 جهان پهلوان بایدش پیش رو   چو بر خیزد از دشت اوی شو
 چنین دان پاسخ و راه پیر   که شاید بدن کان کو شیر گیر

گنون رفته باشد بزرگستان
 که هنگام بزم است بزرگستان
 بدو گفت سهراب کین خود بگویی
 که دارد سپیدسوی جنگ روی
 پرامش نشیند جهان پهلوان
 برین بر بخندند پیر و جوان
 مرا باتو امروز پیمان یگی ست
 بگویم که گفتار من اندکی ست
 اگر پهلوان را نمایی بمن
 سرافراز باشی بهر انجمن
 ترا بی نیازی دهم در جهان
 کشاده کنم گنج های نهان
 ورا بدون که این راز داری زمن
 کشاده بمن بر بهوشی سخن
 صرت را نخواهد هی تن بجای
 میانجی کن اکنون بدین هر دو رای
 نه بینی که مرید بخشو چه گفت
 بدانکه که بکشاد راز از نهفت
 سخن گفت ناگفته چون گهر است
 کجانا بشوده به آبد اندر است
 چو از بند و پیوند یابد رها
 چو رخشنده مهری بود بی بها
 چنین داد پاسخ هجیرش که شاه
 چو سیر آید از مهر و لوتاج گاه
 نبرد کسی جوید اندر جهان
 که لورنده بیل اندر آرد زجان
 اگر خود به بینی تو چنگال او
 چنان هیست و پیکر و بال او
 مدانی که از وی نیابد رها
 نه دیو و نه شیرو نه از اژدها

بر خرم سرگز سندان شکن
 بر ارد و مار از دود انجمن
 کسی را که رستم بود هم نبرد
 سرش ز آسمان اندر آید بگرد
 هم آورد او بر زمین پیل نیست
 چو کرد پی اسب او نیل نیست
 گنش زور کارد بعد زورمند
 سرش بر تراست از درخت بلند
 چو او خشم گیرد بر روز ببرد
 بجنگش چه شیر و چه پیل و چه مرد
 نخواهم که با او بصحرا بود
 هم آورد اگر کوه خارا بود
 هنر های رستم بگرد جهان
 همه آشکار است پیش نهان
 تو با او بسنده نباشی بجنگت
 چو او تیغ هندی بدیزد بجنگت
 بجنگی ندیدی تو جنگ آوران
 که بودند با گرزهای گران
 چو افراسیاب آن سپه دار چین
 ابا نام داران توران زمین
 به شمشیر کین رستم پیلین
 بدارید آتش بران انجمن
 بدو گفت سهراب آوازگان
 که همچون آتوی خواهد باید پسر
 بدین زور و این داتش و این هنر
 تو مردان جنگی کجا میدی
 که چندین رستم سخن روزمان
 که با جنگ پی است نشنیده
 برای ستانی و راه زمان
 برای ستانی و راه زمان

اگرش بدیم نگاه آیدت یاد   که دریای جوشان بلرزد ز باد
 از آتش ترا بیم چندان بود   که دریا به آرام جنبان بود
 چو دریای سبز اندر آید ز جای   ندارد دم آتش تیز پای
 مهر تیره گی اندر آید بخواب   چو تیغ تپش بر کشد آفتاب
 چو برگشت ازین گونه سهراب گرد   غمین گشته هزمن هی بر شمرده
 بدل گفت فا کار دیده هجیر   که گرم نشان گو شیر گیر
 بگویم بدین ترک بازور دست   چنین بال و این خسروانی نشست
 ز لشکر کند جنگ جوی انجمن   برانگیزد آن باره پیلان
 بدین زور و این کتف و این بال اوی   شود کشته رستم به چنگال اوی
 ز گردان نیاید کسی جنگ جوی   که با او بروی اندر آرد بروی
 ز ایران نباشد کسی کینه خواه   بگیرد سر تخت کاوس شاه
 چنین گفت موبد که مردن بنام   به از زنده دشمن برو شاه گام
 اگر من شوم کشته بدست اوی   نگردد سیه روز و خون آبجوی
 چو من هست کودرز راسال خورده   دگر پور هفتاد و شش شیر مرده
 چو گویو جهان گیر لشکر شکن   که باشد بهر جا سر انجمن

چو بهرام اور هام گرسن فرار   چو شیدوشن شیر او زن وزم ساز
 چو کودرز هفتاد یوز گزین   همه نام داران با آفرین
 پس از مرگ من مهر بازی کنند   ز دشمن بکین جان ستائی کنند
 نباشد به ایران تن من مباد   چنین دارم از موبد پاک یار
 چو تن سرگشتد از زمین بیخ سرو   مزد گر گیارا نبوید تدرو
 به سهراب گفت این چه آشفته است   همه با من از رستم گفتن است
 چرا باید این کینه آراستن   به بیموده چیزی ز من خواستن
 که آگاهی آن نباشد برم   بدین کینه خواهی بریدن سرم
 بیانه نباید بخون ریختن   چه باید کنون رنگت آمیختن
 همی پیمان را نخواهی شکست   هماناکت آسان نیاید بدست
 نباید ترا جست باو نبرد   برارن باوردن گه از تو گرفتار
 چو بشنید گفتارهای درشت   سر پر دکان زود بنمرد پشت
 نهان کرد از روی و چیزی نگفت   عجب ماند ازان گفتههای نهفت
 زباله زدن تن دیک پشت دست   بیگندش آمد بجای نشست
 پسی کرد اندیشههای دراز   زهر گونه کرد پیکار ساز

به بستم از پی گینه آنکه کمر نهاد از سر سروری تاج زر
وزم سهراب با ایرانیان

ژرزه را و خفتان ببوشید شاد یگی ترک رومی بسر بر نهاد
گرفتش سنان و کمان و گمشد گران گرز را بهلو دیو بند

ز قندی بجوش آمدش خون رنگ قشست از بر باره تیرنگ

به آورد که رفت چون پیل مست چو کوه روان اسبش از جا بجست

بیرون آمد و رای نورد کرد مهر آورد بر چهره ماه گرد

بیامد دمان تا بقلب سپاه رسید او به نزدیک کارس شاه

بکره ارگوران ز چنگال شیر رمیدند از روی سران دلیر

کس از نام داران ایران سپاه نیارست کردن بدو درنگاه

ز پای ورگیب و ز دست و عنان ز بازوی و آن آب داده سنان

وزان پس دایران شدند انجمن بگشتند کایت کو پیلاتن

نشاید نگه کردن آسان بدوی که یار شدن پیش او جنگ جوی

وزان پس خروشید سهراب گرد همی شاه کارس را بر شمره

چنین گفت کای شاه آزاد مرد چه گونه است کازت بدشت نبرد

چرا کرده نام کاوس کی   که در جنگ شیران نداری تو پی
 گراین نیزه در مشت پیچان کنم   سپاه ترا جمله بیجان کنم
 یکی سخت سوگند خوردم به بزم   بدان شب کجا کشته شد زنده رزم
 کز ایران نمانم یکی نیزه دار   کنم زنده کاوس کی را بدار
 ۴ داری از ایرانیان نیز جنگ   که پیش من آید بدین دشت جنگ
 کجا گوی و گودرز و طوس دایر   فریبرزو کاوس و گستم شیر
 سوار جهان رستم نامور   دگر زنگه گرد برخاش خر
 و بر آیند و مردی نمایم هین   درین رزم گاه از پی خشم کین
 بگفت و همی بود خاموش بس   از ایران نداد هیچ پاسخش کس
 اران پس بجنبید از جای خویش   به نزدیک پرده بشرا رفت پیش
 خم آورد نوک سنان ستیخ   سر پرده بر کند هفتاد میخ
 سر پرده یک بهره آمد زبای   ز هر سو بر آمد دم کره نای
 شمین گشت کاوس و آواز داد   که ای نام داران فرخ نژاد
 یکی نزد رستم برید آگهی   کزین ترک شد مغز گردان تبی
 فدارم سواری و راهم نبرد   از ایران نیار کس این کار کرد

بشد طوس و پیغام کاؤس برد شنیده سخن پیش او بر شمرد
 بدو گفت رستم که هر شهر یار که کردی موافقان خواستار
 گهی جنگ بودی گهی ساز بزم ندیدم ز کاؤس جز رنج رزم
 بفرمود تارخش را زین کشند سواران بروها پراز چین کنند
 ز خیمه نگه کرد رستم بدشمت زره گیورا دید کاندر گذشت
 فهاد از بر رخس رخسوده زین همی گفت گرگین که بشتاب هین
 همی بست با گرز رهام تنگ به برگستران بر زده طوس جنگ
 همی آن بدین این بدان گفت زره تهمتن چو از برده آوا شنود
 بدل گفت این رزم آهر من است نه این ره مخیر از بی یکتا است
 بزده دست و پوشید بدر بیان به بست آن کیانی کمر بر میان
 لبشمت از بر رخس و دیدم در راه زواره نگهبان گاه و اسپاه
 بدو گفت از ایدر مرو بیشتر بمن دار گوش از یلان بیشتر
 درفشش به بردند بالو بهم هیرفت پر خاش اجوی و دژم
 چو سهراب را دیدو آن بال و شاخ برش چون برسام جنگی فراج
 بدو گفت از ایدر بیکسو شویم بر آوردگاه پی آهو شویم

بچنیدید سهراب پر خاشاک
 ز گفت گو پیانت نامور
 پیدایید سهراب کف را بکف
 به آورد که رفت از پیش صف
 بگفت او برستم برو تارویم
 به یکجای هر دو دود و دود گویم
 از ایران و توران نخواهیم کسی
 چو من باشم و تو بآورد بس
 به آورد که مر ترا جای نیست
 ترا خود بیک مشیت من پای نیست
 ببالا بلندی و باکتف و بال
 مستم یافت با این زیستار سال
 فک گرد رستم بدان مرفراز
 بدان سفت و چنگ و رگیب دراز
 بدو گفت رستم که ای مرد گرم
 زمین سرد و خشک و هوا گرم و نرم
 به پیری بسی دیدم آورد گاه
 بشی بر زمین پست کردم سپاه
 تبه شد بشی فیو بردست من
 ندیدم بدان سو که دیدم شگن
 نگه کن مرا تابه بینی بچنگ
 اگر زنده مانی مترس از نهنگ
 مرا دید در چنگ دریا و کوه
 که با نام داران توران گروه
 چه کردم ستاره گواهی من است
 بر روی جهان زیر پاکی من است
 کسانیکه دیدند رزم مرا
 شمرند گوی که بزم مرا
 همی رحمت آرد بتو بر دام
 نخواهم که جانت ز تن بکسلم

نمائی به ترکان بدین بال سفت به ایران ندانم ترانیز جفت
 چو آمد ز رستم چنین گفت و گوی بحیثیت سهراب را دل بدوی
 بدو گفت کز تو به برسم سخن همه راستی باید افکند بین
 یکایک نژاد مرا یاد دار ز گفتار خوشت مرا شان دار
 من ایدون گمانم که تو رستمی که از تخمه نامور زیر می
 چنین داد پاسخ که رستم نیم هم از تخمه نام نیم نیم
 که او پهلوانست و من کهترم نه با تخت و گاهم نه با افسرم
 ز امید سهراب شد ناامید برو تیر شد روی روز سپید
 فیرد رستم با سهراب
 آورد که رفت و نیزه گرفت همی ماند از گفت مادر شکفت
 یکی تنگ میدان فرو ساختند بکوتاه نیزه همی باختند
 نمازده هیچ بر نیزه بند و سنان به چپ باز بردند درد و عنان
 به شمشیر هندی برآویختند همی ز آهن آتش فرو ریختند
 بزخم اندرون تیغ شد ریز ریز چهر زمی که پیدا کند رستخیز
 گرفتند از آن بس عمود گران همی کوفتند آن بران این بران

ز تیرو عمود اندر آورد بخم چمن باد پایان و گردان دژم
 ز آشیان فرو ریخت بر گستوان زره باره شد بر میان گوان
 فروماند اسب و دلاور زکار یکی را نبه دست و بازویش یار
 تن از خوی پز لب دهان پز زخاک زبان گشته از تشنگی چاک چاک
 یک از دیگر استاد انگاه دوز پزار در باب و پزار رنج یور
 جهان ناشگفته که کرد از تست شکسته هم از توهم از تو درست
 ازین دو یکی را نجنبید مهر خرد دوز بد مهر ننمود چهر
 همی بچه را باز داند ستور چه ماهی بدریا چه دردشت گور
 نداند همی مردم از رنج و آزار یکی دشمنی را زفرزند باز
 بدل گفت رستم که هرگز نهنگ ندیدم که آید بدینسان بجنگ
 مرا خوار شد جنگ دیو سپید ز مردی شد امروز دل نا امید
 ز دست یکی ناسپرده چنان نه کردی نه نام آوری از مهبان
 بشیری رسانیدم از روزگار دولشکر نظاره بدین کارزار
 چو آسوده شد باره هر دو مرد ز آزار جنگ و ز ننگ نبرد
 بزه بر نهانند هر دو کمان یکی سال خورده دگر نو جوان

زره بود و خفتان و ببر بیدان   ز کلک و ز پیکان نیامد زبان
 بهم تیر باران نمودند سخت   تو گوئی فرو ریخت برگ درخت
 غمین شد دل هر دو از یکدیگر   گرفتند هر دو دال کمر
 نهمن اگر دست بر دی بسنگ   بکندی سیه سنگ را روز جنگ
 بزور از زمین کوه برداشتی   گران سنگ را موم پنداشتی
 کمتر بند سهراب را چاره کرد   که از زین بجهانند اندر نبرد
 میان جوان را بند آگهی   همانند او هر دست رستم تهای
 فرو داشت دست از کمر بند اوی   شکفتی فرو ماند از بند اوی
 دوشیر دواز جنگ سپهر آمدند   همه گشته و خسته دیر آمدند
 دیگر باره سهراب گرز گران   ز زین بر کشید و بیفشرد ران
 بزور گرز آورد کتفش بدره   به پدچید و دره از دایری بخورد
 بخندید سهراب و گفت ای سوار   بزخم دایران نه پایدار
 بزیر اندر رخس گوئی خراسنت   دودست سوار از ده بدتر است
 مرار حمت آید بقو برزدل   که از خونست آغشته گشت است گل
 اگر چه گوی سرو بالا بود   جوانی کند پیر کانا بود

تهمتن نداد هیچ اورا جواب / شگفتی فرو مازد دو پدیده و تاب
 به رستمی رسید این از آن ازین / چنان تنگ آمد بر دایران زمین
 که از یکدگر روی برگاشتند / دل و جان باندیشه بگذاشتند
 تهمتن بتوران همه شد بجننگ / بدانسان که نخبیر بیند پلنگ
 بایران همه رفت سیراب گرد / عنان باره تیزنگ را سپرد
 بزرگ خویشان را بایران سپاه / بدستش بسی نامور شد تپاه
 میان سپاه اندو آمد چو گرگ / پراکنده گشتند خورد و بزرگ
 چو رستم به نزدیک توران رسید / پشیمان شد آه از جگر بر کشید
 غمین گشت و اندیشه کرد و دید / که کاوس را بینگمان بدرسید
 ازین پرهیز ترک نخواستند / بختان برو بازو آراسته
 چه لشکر که خویش تازید زره / که اندیشه دل بدان گونه بود
 میان همه دید همراهِ را / زمین لعل کرده بخونذاب را
 هر نیزه پر خون و خفتان و دست / تو گفتی ز نخبیر گشت است دست
 دژم گشت رستم چو اورا بدید / خروشی چو شیر زبان بر کشید
 و دو گفت کای تیز خون خواره مرد / ز ایران همه جنگ باتو که گرد

چرا دست بامن نسویدی همه   چو گرگ آمدی دامیان رومه
 باو گشت سهراب توران سپاه   ازین رزم دوراند و هم بیگناه
 تو آهنگ کردی بدیشان نخست   کسی باتو پیکار و کینه نجست
 بدو گشت رستم که شد تیره روز   چو پیداکند تیغ گیتی فروز
 بدین دشت هم داروهم منبر است   که روشن جهان زیر تیغ اندر است
 گرایدون که بازو به شمشیر و تیر   چنین آشنا شد تو هرگز میر
 بکردیم شبگیر با تیغ کین   تو زو تاچه خواهد جهان آفرین
 بگشتی بگردیم فردا بگاه   به بینیم تابر که گرد سپاه
 برفتند و روی هوا تیره گشت   ز سهراب گردن هی خیره گشت
 تو گفتی ز جنگش سرشت آسمان   نیا ساید از تاختن یک زمان
 دیگر باره زهر اندرش آهن است   شگفتی روانست و روئین تن است
 شنب آتیره آمد سوی لشکرش   میان سوده از جنگ و آهن برش
 بهر یمن چنین گفت کامروز هوز   بر آمد جهان گرد پر سرو شور
 شمارا بسر زان سوار دایر   که بال یلان داشت چنگال شیر
 چه آمد شمارا چه گفت و چه کرد   که از بود هم زور من دور نبرد

چه کرد او ای لشکر سر بستر   که چون او ندانم بگیتی دیگر
 یکی پیر مرد است برسان شیر   نکرد ز پیکار و از جنگ شیر
 اگر گویم از کار آن نام دار   نه چندان بود کاید اندر شمار
 دو بازویش مانده ران پیل   بخوشد ز آواز او رود نیل
 ندانم بگرد جهان صربسز   که بندوق گهی کینه چون او کمر
 بدو گفتم هوهان که فرمان شام   چذین بد کرایدر نه جنبد سپاه
 همه کار ما سخت با ساز بود   به آورد که گشتن آغاز بود
 بیاهد یکی مرد پوخاش جوی   بدین لشکر گشن به نهاد روی
 تو گفتی زمستی کنون خاست است   که این جنگی رایکتن آراست است
 عنان باز پدید آید و برداشت راه   وایران صبه وقت ازین جایگاه
 چذین گفت مهراب کو زین سپاه   نکرد از دایران کسی را تپاه
 از ایرانیان من بسی کشته ام   زمین را بخون چون گل آغشته ام
 اگر شیر پیش آمدی بیگمان   فرستی چذین دان ز گرز گران
 وزین بر شما جز نظاره نبود   ولیکن نیاهد کسی خود چه سود
 به پیشم چه شیر و بلنگی و هر بر   به پیکان فرو بارم الماس زابر

چو گردان مرا روی بدینند تیر   زره بر تن شان شود ریزه ریزه
 چو فردا به پیش است روز بزرگ   پدید آید آن کس که باشد سترگ
 بنام جدای جهان آفرین   تمام ز گردان یکی بر زمین
 کنون خوان و می باید آراستن   ببايد همی غم ز دل کاستن
 وزان روی رستم سپه را بدید   سخن راند با گيو گفت و شنید
 که امروز سهراب جنگ آزمای   چگونه بجنگ اندر آورد پای
 چنین گفت با رستم گرد گيو   کز آن گونه هرگز ندیدیم نيو
 پیامد دمان تا میان سپاه   ز لشکر بر طوس شد کینه خواه
 که او بود بر زمین و نیزه بدست   چو گردین فرود آمد او بر نشست
 پیامد چو با نیزه او را بدید   بگردار شیر زیان بر دمید
 خمیده عهودی بزد بر برش   ز نیرو بیفتاد ترک از سرش
 نتابید پا و بتابید روی   شدند از دایران بسی جنگ جوی
 ز گردان کسی مایه اونداشت   بجز پیلان پایه اونداشت
 هم آئین پیشین نگه داشتم   سپه را برو هیچ نگذاشتم
 به تنها نشد بر برش جنگ جوی   سپردیم میدان کینه بدوی

سوارى نشد پيش او يگتنه   هي تاخت از قلب تاميمنه
 زهر سوهي شد دمان و دمان   بنزير اندزون بود اسپش چمان
 غممين گشت رستم زگفتار اوي   بر شاه کاوس بنهاد روي
 چو کاوس كي پهلوان را بديد   برخويش نزديک جايش گرید
 زسهراب رستم زبان برکشاد   زبالا وبرزش هيکرد ياد
 که کس در جهان کوندي نارسيد   بدین شیرمردي وگري نديد
 ببالا ستاره بسايد هي   تنفش را زمين برنتابد هي
 دوبازو و رانش چوران هيون   هانا که دارد سطرهري فزون
 به تيغ و به تير و بگرو کمند   زهر گونه آزموديم چند
 سرانجام گفتم که من پيش ازين   بسي گرد را برگرفتم زرين
 گرفتم دوال کمر بند اوي   بيفشاردم سخت پيوند اوي
 هي خواستم کش زرين برکنم   چو ديگر کسانش بخاک افکنم
 گراز باد چندان شود کوهسار   منجستد ابر زين مران نامدار
 ازو باز گشتم که بيدگاه بود   که شب سخت تاريک و بي ماه بود
 بدان تا برگرديم فردا يکي   بکشتي گرايم ما اندکي

چو فردا بیايد بدشت نبرد   بکشتي هي بايدم چاره کرد
 بکوشم ندانم که فيروز کیست   به بينيم تاراي يزدان به چیست
 کزويست پيروي و دستگاه   هم او آفريننده هور و ماه
 بدو گفت کاوس يزدان پاک   تن بدسگالت کند چاک چاک
 من امشب به پيش جهان آفرين بمالم فراوان سراندر زمين
 بدان تا ترا بردهد دستگاه   برين ترک بدخواه گم کرده راه
 کند تازه پژمرده گام ترا   بر آرد بخورشيد نام ترا
 بد و گفت وستم که بافر شاه   بر آيد همه گامه نيك خواه
 بگفت اين و برخاست پس پيلتن   دژم گشته او پيش آن انجمن
 به لشکرگه خویش بنهاد روي   پرانديشه جان و سرش کينه جوي
 زواره بيايد خليده روان   که امروز چون گشت بر پهلوان
 از خوردني خواست وستم نخست   پس آنکه زانديشه دل را بشست
 هانگه بدو حال سهراب گرد   سراسر همه هرچه بد بر شمرد
 سپه را دو فرسنگ بددر ميان   کشادن نيारست يك تن ميان
 چنين راند پيش برادر سخن   که بيدار دل باش و تندي مکن

بشبگیر چون من به آورد گاه
 روم پیش آن ترک ناورد خواه
 بیاور سپاه و درفش مرا
 همان تخت و زرینه کفش مرا
 همی باش در پیش پرده سرائی
 چو خورشید تابان برآید زجای
 گر آیدون که پیروز باشم بجنگ
 به آورد گاه بر نیارم درنگ
 و گر خود دگر گونه گردد سخن
 تو زاری مسازو نژندی مکن
 میا کید یکتا بیاورد گاه
 مسازید جستن سوي رزم راه
 یکایک سوي زار بلستان شوید
 از ایدر به نزدیک دستان شوید
 ازو بر کشای یکایک سخن
 که روزی تهمتن درآمد به بن
 چنین بود فرمان یزدان پاک
 قو خرسند گردان دل مادرم
 چنین راند ایزد قضا بر سرم
 بگویش که تو دل بمن درم بند
 میشو جاودان بهر جانم نژند
 کس اندر جهان جاودانه نماند
 ز گردون مرا خود بهانه نماند
 بسی دیو و شیرو پلنگ و نهنگ
 تبه شد ز چنگم بهنگام جنگ
 بسی باره و دژ که کردیم پست
 نیاورد کس دست من زیر دست
 در مرگ را آن بگوید که پای
 به اسب اندر آرد برآید زجای

اگر سال گردن فزون از هزار   همین است زاده و همین است کار
 نگه کن بجوشید شاه بلند   همان نیز طهمورت دیو بند
 بگیتی چو ایشان نبد شهر یار   سر انجام رفتند زی کردگار
 به مردی ز کرشاسپ برتر نبود   سپهر برین گرد گاهش بسود
 نریمان و سام آن دو گردن فراز   ز گردن بگیتی نبد شان چو آزار
 چو گیتی بر ایشان نماند و بگشت   مرا نیز بر ره ببايد گذشت
 چو خورسند گرد بدستان بگویی   که از شاه گیتی مبر تاب روی
 اگر جنگ سازد توسستی مکن   چنان رو که آوراند آیین سان سخن
 همه مرگ را بیم پیرو جوان   بگیتی نماند کسی جاودان
 ز شب نیمه گفت سهراب بود   دگر نیمه آرامش و خواب بود
 چو خورشید رخشان بینگد پر   سیه زاغ پران فرو برد سر
 تهمتن بموشید پیر بیان   نشست از براژدهای دمان
 پیامد بدان دشت آورد گاه   نهاده ز آهن بسر بر کلاه
 همه تلخی از بهر بیشی بود   مبادا که با آرز خویشی بود
 وزان روی سهراب با انجمن   همی می کسارید بارود زن

بهومان چنین گفت کان شیر مرد که بامن هیگرد اندر نبرد
 زبانی من نیست بالاش کم برزم اندرون دل ندارد دژم
 برو کتف و بالاش بمانند من توگوی که داننده برزد رسن
 زبانی ورکیش همی مهر من بجنبد بشرم آورد چهر من
 نشانهای مادر بیام همی بدل نیز لختی بتابم همی
 گمانی برم من که اورستم است که چون او نبوده بگیتی کم است
 نباید که من بآیدر جنگ جوی شوم خیره رواندر آرم بروی
 زاده ارگردم بسی شرمناک سیه روروم از سر تیره خاک
 نباشد امید سرای دگر نباید که رزم آورم بآیدر
 بشاهدان گیتی شوم روسیاه که بر مرز ایران و توران سپاه
 نگوید کسی جز به بدنام من نباشد بهر دوسرا کام من
 سراسیمه گردم از آویختن مجز بدنباشد زخون ریختن
 بدو گفت هومان که در کارزار رسید است رستم بمن چند بار
 شنیدی که در جنگ ماژندران چه کرد آن سمپبد نرگز گران
 بدین رخس مانند همی رخس اوی ولیکن ندارد پی و بخش اوی

بپوشید سهراب خفتان رزم   سرش بر زرزم و دلش پر زرم
 بیامد خروشان بدان دشت جنگ به چنگ اندرون کزره گاورنگ
 ز رستم بدرسید خندان دوامب   تو گفتی که با او بهم بود شب
 که شب چون بدی روز چون خاستی ز پیکار دل برچه آراستی
 ز کف بگن این تیر و شمشیر کین   بزن چنگ بیداد را بر زمین
 نشیندیم هر دو پیاده بهم   بهی تازه داریم روی دژم
 به پیش جهاندار پیمان کنیم   دل از جنگ جستن پشیمان کنیم
 همان تا کسی دیگر آید برزم   تو با من بساز و بیارای بزم
 دل من همی بر تو مهر آورد   همی آب شرمم به چهر آورد
 همانا که داری ز گردان نژاد   کنی پیش من گوهر خویش یاد
 ز نام تو کردم همی جست و جوی   نگفتند نامت تو با من بگویی
 زمن نام پنهان نبایدت کرد   چو گشتی تو با من کنون هم نبرد
 مگر پورستان سام یلی   گرین نامور رستم ز ابلی
 بدو گفت رستم که ای نامجوی   نکردیم هرگز چنین گفت و گوی
 ز کشتی گرفتن سخن بود دوش   نگیرم فریب تو زین درمکوش

نه من کون کم گر توهستي جوان   بکشتي کمر بسته دارم میان
 بکوشيم فرجام کاران بود   که فرمان وراي جهان بان بود
 و ديگر که درجاي زندگي نبرد   پژوهش بچويند مردان مرد
 بسي کشته ام در فرازو نشيب   نيم مرد گفتار زرق و فريب
 کشتي گرفتم رستم و سهراب

بدو گفت سهراب کاي مرد پير   اگر نيست پند منت جايگير
 مرا آرزو بد که بر بستر   برآيد بهنگام هوش از بخت
 کسي کز تو ماند ستودان کند   به پيروزان تن بزدان کند
 اگر هوش تو زير دست من است   بفرمان يزدان برارم زدست
 ز اميدان جنگي فرود آمدند   هشيوار با کبر و خرد آمدند
 ميدانها به بسته بدست آستين   بماليد و کرده رخي پرز چين
 به بستند بر سنگ است نبرد   برفتند هردو روان پر زرد
 چو شيران بکشتي بر آبخند   ز تن ها خوئي و خون هي ريختند
 بزد دست سهراب چون پيل مست   چو شير دهنده ز جان بجهت
 کمر بند رستم گرفت و کشيد   ز بش زور گفتي زمين بردريد

برستم در آویخت چون پیل مست   بر آوردش از جای و بنهاد پست
 یکی نعره بر زد پراز خشم و کین   بزد رستم شیر را بر زمین
 فشست از بر سینه پیلتن   پراز خاک چنگال و روی و دهن
 بکردار شیر که بر گور نر   زند دست و گور اندر آید بسر
 یکی خنجر آبگون بر کشید   همی خواست از تن سرش را برید
 نگه کرد رستم به آواز گفت   که این راز باید کشاد از نهفت
 به سهراب گفت ای پیل شیر گیر   کمند افکن و گرز و شمشیر گیر
 دیگر گونه این باشد آکین ما   جز این باشد آرایش دین ما
 کسی گو بکشتی نبرد آورد   سرمه تری زیر گرد آورد
 نخستین که پشتش نهد بر زمین   نبرد سرش گرچه باشد بکین
 اگر بار دیگرش زیر آورد   به افکندنش نام شیر آورد
 بدین چاره از چنگ نر ازدها   همی خواست یابد ز کشتن رها
 روا باشد از سر کند زو جدا   بدین گونه بر باشد آکین ما
 دایر جوان سر بگفتار پیر   بداد و نبود آن سخن جای گیر
 یکی از دایری دوم از زمان   سپوم از جوان مردیش بیگمان

رها کرد از دست و آمد بدشت بدشتی که بر پیشش آهو گذشت
 همی کرد نخچیر و یادش نبود از آن کس که با او نبرد آزمود
 همی دیر شد باز هومان چو گرفت پیامد به پرصید ازو از نبرد
 بهومان بگفت آن کجا رفته بود سخن هر چه رستم بدو گفته بود
 بدو گفت هومان در یغ ای جوان بسیری رسیدی همانا ز جان
 در یغ این برو برز و بالای تو رکیب دراز ویلی پای تو
 هزبری که آورده بودی بدام رها کردی از دست و شد کار خام
 نگه کن که زین بیهوده کار کرد چه آرد به پیشش بدشت نبرد
 بگفت و دل از جان او برگرفت برانده همی ماند اندر شگفت
 بلشکر گه خویش بنهاد روی بخشم و پراز غم دل از کار اوی
 یکی داستان زد بدین شهریار که دشمن مدارا چه خورد است و خوار
 بهومان چنین گفت نه براب گرد که اندیشه از دل ببايد ستر
 که فردا ببايد برمن بجنگ نه بیني بگردنش بر پالهندگ
 چو رستم ز چنگ وي آزاد گشت بسان یکی کوه پولاد گشت
 خرمان بشد سوي آب روان چو جان رفته گویا ببايد روان

بخورد آب و روی و سرو تن بشست به پیش جهان آفرین شد نخست

بزمزم بنالید بر بی نیاز نیایش همی کرد بر چاره ساز

همیخواست پیروزی و دستگاه نبود آگه از بخش خورشید و ماه

که چون رفت خواهد سپهر از برش بخواند ز بودن کلاه از سرش

شنیدم که رستم ز آغاز کار چنان یافت نیرو ز پروردگار

که گرسنگ را اوسر بر شدی همی هردو پایش بدو در شدی

ازان روز پیوسته رنجور بود دل او ازان آرزو دور بود

بنالید بر کردگار جهان بزاری همی آرزو کرد آن

که لختی ز زورش ستاند همی که رفتن براه بر تواند همی

بدانسان که از پاک یزدان بخواست ز نیروی آن کوه پیکر بکاست

چو باز آن چنان کار پیش آمدش دل از بیم سهراب ریش آمدش

به یزدان بنالید کای کردگار بدین کار این بنده را پاس دار

همان زور خواهم کنر آغاز کار مرا دادی ای پاک پروردگار

بدو باز داد آن چنان کش بخواست بیفزود در تن هرا نچش بکاست

وزان آب خور شد بجای نبرد پر اندیشه بودش دل و روی زرد

هي تاجت سهراب چون پيل مست گمندي بد باز کمانی بدست
 گرازان و چون شیر نعره زنان سمنش جهان و جهان را کنان
 بران گونه رستم چو اورا بدید عجب ماند و دروي هي بنگريد
 غمین گشت و زوماند اندر شگفت ز پیکارش اندازها برگرفت
 چو سهراب باز آمد اورا بدید ز باد جوانی دلش بر دمید
 چون نزدیک تر شد بدو بنگريد مر اورا بدان فرمان زور دید
 چنین گشت کای رسته از جنگ شیر چرا آمدی باز نزد دلیور
 چرا آمدی باز پیشم بگوي سوي راستی خود نداری توروی
 همانا که از جان تو سپر آمدی که در جنگ شیران دلیر آمدی
 و بارت امان دادم از کار زار به پیریت بخشیدم ای نام دار
 چنین داد پاسخ بدو پیلان که ای نامور گرد لشکر شکی
 نه گویند زین گونه مردان مرد همانا جوانی ترا غره کرد
 به بدی کنین پدر مرد دلیر چه آید بروی تو ای نره شیر
 هر آنکه که خشم آورد بخت شوم شود سنگ خارا بگردار موم
 کشته شدن سهراب بر دست رستم

د گر باره اسپان به بستند سخت   بسر بر هي گشت بد خواه بخت
 بکشتي گرفتن نهادند سر   گرفتند هر دو دوال کمر
 سپهدار سهراب آن روز دست   تو گفتي که چرخ بلندش به بست
 غممين گشت رستم ببازيد چنگ   گرفت آن سرو بال جنگي پلنگ
 خم آورد پشت دلاور جوان   زمانه سر آمد نبودش توان
 زدش بر زمين بر بکردار شير   بدانست گو هم نماند بزير
 سبک تيغ تيز از ميان برکشيد   بر پور بيدار دل بر دريد
 هر آنکه که تشنه شدي تو بخون   بياودي اين خنجر آبگون
 زمانه بخون تو تشنه شود   بر اندام تو موي دشنه شوره
 به پيچيد از ان پس يکي آه کرد   ز نيک و بد اندیشه کوتاه کرد
 بدو گفت کين بر من از من رسيد   زمانه بدست تو دادم کلید
 تو زين بي گناهي که اين کوز پشت   مرا بر کشيد و بزاري بکشت
 بازي بگويند همسال من   بخاک اندر آمد چنين پال من
 نشان داد مادر مرا از پدر   ز مهر اندر آمد روانم بسر
 هي جستمش تا به پينهش روي   چنين جان بدم بدین آروي

در یغما که رنجم بیامد بسر ندیدم درین هیچ روی پدر
 کنون گر تو در آب ماهی شوی و یا چون شب اندر سیاهی شوی
 و گر چون ستاره شوی بر سپهر ببری ز روی زمین پالت مهر
 بخواهد هم از تو پدر کین من جویدند که خست است باین من
 ازین نام داران گردن کشان کسی هم برد سوی رستم نشان
 که سهراب کشت است و افکنده خوار همی خواست کردن ترا خواستار
 چو بشنید رستم دلش خیره گشت جهان پیدش چشم اندرش تیره گشت
 همی بی تن و تاب و بی توش گشت بیفتاد از پای و بیهوش گشت
 به پرسید از آن پس که آمد بهوش بدو گفت با ناله و با خروش
 بگو تا چه داری ز رستم نشان که گم باد نامش ز گردن کشان
 که رستم مذم کم هماناد نام نشیناد بر ماتمم پور سام
 بز نجره و خورش آمد مجبوش همی کند موی و همیزد خروش
 چو سهراب رستم بدانسان بدید بدو گفت گر زانکه رستم توی
 زهر گونه بودم ترا رهنمائی بختید یک ذره مهرت رجای

کمون بند بکشی از جوشنم   برهنه به بین این تن روشنم
 ببازوم بر مهره خود نگر   به بین قاجه دید این پسر از پدر
 چو بر خاست آواز کوس از درم   بیامد پراز خون دورخ مادرم
 همی جانش از رفتن من بخت   یکی مهره بر بازوی من به بست
 مرا گفت کاین از پدر یک گار   بدار و به بین تا کی آید بکار
 کمون کار گر شد که پیکار گشت   پسر پیش چشم پدر خوار گشت
 چو بکشد خفتان و آن مهره دید   همی جامه بر خویشین بر درید
 همی گفت کای گشته بردست من   دلیر و ستوده بهر انجمن
 همی ریخت خون و همی کند موی   سرش بر زخاک و پراز آب روی
 بدو گفت سهراب کین بدتر بست   به آب دو دیده نباید گریست
 ازین خویشین کشتن اکنون چه سود   چنین رفت و این بودنی کار بود
 چو خورشید تابان ز گنبد بکشت   تهمتن نیامد به لشکر ز دشت
 ز لشکر بیا مددش دیوار ایست   که تا اندر آورد که کار چیست
 دو اسب اندران دشت بر پای بود   پراز گرد رستم دگر جای بود
 گو ییلتن را چو بر پشت زین   ندیدند گردان دران دشت کین

چنان بدگمان شد که او کشته شد   سر نام داران گو کشته شد
 بکاوِس کی تاختند آگهی   که تخت مهی شده ز رستم تهی
 ز لشکر برآمد سراسر خروش   برآمد زمانه یکایک بجوش
 بفرمود کاوِس تابوت و کوس   و میدند و آمد سپهدار طوس
 وزان پس بلشکر چنین گفت شاه   کز ایدر هیونی سوی رزمگاه
 بتازید تا کار سهراب چیست   که بر شهر ایران ببايد گریست
 اگر کشته شد رستم جنگ جوی   از ایران که یار شدن پیش اوی
 ببايد چو جمشید آواره گشت   که بنهیم سر جمله در کوه و دشت
 به اندوه زخمی ببايد زدن   بدین رزم که بر نشاید بدن
 چو آشوب برخاست از انجمن   چنین گفت سهراب با پیلان
 که اکنون چو روز من اندر گذشت   همه کار ترکان دگر گونه گشت
 همه مهربانی بدان کن که شاه   سوی جنگ توران نراند سپاه
 که ایشان ز بهر من جنگ جوی   سوی مرز ایران نهانند روی
 بسی روز را داده بودم نوید   بسی کرده بودم زهر در امید
 بگفتم اگر زنده بینم پدر   بگیتی نمانم یکی تاج و ردا

چو این بود تقدیر او بر سرم   همین بد ز کینیش آتش خورم
 چه دانستم ای پهلوی نامور   که باشد روانم بدست پدر
 نباید که بینند رنجی بر او   مکن جز به نیکی در ایشان نگاه
 ازین دژ دلیری به بند من است   گرفتار خم کمندی من است
 بسی زو نشان تو پرسیده ام   همه بد خیال تو در دیده ام
 جزان بود یکسر سخنهای او   ازو باز ماند تهی جای او
 چو گشتم ز گفتار او نا امید   شدم لاجرم تیره روز سفید
 به بین تا کدام است از ایرانیان   نباید که آید بجانش زیان
 نشانی که بد داده مادر مرا   بدیدم نبه دیده باور مرا
 چنیزم نوشته بد اختر بسر   که من کشته گروم بدست پدر
 چو برق آمدم رفتم اکنون چو باد   بهمینو مگر بیمنت باز شاد
 ز سختی برستم فرو بست دم   پر آتش دل و دیدگان پر زخم
 فشت از بر رخسارم چو گرد   پر از خون دل و لب پر از باد سرد
 بنامد به پیش سپه باخروش   دل از کرده خویش پردرد و جوش
 چو دیدند ایرانیان روی او   همه بر نهاده بر خاک روی

ستايش گرفتند برگردگار   که از زنده باز آمد از کارزار
 چو زان گرنه دیدند بر خاک سر   دریده همه جامه و خسته بر
 به پرسش گرفتند تا این کار چیست   ترا دل بدین گونه از بهر چیست
 بگفت آن شگفتی که خود کرده بود   گرامی تنی را بیازده بود
 همه بر گرفتند با او خروش   نماند آن زمان با سپه دار هوش
 چنین گفت با سرفزان که من   نه دل دارم امروز گویی نه تن
 شما جنگ ترکان مجوئید کس   که این بد که من کردم امروز بس
 زواره پیامد بر پیمان   دریده برو جامه و خسته تن
 چو رستم برادر بر آنگونه دید   بگفت از آنچه از یور کشته شنید
 پشیمان شدم من ز کردار خویش   ستانم مکافات زاندازه بیش
 دریده جگرگاه پور جوان   بگرید برو چرخ تا جاودان
 پسرا بکشتم به پیرانه سر   بریده پی و بیخ آن ناسور
 فرستاد نزدیک هومان پیام   که شمشیر کین مباد اندر نیام
 نگهدار آن لشکر اکنون توی   نگه کن بدیشان مگر نغذوی
 که با تو مرا روز پیکار نیست   هوان بیش ازین جای گنتار نیست

برادرش را گفت پس پهلوان که برگرد ای کرد روشن روان

تو با او برو تا لب رود آب مکن برگسی هیچ گونه شتاب

زواره بیامد هم اندر زمان بهومان سخن گفت از پهلوان

بپاسخ چنین گفت هومان کرد که بنمود سهراب راهست برد

هجیر ستیزنده بدگمان که میداشت راز سپهدر نهان

نشان پدر جست با او نگفت روانش به بیدانشی بود جفت

بما این بد از شومی او رسید نباید مراورا سراز تن برید

زواره بیامد بر پیلان زهومان سخن راند و از انجمن

ز کار هجیر بد بدگمان که سهراب رازو مرا مدد مان

تهمن ز گفتار او خیره گشت جهان پدش چشم اندرش تیره گشت

به نزد هجیر آمد از دشت کین گریبانش بگرفت و زد بر زمین

یکی خنجر آبگون برگشید سرش راهی خواست از تن برید

تو از زشتی خود نگفتی مرا باتش زدی جان و دیده مرا

بزرگان ببوزش فرار آمدند هجیر از در مرگ باز استندند

چو برگشت از آن جایکه پهلوان بیامد بر خسته پور جوان

بزرگان برقتند با او بهر چو طوس و چو کبود رز و چون گسستم

همه لشکر از بهر آن ارجمند زبان برکشادند یکسر زبند

که درمان اینکار یزدان کند مگر کین غمان بر تو آسان کند

یکی دشمنه بگرفت رستم بدست که از تن به برد سر خویش بدست

بزرگان بدو اندر آویختند ز بزرگان همی خون دل ریختند

بدو گفت کودرز که اکنون چه سود گراز بری گیتی براری تو دود

تو بر خویشتن گر کنی صد گزند چه آسانی آید بدان ارجمند

اگر مانده باشد مرا را زمان بماند بگیتی تو با او بمان

و گرزین جهان آنسجوان رفتنی است نگه کن بگیتی که جاوید کیست

شکاریم یکسر همه پیش مرگ سر زیر تاج و سری زیر ترک

چو آیدش هنگام بیرون کنند وزان پس ندانیم تا چون کنند

دراز است راهش اگر گونه است پراگند گانیم اگر هره است

زمرگ ای سپهبدی اندوه کیست همی خویشتن را نباید گریست

نوشدارو خواستن رستم از کاوس شاه برای سهراب و ندان او

بگوید زر گفت آن زمان پهلوان که ای گرد بانام روشن روان

پیامی ز من سوی کاوس بر / بگویش که مارا چه آمد بسوی
 بدشده چنگرگاه پور دایر / دریدم که رستم جانان دایر
 گرت هیچ یاد است کردار من / یکی رنجه کن دل به تیمار من
 ازان نوشدارو که در گنج تست / کجا خستگان را کند تندرست
 به نزد یک من بایکی جام می / سزد گفرستی هم اکنون ز می
 مگر گو به بخت تو بهتر شود / چو من پیش تخت تو که تر شود
 پیامد سپیدی کردار باد / بکاوس یکبار پیامش بدان
 بدو گفت کاوس کز انجمن / اگر زنده ماند چو تهمین
 نخواهم که او را بد آید بروی / که هستش بسی نزد من آبروی
 ولیکن اگر داروی نوش من / دهم زنده ماند یل پیلتن
 کند پشت رستم بذیر و ترا / هلاک آورد بیگمان مرمر
 اگر یکزمان زو بمن بد رسد / نسازیم پاداش او جز به بد
 شنیدی که او گفت کاوس کیست / گراش برار است پس طوس کیست
 همان نیز سهراب برگشته بخت / که سوکند خردی بتاج و به تخت
 بدین نیزه ات گفتم پیچان کنم / سرت بر سردار پیچان کنم

کجا گنجند اندر جهان فراخ   بدان فرو بزر و بدان بال و شایخ
 کجا باشد و پیش تختم بهای   کجا راند او زیر فلکهای
 نخواهم به نیکی سویی آونگاه   اگر تاج بخش است و گرزم خواه
 بدشنام چندی مرا بر شمرده   به پیش سپه آبرویم به بردار
 چو فرزند او زنده باشد مرا   یکی خاک باشد بدشت اندر
 منخیم نای سهراب نشنیده   نه مرد بزرگ جهان دیدم
 کز ایرانیان سر ببرم هزاران   کنم زنده کاوس کی را بدار
 اگر ماند او زنده اندر جهان   به پیچند از وی که بان و مہبان
 هستی دشمن خویشتن پرورد   بگیتی درون نام بد گسترده
 چو بشنید کودر زیر گشت زید   بر رستم آمد بکردار دود
 بدو گفت خوی بد شهر یار   درختیست حفظ همیشه یار
 به تندي بگیتی ورا یار نیست   همان رنج کس را خریدار نیست
 ترا رفت باید به ترک یک اوی   که روشن کنی جان تاریک اوی
 بفرمود رستم که تا پیشکار   یکی جامه آرد برش پرنگار
 جوان را بران جامه زر نگار   بخوابانند و آمد بر شهر یار

گو بیدتن سر سویی راه کرد کس آمد پیش زود و آگاه کرد

که سهراب شد زین جهان فراخ همی از تو تابوت خواهد نکلخ

زاري کردن رستم بر سهراب

چو بشنید رستم خرامید زو همی زد بسینه همکند مو

بدور جست و پرزد یکی سرد باد بفالید و مژگان بهم بر نهان

پیاده شد از اسب رستم چو باد بجای کله خاک بر سر نهان

بزرگان لشکر همه همچنان غریبان و گریان وزاري کندان

همی گفت زاري نبرده جوان سرافراز وار تخمه پهلوان

نه بیند چو تو نیز خورشید و ماه نه جوشن نه خود و نه تخت و کلاه

کرا آمد این پیش گامد مرا جوانی بکشم به پیران سرا

نخیره جهاندار زمام سوار سوئی مادر از تخمه نامدار

بریدن دود رستم هزار و هشت جز از خاک تیره مبادم نشست

که فرزند سهراب دادم بپای که چون او گو نامداری نزاره

زمام نریمان و کر شاسپ گویو بمردی فزون بود و گردان نیرو

چو من نیست و ز گرد گیمان یگی بمردی بدم پیش او کون کی

چگونم چو آگه شود مادرش   چگونه فرستم کسی را برش
 چگونم چرا گشتمش بیگناه   چرا روز کردم بر روی سیاه
 کدومین پدر این چنین کار کرد   سزاوارم اکنون بگفتار سرد
 بدیتی که گشته است فرزند را   دایره جان و خرد مند را
 پدرش آن گرانمایه تر پهلوان را   چه گوید بدان دخت پاک جوان
 که رستم بکینه برو دست یافتم   بدشونه جگر گاه او بر شکافت
 برین تخمه سام نفرین کنند   مرا نام بی مهر و بی دین کنند
 که دانست کاین کون کی ارجمند   بدین سال کرد چو سرو بلند
 بجنگ آیدش رای و سازد سیاه   بمن بر کند روز روشن سیاه
 بنمود تا دیده خسروان   کشیدند بر روی پور جوان
 هوی آرزو گاه شهر آمدش   یکی تگت تابوت بهر آمدش
 ازان دشت بردند تابوت اوی   سوی خانه خویش بنهاد روی
 به پرده سرای آتش اندر زدند   هم لشکرش خالک بر سر زدند
 همان خیمه و د بیه رنگ رنگی   همان تخت پر مایه و زرین پادشاهی
 بر آتش نهادند بی خواست غوی   هوی کرد زاری جهان دار گوی

جهان چون تو ديگر نه بيند سوز	بمردی وگر دی که کارزار
دریغ آن همه مردی و رای تو	دریغ آن رخ و برزو بالایی تو
دریغ این غم و حسرت جان گسل	ز مادر جدا و پدر داغ دل
نکرهش فراوان کند زال زر	همان فیزو دابه پز هنر
چه گویند گردان و گردن کشان	چو زین سان شود نزد ایشان نشان
ارین چون بایشان رسد آگهی	که بر کندم از باغ سرو سہی
بدین کار پوزش چه پدیش آورم	که دلشان بگفتار خویش آورم
همی ریخت خون و همی کند خاک	به تن جامه غسروی کرده چاک
همه پهلوا نان کاوش شاه	نشستند بر خاک با او براه
زبان بزرگان پر از پند بود	تهمتن بدرد از جگر بند بود
چنین است کردار چرخ بلند	بدستی کلاه و بدیگر کمند
چوشا دان نشیند کسی با کلاه	بخم کمانش رباید ز گاه
چرا مهر باید همی بر جهان	چو باید خرامید با هرهان
یکی دایره آمده چنبری	فراوان درین دایره داری
نه هر باد شاه و نه هر بنده را	شناسد نه نادان نه داننده را

جهان سرگذشت است ار هر کسي   چنین گونه گون باري آرد بسی
 چو اندیشه بود گردد دراز   هي گشت باید سوي خاک باز
 اگر چرخ راهست ازین آگهي   همانا که گشت ست مغزش تهي
 چنان دان کزین گردش آگاه نیست   همچون و چرا سوي او راه نیست
 بدین رفتن اکنون نباید گریست   ندانیم فرجام این کار چیست
 ز سهراب چون شد خبر نزد شاه   بیامد به نزدیک او با سپاه
 پرستم چنین گفت گاوس کي   که از کوه البرز تا برگ نی
 هي برد خواهد بگردش سپهر   نباید فکندن بدین خاک مهر
 یکی زود سازد یکی دیر تر   سر انجام بر مرگ باشد گذر
 دل و جان بدین رفته خرسند کن   همه گوش سوي خرومند کن
 اگر آسمان بر زمین بر زني   و گر آتش اندر جهان در زني
 نیایی همه رفته را باز جای   روانش کهن دان بدیگر سرائی
 من از دور دیدم برو یال اوی   چنان برزو بالا و گویال اوی
 عجب ماند دل دیدگان در نظار   که از ترک آید بدینسان سوار
 بگفتم به ترکان نماند هي   ز تخم بزرگان بماند هي

زمانه بر انگیزدش با سپاه   که ایدر بدست تو گردد تپان
 چه سازی و در میان این کار چیست   برین رفته تا چند خواهی گریست
 بدو گفت رستم که او خود گذشت نشست است و همان درین پهن دشت
 ز توران سرانند چندی ز چین   از ایشان بدل در مدار هیچ کین
 زواره سپه را گذارد براه   به نیروی یزدان و فرمان شاه
 بدو گفت شاه ای گو نام جوی   ازین رزم اندوهت آید بروی
 دل من ز درد توشد پر زرد   نخواهم از ایشان بکین یاک کرد
 گرایشان بمن چند بد کرده اند   و گردود از ایران بر آورده اند
 ولیکن چو رای تو با جنگ نیست   هرانیز با جنگی آهنگ نیست
 هیچیر دلاور بیامد ز راه   چنین گفت کز پیش رفت آن سپاه
 وزان جایگه شاه لشکر براند   به ایران خرامید رستم بمانند
 بدان تا زواره بیاید ز راه   برو آگهی آورد زان سپاه
 زواره بیامد سپیده دمان   سپه راند رستم هم اندر زمان
 بریده دم بان پایان هزار   پراز خاک سر مهتران نام دانه
 بریده ستمد سراقراز دم   دریده همه کوس روینده خم

سپه پيش تابوت مي‌را نددند   بزرگان بسر خاك بفشاندند
 پس انگه سوي را بدستان رسيد   چو آگاهي ازوي بدستان رسيد
 همه سديستان پيش باز آمدند   برنج و بذر و گداز آمدند
 چو تابوت را ديد دستان سام   فروز آمد از اسب زرین لگام
 ته‌متن پياده همي رفت پيش   دريده همه جامه دل کرده ريش
 کشادند گردان سراسر کمر   همه پيش تابوت بر خاك سر
 همه رخ کبود و همه جامه چاک   بسر برفشانده برين سوگ خاك
 گرفتند تابوت او سر بزير   دريغ آن چنان نام دار دايير
 ته‌متن بزاري به پيش پدر   ز تابوت زر دوز برگرد سر
 بدو گفت بنگر که سام سوار   بدین تنگ تابوت خفت است زار
 بباريد دستان زد و ديده خون   بذاليد باد اور رهنمون
 ته‌متن همي گفت کاي نام دار   تو رفتي و من مانده ام خوار و زار
 همي گفت زال اينست کاري شگفت   که سهراب گرز گران بر گرفت
 نشاني شد اندر ميان مهبان   نزاید چنو مادر اندر جهان
 همي گفت و مشگان پر آزاب کرد   زبان پر ز گفتار سهراب کرد

چو آمد تهمتن بایوان خویش خروشید تا بخت بنهاد پیش
 چو رودابه تابوت سهراب دید دو چشمش چو باران خونینامید
 بدان تنگ تابوت خفته جوان بزاری بگفت ای شه پهلوان
 بزاری همی مویه آغاز کرد همی بز کشید از جگر باک سرود
 که ای پهلوان زاده بچه شیر نژاید چو تو زور مند دلیر
 همی گفت زارای کور سر فرار زمانی ز صندوق سر بر فرار
 بهادر نگویی همی راز خویش که هنگام شادی چه آمدست پیش
 بروز جوانی بزندان شدي برین خانه مستمندان شدي
 نگویی چه آمدست پیش از پدر چرا بدریدت بدیسان جگر
 فغانش زایوان بکیوان رسد همی زار بگریست هرگان شنید
 به پرده درون رفت با سوگ و درد دلش پرزد و رخس پرزگرد
 چو رستم چنان دید بگریست زار بهارید از دیده خون در کنار
 تو گفتی مگر رستم خیز آمدست که دل رازشادی گریز آمدست
 دگر باره تابوت سهراب شیر بیاورد پیش مهان دلیر
 از آن تخته بر کند و بکشد سر کفن زو جو جدا کرد پیش پدر

تنش را بدان نام داران نمود - تو گفتی که از چرخ برخاست بود
 هر آن کس که بود ندای پیر و جوان زن و مرد گشته هیه بیدوان
 مهربان جهان جامه کردند چاک به این اندر آمد سرگرد خاک
 همه کاه تابوت بد سر بسوز غنوده بسندوق در شیر نر
 تو گفتی که سام است بایال و گفت غمین شدن جنگ اندر آمد بخفت
 چو دیدند آن مردمان روی او بگردند هر کس بسر های وهوی
 بموشید بازش بدی بای زرد سر تنگ تابوت را سخت کرد
 همی گفت اگر خمه زرین کدم ز مشک سیه گردش آگین کنم
 چو من رفته باشم نماند بجای و گر نه مرا خود جز این نیست رای
 چه سازم من اکنون سرافرازوی که ماند ازو در جهان رنگ ربوی
 یکی خمه گردش چو شمع ستور جهانی ز زاری همی گشت گوز
 ترا شد تابوتش از عود خام برو بر زده بند زرین ستام
 بگیتی همه بر شد این داستان که چون گشت فرزند را پهلوان
 جهان سر بسر پر ز نیم مار گشت هر آنکس که بشنید غمخوار گشت
 هر ششم برین روز چندی گذشت بگرد دلش شادمانی نگشت

به آخر شکیبایی آورد پیش که جز آن نمیدید هنجار خویش

جهان را بسی هست زینسان بیاد بسی داغ بر جان هر کس نهاد

کرا در جهان هست هوش و خرد کجا او فریب زمانه خورد

چو ایرانیان زین خبر یافتند بران آتش غم همی تافتند

وزان روی هومان بتوران رسید بگفت او بافراسیاب آنچه دید

از و مایده بدشاه توران شکفت وزان کار انداره اندر گرفت

غریو آمد از شهر توران زمین که مهراب شد کشته بردشت کین

خبر زو بشاه سمنگان رسید همه جامه بر خویشتن بردید

آگاهی یافتن مادر مهراب از کشته شدن وی

بمادر خبر شد که مهراب گرد ز تیغ پدر خسته گشت و بمرد

خروشید و جوشید و جامه درید بزاری بران کودک نا رسید

بزد چنگ و بدرید پیراهنش درخشان شدان لعل زیبا تنش

بر آورد بانگ و غریو و خروش زمان تا زمان زو همیرفت هوش

فرو برد ناخن دو دیده بکند بر آورد بالا در آتش دگند

دوزخین چون تاب داده کمند بانگشت پچید و از بن بکند

روان گشته از روی او جوی خون   زمان تا زمان اندر آمد نگون
 همه خاک تیره بسر بر فگند   بدندان زبازوی خود گوشت کند
 بسر بر فگند آتش و بر فروخت   همه موی مشکین به آتش بسوخت
 همی گفت کای جان مادر کنون   کجائی سرشته بخاک و بخون
 غریب واسیر و نژد و نزار   بخاک اندرون آن تن نامدار
 دو چشمم بره بود گفتم مگر   ز سهراب و رستم بیایم خبر
 گمانم چنان بود گفتم کنون   بگشتی بگیرد جهان اندرون
 پدر را همی جستی و یا قتی   کنون بامدن تیز بشتا فتی
 چه دانستم ای پور کاید خبر   که رستم بخنجر در یدت جگر
 دریغش نیامد از آن روی تو   از آن برزو بلای و بازوی تو
 وزان گرد گاهش نیامد دریغ   که بدرید رستم بدرنده تیغ
 به پروده بودم تنش را بنواز   برخشنده روز و شبان دراز
 کنون آن بخون اندرون غرقه گشت   کفن بر تن پاک او خرقة گشت
 کنون من کرا گیرم اندر کنار   که خواهد بدن مرا غمگسار
 کرا گویم این درد و تیمار خویش   کرا خوانم اکنون بجای تو پیس

دریغا تن و جان و چم و چراغ   بخاک اندرون مانده از کاغ باغ
 بدر جستی ای گرد لشکر پناه   بجای پدر گورت آمد براه
 از امید نومید گشتی تو زار   یخفتی بخاک اندرون خوار و زار
 از لپ پیش کودشنه را بر کشید   جگر گاه سیمین تو بر درید
 چرا آن نشانی که مادرت داد   ندادی برو بر نکردیش یاد
 نشان داده بد از پدر مادرت   ز بهر چه نامد همی باورت
 کنون مادرت ماند بیتوا سیر   پر از درد و تیمار از دور زیر
 چرا نامدم با تو اندر سفر   که کشتی بگردان گیتی سمر
 مرا رستم از دور بشناختی   ترا با من ای پور بنواختی
 نینداختی تیغ آن سرفراز   نکردی جگر گاهت ای پور باز
 همیگفت و میجست و میخند موی   همیزد کف دست بر خو بروی
 همیگفت مادرت بیچاره گشت   بخنجر جگر گاه تو پاره گشت
 زهر سو برو آنجمن گشت خلق   کز آن گریه درخون همیگشت غرق
 ز بس کوهی شیون و ناله کرد   همه خلق را چشم پر ژاله کرد
 برینگونه پیش پیتاد پست   همه خلق را دل برو بر بخست

بیفتاد بر خاک چوں مرد گشت   تو گشتی هی خونش افسرده گشت
 بهوش آمد و باز نالش گرفت   بران پور کشته سگالش گرفت
 زخون او هی اعل کرد اب را   به پیش آورد اسپ سهراب را
 سم اسپ اورا به بر در گرفت   بمانده جهانی بدو در شگفت
 گهی بر سه زد بر سرش که بروی   زخون زیر سمش همیراند جوی
 زخون هژده خاک را کرد اعل   هی روی مایید بر سم و نعل
 بیاورد آن جابه شا هوار   گرفتش چو فرزند اندر کنار
 بیاورد خشتان و درع و کمان   همان نیزه و تیغ و گرز گران
 بسر بر هی زد گران گرز را   هی یاد کردان برو برزرا
 بیاوردان جوشن و خود اوی   هدیگفت کای شیر پر خاش جوی
 بیاورد زین و لکام و سپر   لکام و سپر را هیزد بسر
 کمندش بیاورد هفتاد یاز   به پیش خود اندر فگندش دراز
 هی تیغ سهراب را برکشید   لبش دوم باره ز نیمه برید
 بدرویش دان اینده خواسته   زروسیم واسپان آراسته

* تمام شد قصه سهراب *

ERRORS.

Page 156, line 15, for فسیله read فیله

— 160, — 1, for بزم read نرم

— 167, — 15, for بر read پیر

— 172, — 11, for پیش read بیش

— 207, — 1, for دران read وران

— 214, — 15, for زده read رده

— 233, — 2, for جنگ read جنگ

— 238, — 2, for طهمورت read طهمورت

— 240, — 13, for گرین read گرین

— 250, — 1, for تقدیر read تقدیر

— 262, — 15, omit جو

— 263, — 8, for وخته read وخته

ADVERTISEMENT.

CATALOGUE

OF

PERSIAN WORKS,

PUBLISHED AT THE RECOMMENDATION OF THE COUNCIL
OF THE COLLEGE OF FORT WILLIAM.

THE SHAH NAMU, being a series of Heroic Poems, on the ancient history of Persia, from the earliest times down to the subjugation of the Persian empire by its Mohummudan Conquerors, under the reign of King Yuzdjird. By the celebrated Abool Qasim i Firdousee, of Toos. In eight Volumes, Volume First. Edited by M. Lumsden, Esq. L. L. D. Professor of the Arabic and Persian Languages in the College of Fort William. Calcutta: printed at the Honorable Company's Press, by Thomas Watley, 1811.

The SIKUNDUR NAMU of Nizamee, with a Selection from the works of the most celebrated Commentators, by Budr Ulee and Meer Hosyn Ulee. Calcutta: printed at the Hindoostanee press, by P. Pereira, 1812.

مسیري طالبي TRAVELS IN EUROPE AND ASIA, by Mirza Aboo Talib Khan. Published and edited by his son Mirza Husun Ulee and Meer Qoodrut Ulee, Moonshee. Calcutta: Printed at the Hindoostanee Press, by P. Pereira, 1812.

ADVERTISEMENT.

SELECTIONS FOR THE USE OF THE STUDENTS OF THE PERSIAN CLASS.

Volume First. Comprising a portion of the Akhlaqi Mooh-sinee and the Zuleekha ; Published at the Persian Press of the College of Fort William, 1809.

Volume Second. Comprising a portion of the Bahar Danish and the Deewani Sadee ; published at the Persian Press of the College of Fort William, 1809.

Volume Third, Comprising a portion of the Coolistan, and the Boostan ; published at the Persian Press of the College of Fort William, under the Superintendence of the Professor, and corrected for the press, by Mucluvees Allah Dad and Kurum Hoosyn, now employed in the Arabic and Persian Departments of the College, 1809.

Volume Fourth. Comprising a portion of the Inshae Abool Fuzl and the Sikunder Namu ; published at the Persian Press of the College of Fort William, 1810.

Volume Fifth. Comprising the Akhlaqi Julalee and the Lylee and Mujnoon, of Ameer Khosro. Printed at the Persian Press of the College of Fort William, 1811.

Volume Sixth, comprising the Roogate Jamee and the Sub-hutool Ubrar ; published at the Persian Press of the College of Fort William, 1811.

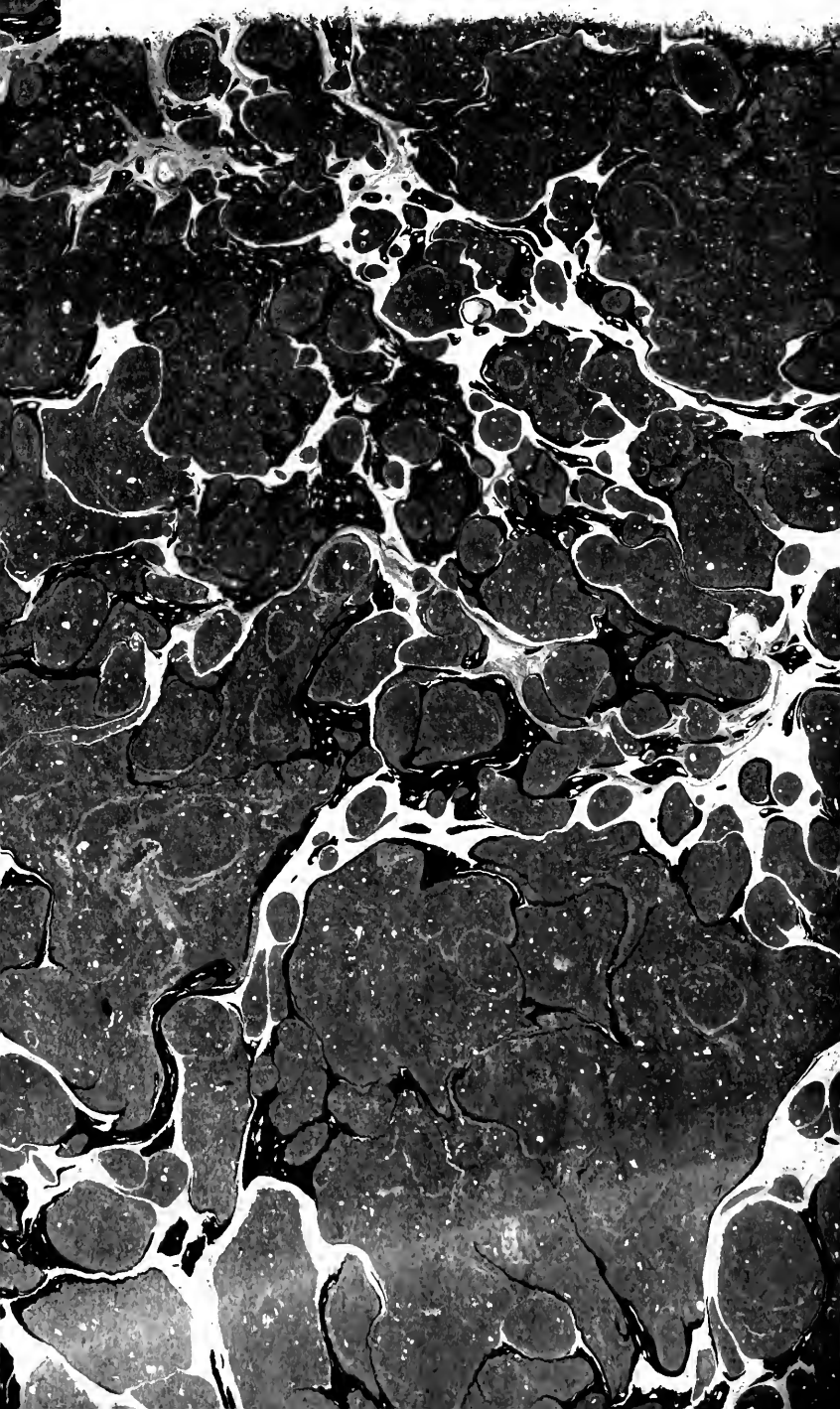

P. Pereira, Printer, Hindoostanee Press.

21/7
v/68

6456
A12A

